

ת"פ 30877/03/15 - מדינת ישראל נגד אנטון פרל - התייצב, מיכאל פרל - התייצב

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"פ 30877-03-15 מדינת ישראל נ' פרל ואח'
לפני כב' השופט ג'ורג' קרא, סגן הנשיא

המאשימה	בעניין: מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד ארז ריכטנברג נגד 1. אנטון פרל - התייצב 2. מיכאל פרל - התייצב ע"י ב"כ עו"ד זוהר ברזילי
הנאשמים	

הכרעת - דין

1. עובדות האישום

בתאריך 7.3.15 בסמוך לשעה 01:33 נהג נאשם 1 בכביש 20, אילון צפון ברכב מסוג איסוזו טרופר (להלן: "הרכב"). בכיסא שליד הנהג ישב נאשם 2 אחיו התאום של נאשם 1. במושב האחורי של הרכב ישבו מקסים בוקטי ז"ל (להלן: "המנוח") שלא היה חגור בחגורת בטיחות, ובת זוגו, נטליה מיריגדסקי (להלן: "נטליה").

נאשם 1 נהג ברכב הנ"ל אף שמעולם לא הוציא רישיון נהיגה כשהוא שיכור, כשבדמו נמצא אלכוהול בריכוז של 88 מ"ג, במהירות שבין 100 ל- 120 קמ"ש שאינה סבירה לתנאי הדרך.

בק"מ ה- 5 - כ- 500 מטרים לפני מחלף וולפסון, ובעטיה של שכרותו, נהיגתו במהירות מופרזת שכאמור לא התאימה לתנאי הדרך והיותו בלתי מורשה לנהיגה, סטה נאשם 1 עם הרכב שמאלה ופגע במעקה בטון בצד שמאל של הכביש. בעקבות כך איבד נאשם 1 שליטה על הרכב ופגע במעקה פעם נוספת. כתוצאה מהפגיעה במעקה הרכב התלקח ועלה באש (להלן: "התאונה").

כתוצאה מהתאונה נפגעו המנוח, נטליה, נאשם 1 ואחיו כפי שיפורט להלן:

המנוח פונה לבית החולים כשהוא פצוע אנוש ומותו נקבע בשעה 02:12 כשהוא סובל משברים מרובים בגולגולת, חבלות ראש עם דימום מהאוזניים.

לנטליה נגרמו סימני חבלה מרובים וחתך גדול בקרקפת, חתכים מרובים בפנים ובאצבעות. נאשם 2 נחבל כך שנגרם לו חתך בקרקפת ולנאשם 1 נגרמה חבלת ראש עם פצע במצח, נפיחות בעין ימין ושבר באף.

כתוצאה מהתאונה הועף המנוח מהרכב אל הכביש סמוך למקום התאונה. נטליה יצאה מן הרכב כשהיא חבולה ופצועה; עוברי אורח סייעו לחלץ את נאשם 1 מן הרכב; נאשם 2 יצא מן הרכב בכוחות עצמו.

בעוד המנוח מוטל על הכביש פצוע קשה, ונטליה פצועה וחבולה, נמלטו הנאשמים כשהם מותירים אחריהם את המנוח ונטליה פצועים ומדממים במקום.

לנאשם 1 מיוחסת גם נהיגה ללא רישיון נהיגה ברחבי העיר בתים בהזדמנויות שונות במשך תקופה של כחצי שנה, עובר ליום התאונה.

העבירות המיוחסות לנאשמים:

לנאשם 1

(א) הריגה - עבירה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "החוק").

(ב) הפקרה אחרי פגיעה - עבירה לפי סעיף 64א(ג) לפקודת התעבורה, נוסח חדש, התשכ"א-1971 (להלן: "הפקודה").

(ג) חבלה חמורה - לפי סעיף 333 לחוק הנ"ל.

(ד) נהיגה ללא רישיון נהיגה (ריבוי עבירות) לפי סעיף 10(א) לפקודה.

(ה) נהיגה ללא ביטוח (ריבוי עבירות) עבירה לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי.

לנאשם 2

עבירה לפי סעיף 1א64 לפקודה הנ"ל - חובת נוסע להתקשר לגופי הצלה.

2. תשובת הנאשמים

בתגובה שניתנה בכתב, הודה נאשם 1 בעובדה שמעולם לא הוציא ולא החזיק רישיון נהיגה וכי נהג ברכב נשוא התאונה מספר פעמים לפני אירוע התאונה.

נאשם 1 הודה כי עובר לקרות התאונה בזמן שהותם בחורשת היובל ולפני שעלו על הרכב שתו קצת משקאות אלכוהוליים, אך כפר בכך שהיה שיכור בעת התאונה.

לא היתה מחלוקת על העובדה כי נאשם 1 נהג ברכב ועל סדר הישיבה בתוך הרכב.

נאשם 1 כפר באופן התרחשות התאונה כמפורט בכתב האישום; כפר בכך שהרכב פגע פעמיים במעקה הבטיחות; כפר בסיבה ובעיתוי התלקחות האש ברכב. לטענת ההגנה: "**הרכב התלקח תוך כדי הנסיעה**" (סעיף 9 לתגובה בכתב).

הנאשמים כפרו בקיום קשר סיבתי בין התאונה למותו של המנוח.

הנאשם כפר בכך שנהג במהירות המפורטת בכתב האישום.

הנאשמים כפרו בהפקרת המנוח - לטענתם הם עזבו את המקום לאחר שנכחו לדעת שנטליה מטפלת במנוח. הם היו במצב של פוסט טראומה ועזיבתם את המקום היתה על מנת לקבל טיפול רפואי בבית החולים וולפסון

שהיה מעל המחלף בו התרחשה התאונה. לטענת הנאשמים לא התקיים בהם היסוד הנפשי הנדרש להרשעתם בעבירת הפקרה.

לטענת ההגנה, התאונה התרחשה כתוצאה מ"פגם מכאני" - שבר בתפוח ההגה - שגרם לסטיית הרכב במהלך הנסיעה, ולא מאופן נהיגתו של נאשם 1 ברכב.

נאשם 1 הודה בנהיגה ברכב ללא רישיון נהיגה וללא ביטוח, וזאת במספר הזדמנויות (סע' 2 לתגובה בכתב).

3. תחימת יריעת המחלוקת

לאור תשובת הנאשמים כאמור לעיל, דומה כי לא צריכה להיות מחלוקת בשאלה אם נאשם 1 נהג ברכב בעת התאונה. חרף האמור בעמ' 5 פסקה 8(א) לסיכומי המאשימה, כי נאשם 1 הודה בנהיגה ברכב, נתבקשה הכרעת בית המשפט גם בשאלה זו לאור סברתו של ב"כ המאשימה כי "**נאשם 1 אינו עומד מאחורי טענה זו באופן מלא.**"

בפתח סיכומי ההגנה נתבקשה התייחסותו של ב"כ הנאשמים לטענתו האמורה של ב"כ המאשימה, וזה מצדו חזר והזכיר כי אין מחלוקת על העובדה שבמועד אירוע התאונה נאשם 1 נהג ברכב. (ראה פרוטוקול הדיון מיום 20.7.16).

על מנת להסיר ספק ומחלוקת שאיננה, אפנה אל מקצת ממראי המקום, עמ' 27, 51, 117, 122, 207, 372, 438 לפרוטוקול בהם חזרה ונשמעה הצהרת ההגנה, הן מפי הסנגור והן מפי הנאשמים שאין מחלוקת בדבר העובדה כי נאשם 1 נהג ברכב בעת התאונה.

להלן השאלות שנותרו במחלוקת:

- (א) האם נאשם 1 היה שיכור כשנהג ברכב בעת קרות התאונה?
- (ב) מה היתה מהירות נהיגתו של נאשם 1 בעת קרות התאונה.
- (ג) האם "כשל מכאני" - "שבר עייפות" בתפוח ההגה שהתרחש עובר לתאונה, הוא הגורם לתאונה, או שמא השבר בתפוח ההגה אינו "שבר עייפות" והוא נגרם כתוצאה ישירה מהתנגשות הרכב במעקה הבטיחות?
- (ד) האם השריפה שפרצה ברכב התרחשה "תוך כדי נסיעה" כטענת ההגנה, או שמא כתוצאה ישירה מן התאונה כטענת המאשימה?
- (ה) האם במנגנון התרחשות התאונה היו שני אירועים במהלכם בא הרכב במגע עם מעקה הבטיחות שבצד שמאל של הדרך, כטענת המאשימה או **אירוע אחד - התנגשות אחת** כטענת ההגנה?
- (ו) האם קיים קשר סיבתי בין התאונה והחבלות שנגרמו למנוח כתוצאה ממנה, למותו של המנוח?
- (ז) האם הסתלקותם של הנאשמים מזירת התאונה עולה כדי עבירה של הפקרה לפי סעיף 64א(ג) לפקודה לנאשם 1, ועבירה לפי סעיף 64א לפקודה לנאשם 2.
- (ח) מהו המשקל שיש ליתן להודעות הנאשמים במהלך חקירתם המשטרית, ככל שאלה כללו אמירות

מפלילות שהמאשימה מבקשת לזקוף לחובתם אל מול עדותם בבית המשפט? אתחיל מנקודת המחלוקת האחרונה.

4. החקירה המשטרית - משקל הודעות הנאשמים ועדותם במשפט

בתחילה טען ב"כ הנאשמים טענות נגד קבילות הודעות הנאשמים וביקש לנהל משפט זוטא. בהמשך שינה טעמו וחזר בו מטענות פסלות הפוגמות בקבילות ההודעות, ומיקד את טיעונו במשקלן של ההודעות, במה שיש בהן, ובעיקר במה שאין בהן. אסביר דבריי.

(א) לטענת ההגנה, החוקרים מנעו מן הנאשמים מלספר במהלך החקירות המשטריות על פגמים מכאניים שהיו ברכב דוגמת ליקויים בבלמים, בצמיגים, בתפוח ההגה וכיו"ב.

חלק גדול מחקירותיו הנגדיות של ב"כ הנאשמים התמקד בעניין זה כשלטעמו ולהבנתו, נמנע מן הנאשמים מלספר במהלך חקירותיהם במשטרה על ליקויים אלה. הטענה היתה שהחוקרים היסו והשתיקו את הנאשמים כל אימת שבאו לספר פרטים שקשורים לפגמים מכאניים כאמור.

הסיבה להעלאתה של טענה מסוג זה מצד ההגנה באה לקדם פני טיעון צפוי מצדה של המאשימה, כי היעדר העלאת טענות לקיומם של פגמים מכאניים ברכב בזמן חקירת הנאשמים, מציב את גרסתם במהלך עדותם במשפט לפיה היו פגמים וליקויים כאלה, בגדר "גרסה כבושה" - שמעצם היותה כזו, אין ליתן בה אמון.

(ב) טענה נוספת מאותה "משפחה" שהעלתה ההגנה, נוגעת לשתייה של וודקה בתחנת הדלק שליד בית החולים וולפסון **לאחר התאונה**. לטענת ההגנה, הנאשמים סיפרו לחוקרים כי נאשם 1 שתה וודקה לפני שנעצר על ידי השוטרים, וזמן קצר לפני עריכת בדיקת האלכוהול בבית החולים וולפסון, אך אלה היסו אותם ולא התייחסו לדבריהם. עיון בהודעות הנאשמים במשטרה מעלה כי אין כל אמירה בדבר שתיית וודקה בעיתוי הנ"ל, וכל שיש בהודעות הוא שתיית מים מן הברזייה אליה נמלטו.

גם כאן טענת שתיית הוודקה לפני בדיקת האלכוהול **ולאחר התאונה**, באה להסביר את כמות האלכוהול הגבוהה שנמצאה בדמו של נאשם 1 כמופיע בחוות דעת מומחה המאשימה ד"ר גופר, ת/111 + ת/110.

(ג) עוד נטען כי החוקרים ניצלו את מצבם הפיסי הירוד של הנאשמים לאחר התאונה וחקרו אותם כאשר אינם כשירים להיחקר, ולכן יש להתייחס לאמירות שיצאו מפייהם בכלל, ובפרט לגבי מצב שכרותם, מהירות נסיעתם ואופן התרחשות התאונה בעירבון מוגבל, וליתן להן משקל מועט.

עברתי על חקירות הנאשמים, צפיתי בחקירות המתועדות והמוקלטות והמסקנה אליה הגעתי בסופו של יום היא שאין ממש בטענות ההגנה.

(ד) אין חולק על כך כי הנאשמים נפגעו בתאונת הדרכים שנאשם 1 גרם לה. חבלותיהם הגופניות לא היו כאלה שגרמו להם למצב של חוסר הבנה ומודעות למתרחש סביבם ולמוצא פיהם, מה גם שהם שהו בבית החולים וקיבלו טיפול רפואי. יתרה מכך, חקירתם של הנאשמים התנהלה באנושיות ובהגינות ולא היה מקום מצדה של ההגנה להטיח האשמות חסרות שחר בדבר יחס בוטה ולא מתחשב מצדם של השוטרים שהיו מעורבים בחקירתם. תמה אני - כיצד הפך יחס אנושי וטוב, כגון הפסקת אוכל ושתייה שניתנו לנאשמים במהלך החקירה ואפשרות לעשן סיגריה, ואף נכונות לקנות עבורם סיגריות ותרופות כאשר נזקקו להם, וכן

העברת תרופות שאינם הביאה לתחנה - כיחס שנועד לשבור את רוחם בחקירה. אילו אכן החוקרים היו מונעים מהם אוכל, מזון, סיגריות וכיו"ב, ניתן היה לצפות כי תיטען טענה בדבר יחס עוין ולא אנושי כלפי הנאשמים - מה שלא קרה.

כאמור, החוקרים נהגו בנאשמים ביחס אנושי הוגן וראוי. בשלב מסוים אף נכמרו רחמיו של אחד החוקרים על נאשם 1, לאחר שזיהה את המצוקה הנפשית אליה נקלע בגין הסיטואציה שבה היה נתון, עובדת היותו מעורב בתאונת דרכים קטלנית שבמהלכה נהרג חברו הטוב, כשייסורי מצפון ותחושת אשם מכרסמות בו ומציקות לו, לאור בריחתו מן המקום והפקרתו את חברו בזירת התאונה.

נאשם 1 ביקש להיחקר ולהמשיך בחקירתו, אך החוקר ג'קי נמר בחר שלא לחקור אותו באותו לילה, נשק לו על מצחו ואמר לו שילך לנוח. האם לזה ייקרא יחס בלתי אנושי?

עמ' 269 ש' 10 לפרוטוקול:

"אני כחוקר הרגשתי שמיציתי את החקירה באותו יום עם הנחקר. .. סיימנו את החקירה, הוא הוצא החוצה... הובא לקצין... אזוק. אז נקראתי לקצין ונפגשנו באמצע במסדרון ביחד עם החשוד... ונאמר לי על ידי הקצין שהוא רוצה לספר לו עוד כמה דברים ואני חשבתי שמיצינו לאותו יום את החקירה, ואיחלתי לו לילה טוב ולא הסכמתי להמשיך ולגבות את הודעתו למרות שנאמר לי על ידי הקצין שהנה עכשיו הוא מודה או לא מודה, אמרתי לו אם הוא רוצה להודות הוא יכול לעשות את זה גם מחר בבוקר אחרי שישן טוב... ואני למרות שזה לא מצוין (הכוונה במזכר ת/74 - ג'.ק.) וגם נשקתי לו על המצח".

(ה) גם החוקר ירקוני שלל טענה כי נאשם 1 לא היה כשיר להיחקר וביקש שלא להיחקר, שהרי אילו היתה מועלית טענה כזו על ידי נאשם 1, החקירה היתה מופסקת: **"הנ"ל המשיך ושיתף פעולה, לא טען שהוא לא כשיר למסור חקירה"**, עמ' 167 ש' 2-1 וכן באותו עמ' ש' 24: **"החשוד לא ביקש להפסיק את החקירה"**.

(ו) כך גם החוקר ויינרב עת/11 אישר כי איפשר לנאשם 1 להיפגש עם אמו ממניעים אנושיים ולא מתוך כוונה לשבור את רוחו ולהביאו לכדי הודייה: **"אנחנו לא איזה ימ"ר, אנחנו לא, ברוב המקרים וכמעט בכלל לא עושים איזשהם תרגילים חקירה מאוד מתוחכמים... הליך של פגישה של פצוע בתאונה גם כשהוא מואשם בהפקרה עם ההורים שלו.. זה הליך... ז"א אין שום בעיה.. אני אף פעם לא אמנע דבר כזה.. אם זה אפשרי, אנחנו מעבירים דברים נותנים להם לדבר"**. עמ' 229.

(ז) באותו עניין אני מפנה לתשובותיו של ג'קי נמר עת/14 עמ' 278: **"כל הטענות האלה אני לא יודע מאיפה הם מגיעים. אני שולל אותם לחלוטין"**.

"נאשם 1 אכן היה חבול אך הוא מעולם לא סירב להיחקר בטענה שהוא תחת השפעת תרופות מטשטשות", דברי ג'קי נמר בעמ' 278 ש' 27. נהפוך הוא. הוא שאל את נאשם 1 אם הוא מעונין להפסיק את החקירה, אך זה האחרון ביקש להמשיך. הוא אף איפשר לו לעשן במתקן משטרתי - דבר שהנו אסור, שכן לדברי ג'קי נמר, גם הוא חוטא בחטא הזה מדי פעם. עמ' 283, ש' 2.

לגבי טענתו של נאשם 1 שהוא היסה אותו ולא נתן לו לדבר, השיב ג'קי נמר כי הדברים אינם נכונים. הוא אפילו מסר לנאשם 1 עט ונייר וביקש ממנו שיכתוב את אשר על לבו, עמ' 286, שו' 1-2, וחרף העובדה שנאשם 1 נחקר בשלוש הזדמנויות שונות, לא מצא לנכון לציין בפניו כל טענה על ליקוי או פגם מכאני ברכב, עמ' 290 שו' 10.

(ח) באשר למצב הנפשי שבו היה נתון נאשם 1 בעת חקירתו, ומודעותו למה שמתרחש סביבו ובתשובה לטענה כי נאשם 1 לא ידע מה הוא שח, אני מבקש להפנות לדברים הבאים:

כבר מ-ת/42ד - תמליל תשאולו הראשוני של נאשם 1 על ידי החוקר ירקוני בבית החולים וולפסון, נאשם 1 ניסה להדוף את החשד נגדו שהוא היה זה שנהג ברכב, ועשה זאת בשלל דרכים, לרבות בטענה כי היה שיכור. הוא אף ניסה להיתלות בעובדת היותו בלתי מורשה לנהוג ברכב: **"אין לי רישיון... אז אני לא יכולתי להיות בחיים זה שנהג."**, **"אני הייתי ליד הנהג של הרכב... אני ישבתי בוודאות ליד הנהג של האוטו ואתם יכולים לבדוק ט.א... אני ישבתי מאחורה."**

נאשם 1 שברח ממקום התאונה בשל היותו נהג לא מורשה, ששתה אלכוהול בטרם ישב מאחורי ההגה ברכב, התעקש למקם עצמו ברכב בכיסא שליד הנהג בטענה, כי לא הוא היה הנהג. ואולם, נאשם 1 ידע לאשר פרטים, כגון העובדה שהוא היה אחראי על הרכב וכי הרכב שייך לבוס וכי הוא עובד בתעשייה האווירית, בעודו משתמש בנימוקים רציונליים להדיפת החשד נגדו, כגון שהוא נהג בלתי מורשה לנהוג, וכיצד זה נהג ברכב?! כשנשאל אם אחיו נהג ברכב התחמק מלענות על שאלה זו, בידעו שתשובה חיובית עלולה להפיל את אחיו, ולכן בחר בדרך מתחמקת של 'אי זכירה'. כל ניסיונותיו של החוקר להבין מנאשם 1 מי היה נהג הרכב נענו בהתחמקויות אינספור.

התנהלת זו בשעה 04:18 - כשעתיים בלבד לאחר קרות התאונה - שוללת כל טענה כי נאשם 1 היה מבולבל, לא ידע מה יוצא מפיו והיה נתון במצב של פוסט טראומה, שהביאה אותו לידי "איבוד זיכרון" עד כדי כך שאינו זוכר כיצד התרחשה התאונה.

אם כבר במפגשו הראשון של נאשם 1 עם החקירה המשטרית הוא נהג, בהעלאת שקרים, בחמקנות ובערמומיות, מתוך כוונה לחמוק מאחריות לגרימת התאונה, מקל וחומר בהמשך חקירותיו.

(ט) בהמשך חקירתו באותו יום 7.3.15 (ת/45, ת/45(ו)) בשעה 18:07, ולאחר שנועץ בסנגורו, המשיך נאשם 1 במסכת השקרים שלו, כאשר הוא מבקש להרחיק עצמו מנהיגה ברכב. כשנשאל מי נהג ברכב בעת התאונה השיב: **"אני לא יודע, אני אומר לך שאני ישבתי בכיסא האחורי של הרכב מצד ימין והתעוררתי כאן בבית החולים."** (עמ' 1 שו' 26-27).

גם כשעומת עם דברי אחיו שטען שהוא (נאשם 1) היה הנהג, עמד על הכחשתו: **"ב-99% זה לא הגיוני. אני הייתי במושב האחורי והלכתי לנמנם שם כי הייתי שיכור ולא היה לי טוב."** (עמ' 1 שו' 60-63): **"איני זוכר מה קרה לאוטו"** (עמ' 1 שו' 72).

כאשר החוקר מצביע לו על הסימן שנוצר מחגורת הבטיחות על עורו המלמד שהוא זה שנהג ברכב, מתחמק נאשם 1 בהסבר 'מקורי' כי הוא נרדם על הסאבוופר, וכך נוצר לו הסימן האמור. (עמ' 21 ש' 52-59). משנשאל על מצבו המכאני של הרכב לא נשמעה מפיו של נאשם 1 ולו מילה אחת באשר לפגם כלשהו. לדבריו,

הרכב היה תקין כולל הגה, בלמים וצמיגים (עמ' 2 ש' 41-38). בזכרנו את טענתו של ב"כ הנאשמים שלא נתאפשר לנאשם 1 להתייחס למצבו המכאני של הרכב, התקשיתי להלום טענה זו לאור דבריו הברורים של נאשם 1 באשר למצבו המכאני של הרכב כרכב תקין "פלוס מינוס", קרי: בלי בעיות מיוחדות.

(י) בחקירה נוספת ת/48 מיום 8.3.15 שעה 17:57 המש"ך נאשם 1 לדבוק בגרסתו כי הוא לא נהג ברכב, וחזר על הסבר הסאבוופר. כשעומת עם דברי נטליה ואחיו כי הוא נהג ברכב, טען כי נטליה היתה שיכורה וכי אמרה את הדברים משום שיחסייה עם אחיו היו יותר טובים מאשר עמו, וכהנה וכהנה הבלים ושקרים. (עמ' 4 ש' 99-100, וכן ש' 113, שו' 118-119).

(יא) לאחר הפסקה בחקירה לאוכל וסיגרייה, במהלכה נפגש עם אמו שבאה עם תרופות כדי למסור לו אותן בתחנת המשטרה, פונה נאשם 1 לחוקר נמר ומבקש "לספר את האמת" ולפתוח דף חדש (שו' 140-137). בהמשך החקירה הוא מספר:

"אני זוכר שנכנסתי לרכב, האלכוהול כנראה החל להשפיע, כי כבר הקאתי... לא זוכר מי נהג או מי כנס לאוטו כנראה שהאלכוהול עלה לי ככה שלא הייתי בשליטה פעם אחרונה קרה לי כשאני לא זוכר מה קרה ומה אני מבצע אחרי האלכוהול... לא הייתי במיטבי." (שו' 145-141).

(יב) בהמשך החקירה באותו יום מסר ג'קי נמר לבקשת נאשם 1 עט ודף נייר ואמר לו, כי יוכל לכתוב כל שתאוזה נפשו (המסמך סומן ת/74), ונאשם 1 רשם את הדברים הבאים: **"אני ניסיתי להסביר לג'ק, הכל כפי שידוע לי ולא ניסיתי לשקר אותו למרות שהוא חושב שאני מנסה לרמות אותו. אני מוכן לספר את האמת ורק את האמת כפי שהיא היתה אילו לא ניתנה לי, אני מוכן לספר הכל לפי האמת וכפי שהיא היתה אולי רק תינתן לי האפשרות היום אני לא במיטבי ולכן לא הצלחתי להתרכז בדיוק בחקירה אני מוכן להוסיף לענות על כל שאלה נוספת."**

אף שנמסר לנאשם 1 מסמך בו נתבקש לרשום דברים שביקש למסור, לא טרח נאשם 1 לציין מילה אחת בדבר מצבו המכאני של הרכב וליקויים שהיו בו.

(יג) בדרכו מהחקירה לבית המעצר אבו-כביר בניידת המשטרתית אמר נאשם 1, ודבריו מוקלטים על ידי השוטר ג'רופי (תמליל ת/19ב): **"עכשיו עוד פעם קורה לי שאלכוהול הורס אותי."** הוא מודה בכך שנהג ברכב: **"אני לא יודע אם בדיוק התהפכתי או שנכנסתי בקיר... עשיתי תאונה... ש: נהגת? ת: את השלב הזה אני לא זוכר כבר. ש: איך אפשר לא לזכור דבר כזה? ת: כנראה אלכוהול השתלט עלי. ש: האלכוהול לא יכול להשתלט עליך ברמה כזאת שאתה לא זוכר אם נהגת או לא נהגת. ת: אני אומר לך אני לא זוכר."**

(יד) בחקירה המתקיימת ביום 9.3.15 בשעה 09:40 ת/76 מאשר נאשם 1 כי הוא נהג ברכב וכי היה שיכור (עמ' 2 ש' 15-14). נאשם 1 נשאל אם הוא בטוח שנהג ברכב והשיב כך: **"בוודאות שאני נהגתי מבית העלמין. במקום יש כיוון אחד לכיוון יציאת חורשה ויש במקום חניה, אני זוכר שיצאתי מהגינה, וזה כבר מחלף לכיוון מחלף קוממיות תחנת הדלק.. זה עיקול שמוביל לכביש המהיר בדרך הקוממיות אני זוכר שהעיקול הוא ימינה."** (עמ' 2 ש' 32-30).

באשר למצבו המכני של הרכב השיב, כי: **"היה גם נורית של נוזל בלמים נדלקת לפעמים למרות שהכל עמוד 7**

היה בסדר." (עמ' 3 שו' 52-53).

לדבריו, סיפר לבעל הרכב דיין על נורית ה-ABS אך לא על נורית הנוזל בלמים. שכן, מוסכניק בדק את העניין ואמר לו שהכל בסדר. לדבריו, ביום התאונה הבלמים פעלו והרכב הגיב. כאשר נשאל אם ידועות לו בעיות נוספות ברכב, השיב שזהו רכב אספנות שעבר טסט (עמ' 3).

(טו) באשר למהירות נסיעתו ולאחר שצפה בסרטון ממצלמת התנועה באילון ת/40, אמר: "באמת היתה פה נסיעה פרועה אבל אני יגיד לך מאז המחלף זה המקום האחרון שאני זוכר שנהגתי, אני לא זוכר כלום." (עמ' 3 ש' 72-73).

בתמליל הודעתו ת/76ד אומר נאשם 1 כי הוא זוכר שיצא לכביש במהירות של מעל מאה ועשרים קמ"ש (עמ' 12 ש' 3).

(טז) לאחר הודעתו האמורה, בה הוא מודה בנהיגה ובגרימת התאונה, חוזר בו נאשם 1 מדבריו בהודעה נוספת שנגבת ממנו ביום 11.3.15 שעה 13:46 ת/77א. כשנשאל אם שינה גרסתו בשל ייעוץ משפטי שקיבל מסנגורו (עמ' 4), חוזרת שוב הגרסה בדבר "אי זכירה" מי נהג ברכב.

נאשם 1 נשאל שוב באשר למהירות נסיעת הרכב והשיב בשו' 130 כך: "**רואים שנהגתי מהר מדי ביחס לרכבים האחרים**", כשהוא מסייג את דבריו הקודמים באשר למהירות נסיעתו (120 קמ"ש), שלדבריו הערכת המהירות שמסר בחקירתו הקודמת, היא ביחס למהירות כלי הרכב במקום בהתאם למהירות המותרת, בין 90 ל-100 קמ"ש.

חקירת נאשם 2

(יז) בהודעה ת/46 מיום 7.3.15 שעה 16:20 קשר נאשם 2 את נאשם 1 לתאונה (עמ' 1 ש' 20-24): "**ברכב נהג אחי אנטון, אני ישבתי לידו קדימה, מאחור ישבו מקס ונטלי... מקס ישב ליד החלון בצד ימין וכנראה היה בלי חגורה ונטליה ישבה באמצע מאחור... אנטון הנהג נסע לכיוון ת"א.**"

בהמשך הוא מתאר את התרחשות התאונה: "**אנטון איבד שליטה, הרגשתי את האוטו איבד שליטה, אנטון ניסה לייצב אותו ואז האוטו פגע בקיר. אם אני לא טועה, צד ימין של הרכב שלנו פגע במעקה בצד שמאל של הכביש. הרכב קיבל בומבה חזקה. אני מאותו רגע קיבלתי מכה חזקה בראש... לאחר שהרכב נעצר מקס היה מחוץ לרכב. את אנטון הוצאתי מכיסא הנהג ואת נטלי מאחורה כנראה שמקס עף מהרכב כתוצאה מהתאונה...**" (עמ' 2 שו' 25-39).

ובהמשך: "**האוטו התחיל לעלות באש, התחילה להבה קטנה מאזור מכסה המנוע בחזית.**" (שו' 39-45). כשהשריפה היתה בהתחלה קטנה מאוד מאזור מכסה המנוע, ניסה לכבותה ולא הצליח. לקח את אחי לכיוון תחנת דלק ושם שוטר עצר אותם. (שו' 46-50).

מתייחס לכך שכולם היו "מסטולים" וכי אנטון שתה אלכוהול. (בשו' 62-64).

נשאל אם במהלך הנסיעה הרגיש במשהו חריג ברכב או בכביש וענה: "**לא היתה בעיה בכביש ולא היתה בעיה ברכב. אני מעריך שנסענו בסביבות 80 קמ"ש.**" (שו' 67-68).

יח) בחקירה נוספת שהתקיימה ביום 10.3.15 (ת/50א), נהג נאשם 2 כמנהגו של נאשם 1 והחליט לחזור בו מדבריו בהודעתו הקודמת, וטען כי 'אינו זוכר' מי נהג ברכב, ולאור דבריו אלה הוא הוזהר על כך, כי הוא מסר הודעה כוזבת, אך נאשם 2 המשיך בשלו: **"לא כל כך זכור לי מי נהג. אני... לא הייתי מרוכז בנסיעה."** בעניין השתייה, חזר בו וטען כי אינו יודע מה אחיו אנטון שתה (שו' 19).

יט) בהתייחסו לנסיבות עצירתם בתחנת הדלק השיב נאשם 2 בשו' 93-96 כי הוא חיפש מים בתחנת הדלק ומשלא מצא מים, רץ לברזיה לשתות מים ולשטוף פנים (כשאינו מזכיר ולו במילה אחת את נושא שתיית הוודקה).

בהמשך חקירתו מסביר נאשם 2 את חזרתו מגרסתו המפלילה את נאשם 1 (בשו' 128-129): **"מי שנהג ברכב איסוזו ששייך ליעקב דיין הוא אחי אנטון, אני לא יכול להעיד נגדו. זה אח שלי. זה כמו לקחת סכין ולתקוע לי בלב. זה מה שיש לי בעולם."**

נאשם 2 שב ומאשר את דבריו הקודמים כי נאשם 1 נהג ברכב (שו' 133-144): **"אנטון היה הנהג ואני ישבתי לידו. מאחור ישבו נטלי ומקס... הגענו לעיקול ושם הרכב התחיל כבר לאבד שליטה, אני זוכר שצעקתי לו משהו, הרגשתי את הטלטול הזה ימינה שמאלה והרגשתי שאנחנו מאבדים שליטה, אני שמעתי שהמנוע ממש שהסל"ד עלה ל-3-4 המנוע ממש התחיל להיכנס לטורים גבוהים... לא זוכר מה אמרתי לו תעצור, תאט אז האוטו התחיל למעלה למטה בלי שליטה ואני לא זוכר בדיוק, אני רק זוכר שהאוטו הסתובב ולא התהפך. אנחנו בהתחלה פגענו במעקה בטון ואז הרכב הסתובב ואני לא יודע את הרגע שקיבלתי מכה בצד ימין של דופן פנימי של הרכב.. אחרי שהרכב נעצר סופית ראיתי אש קטנה במנוע שהתחילה להתפשט וכאשר המנוע עלה באש לא היה מה לעשות אלא להתרחק מהאוטו."**

הוא העריך את מהירות הנסיעה בזמן התאונה **"כ-100 קמ"ש, אולי יותר. הג'יפ לא מיועד לכאלה מהירויות יש לו קפיצים ובלמים של משאית. הוא לא מיועד לנסוע במהירות כזאת בסיבוב כזה."** (שו' 146-147).

5. עדות הנאשמים בבית המשפט

בהיותם מודעים לשפע האמירות המפלילות והמסבכות בהודעותיהם במסגרת החקירה המשטרית, בחרו הנאשמים במהלך עדותם בבית המשפט בדרך התמודדות יצירתית.

א) נאשם 1 בחר שלא לזכור דבר' מהתאונה ואופן התרחשותה, ועם זאת לזכור באופן סלקטיבי קטעים ממנה ומתוך החקירה המשטרית. נאשם 2 זכר והעיד על שהחסיר נאשם 1 בעדותו באשר לאופן התרחשות התאונה.

ב) נאשם 1 העיד כאמור, ש'אינו זוכר' אם מישהו דיבר איתו במקום התאונה, אם ראה את המנוח ואיך הגיע לבית החולים, מאחר שלדבריו, התעורר רק כאשר תפרו אותו (ראה עמ' 583). כך 'אינו זוכר' שפגש משטרה לפני הגעתו לבית החולים (עמ' 583 שו' 10 ואילך). הוא 'לא זכר' מה היה מצבו כשעלה על ההגה, ו'לא זוכר' שבכלל עלה על הגה המכונית (עמ' 585 שו' 8 ואילך).

(ג) 'לא זכר' שהוא אישר לעשות לו בדיקת שכרות; מאידך גיסא, זכר שהוא היה "שבור נפשית וגופנית, הכל." (עמ' 585 שו' 28).

(ד) חרף היעדר הזיכרון כאמור, הוא "זכר" ששתה וודקה בתחנת הדלק: "אם אני לא טועה, זה היה בבקבוקון, וזה היה וודקה. אח שלי הביא... אני לא יכול להגיד בוודאות... אח שלי אמר לי אני לא זוכר."

(ה) הוא 'זכר' כשדיבר על ליקויים ב-ABS ושנורות נדלקו וכבו, והוא אף יידע את דיין בעל הרכב על כך (עמ' 599 שו' 11) (דיין משום מה לא נשאל ולו שאלה אחת בעניין זה).

(ו) חרף איבוד הזיכרון, 'זכר' נאשם 1 את שיחתו עם השוטר ג'רופי, שהסיע אותו לבית המעצר, כשבמהלך הנסיעה אמר כי האלכוהול הורס אותו, אך טען כי האמירה היתה תחת השפעת אלכוהול, ולא ידע מה קורה עמו. (עמ' 608).

הוא גם 'זכר' שסיפר לג'רופי שהרכב היה 'טוטלוס', אבל ג'רופי דאג למחיקת קטע זה מהסרט שהוקלט בניידת (עמ' 611).

(ז) לשאלה כיצד הוא מסביר את העובדה שבחקירתו במשטרה לא אמר דבר באשר לליקויים ברכב, אף שנתאפשר לו הדבר, שהרי לשם כך נמסר לו על ידי החוקר נמר דף נייר ועט, השיב שהוא שכח וקטעו אותו בחקירה, כך שלא זכר מה להגיד (עמ' 611): "שכחתי חצי מהדברים ולא רשמתי פה."

(ח) נאשם 1 השמיע התבטאויות חוזרות ונשנות על 'מחיקת זיכרון' מהתאונה, עמ' 623 שו' 22 ואילך, טען שגם היום איננו זוכר אם נהג ברכב: "התוצאות מראות שאני נהגתי, אבל להגיד שאני זוכר שאני תפסתי את ההגה ונהגתי? לא." (עמ' 627 שו' 16 ואילך).

לדבריו, 'לא זוכר' כלום מהנסיעה באוטו באותו לילה, ואישר לחוקר כי נהג לאחר שהראו לו סרטון בו הוא נראה מתדלק את הרכב בתחנת דלק (עמ' 627 - 628).

(ט) השיא היה באמירתו של נאשם 1 בעמ' 629 כי אינו זוכר דבר מליל התאונה: "מה שעשינו מ-12 בלילה... עד שבבוקר קמתי בבית חולים ואני לא זוכר את החקירות שעשו לי."

(י) הדברים עוברים את השיא באמירת נאשם 1 בעמ' 653: "תשאל אותי מה היה אחרי בית חולים, אתה שואל אותי מה היה לפני בית חולים ואמרתי לך אני לא זוכר." לדבריו, כל מה שהיה לפני בית החולים הוא יודע מאחיו ולא מזיכרונו, כי אין לו זיכרון.

(יא) כשנשאל באשר למהירות נסיעתו ובניגוד לדברים שאמר בחקירתו במשטרה, שנסע במהירות גבוהה ושנהיגתו היתה פרועה, השיב נאשם 1: "לא זוכר שאמרתי פרועה בכלל." (עמ' 630 שו' 22). כשמטיחים בו שהוא אכן אמר את הדברים משיב: "היום אני אומר שזה לא נכון בגלל שאני לא הייתי במיטבי ולא הייתי צלול." (עמ' 630 שו' 28-29), וחוזר חלילה - "מה היה בתאונה, אני לא זוכר." (עמ' 639 שו' 23).

יב) ב"כ המאשימה מפנה את נאשם 1 לאמירותיו בהן אישר כי הרכב "היה תקין פלוס מינוס": "כן, זה רכב אספנות, אבל הוא היה תקין כולל הגה ובלמים וצמיגים. בכל מקרה זה עבר חצי שנה טסט ורכב אספנות.", ובתגובה משיב נאשם 1 'לא זוכר' את החקירה במהלכה אמר דברים אלה (עמ' 640 שו' 6).

יג) בנושא בריחתם מזירת התאונה ומעצרים בתחנת הדלק, נאשם 1 טען כי 'אינו זוכר' עמ' 653: "לא זוכר יבוא אחי, תשאל אותו." עמ' 654: "יהיה פה את אחי, תשאל מה קרה שם. אני לא זוכר את הקטע הזה."

יד) בנושא בדיקת השכרות ונטילת בדיקת הדם, מחד גיסא טען כי **איש לא הסביר לו את נושא בדיקת הדם** (עמ' 655). מאידך גיסא, הוא 'לא זוכר' שלקחו ממנו דגימת דם. הוא זוכר שהזריקו לו משהו (עמ' 657).

הרף 'אי הזכירה' הנ"ל, מתעקש נאשם 1 בעדותו לטעון כי בזמן נטילת הדם ממנו, אותה, כאמור, הוא לא זכר, היה רק **עירוני אחד ולא שניים**.

טו) כעולה מתוך סקירת עדותו של נאשם 1 לעיל, כשהזכירה שירתה את מטרותיו, בחר נאשם 1 לטעון לזכירה, אך כשהדבר הפליל וסיבך אותו, בחר נאשם 1 ש'לא לזכור'.

מובן שהתנהלות חמקנית ומתחכמת זו תעמוד מול עיני בעת הכרעה לאלו מבין שתי הגרסאות להאמין - זו שנמסרה בחקירת משטרה, או זו שנמסרה בעדותו בבית המשפט. כך גם בנושא העדפת עדותם של העדים שהעידו בעניין בדיקת שכרות, מתן הסכמה לבדיקה, קיומו של עירוני אחד או שני עירוניים וכיו"ב נושאים שבמחלוקת.

טז) נאשם 2 העיד ותיאר את ההתרחשות כתאונה שאירעה, תוך כדי איבוד שליטה של נאשם 1 על הרכב. לאחר התנגשות הרכב במעקה הבטיחות שמצד שמאל, הוא מצא עצמו בתוך הרכב בצד ימין של הדרך. לדבריו, משך את נטליה ואת נאשם 1 מתוך הרכב והבחין כבר אז כי להבת אש קטנה בוערת בתא המנוע, ניסה לכבותה במטף שלא עבד. בהמשך, בבקבוק מים ולא הצליח. ראה את נטליה רוכנת מעל המנוח ומדברת עמו, הוא ואחיו דיממו מהראש ומהפנים, והוא החליט לפנות את עצמו ואת אחיו לביה"ח על מנת לקבל עזרה רפואית, לאחר שראה כי אמבולנסים מתקרבים ואנשים מושיטים עזרה למנוח.

לדבריו, נכנס למצב של סטריס, הלך לכיוון בית החולים וולפסון: "**אנחנו מדממים אם לא אנחנו מתים**." (עמ' 688 שו' 39). נכנסו לתחנת הדלק ומשלא היו מים בברזים בתחנת הדלק, הלך לכיוון הברזייה היכן שנעצר על מנת לחפש מים. לדבריו, אחיו נאשם 1 לקח בטעות בקבוק וודקה ושתה ממנו לפני שנכנסו לבית החולים (עמ' 690 שו' 7).

הם לא התכוונו לברוח. התכוונו להגיע לבית החולים, נעצרו בקרבת מקום: "**זה לא שניסינו לברוח וזה לא שנמלטנו. אמרו לנו עצרו, עצרנו**." (עמ' 690 שו' 14-15).

יז) באשר לבדיקת הדם, לדברי נאשם 2, הוא סירב לבדיקת דם וזו נלקחה ממנו בכוח. הוא לא ידע כי

מדובר בנטילת דם לצורך בדיקת שכרות. אף שבאותה נשימה הוסיף, כי הוא היה מוכן לבדיקת נשיפה, אך לא למחטים: **"אני בתת מודע שלי לא ידעתי שהדם הזה נלקח לבדיקת אלכוהול. לא הייתי מסכים. נלקח בלי רשותי. ולא רק שסירבתי, בכוח בשימוש בכוח... אמרתי אני מסרב... אמר אין כזה דבר מסרב... אין בכוח דקרו אותי."** (אם כדבריו אמר שהוא מוכן לבדיקת נשיפה, משמע, הבין בזמן אמת כי מדובר בנטילת דם לצורך בדיקת שכרות).

יח) נאשם 2 התחמק מלענות לשאלת ב"כ המאשימה אם הנסיעה ברכב היתה תקינה (עמ' 710) וסיפר שמשוה בשלדת הרכב נשבר לפני הפנייה (דברים שלא היה להם זכר בהודעותיו במשטרה, גם לא בבדיקת הבוחנים, לא של המאשימה ולא של ההגנה).

כשנשאל הכיצד הוא מיישב תשובתו שלעיל עם תשובתו בחקירה באשר לאופן נסיעת הרכב לפני התאונה (עמ' 712), לפיה **"לא היתה בעיה לא ברכב ולא בכביש"**, ענה נאשם 2: **"אמרתי, זה שקר... אני הרגשתי ימינה שמאלה.. שהאוטו טלטל מצד ימין שמאלה בדיוק לפני הפניה... "**, הכחיש שאמר בחקירתו ת/50א כי אחיו נאשם 1 נסע מהר וכי העיר לו על אופן נהיגתו.

יט) בקשר לשתית וודקה בתחנת הדלק, טען כי היה לו בקבוקון וודקה במעיל, ונתן לנאשם 1 לשתות ממנו. הוא לא אמר לשוטרים כי נתן לאחיו לשתות ממנו, כי לא שאלו אותו (עמ' 728 שו' 17).

כ) הוא הסביר את שקריו במהלך החקירה כשאמר שאינו יודע מי נהג ברכב, אף שראה וידע כי אחיו נהג ברכב, בכך שהוא היה בפוסט טראומה.

כא) את עניין הבריחה וההפקרה מסביר נאשם 2 מבלבול ולחץ שחוזה לאחר התאונה (עמ' 734, עמ' 738) **"אני מנסה להסביר שלא הפקרתו אף אחד.. מה הייתי צריך לעשות? ... להרים אותו? לחכות שגם הדם אצלי כל הדם ירד? מה הייתי צריך לעשות? תגייד לי אני לא מבין..."**

כב) כעולה מתוך סקירת עדות הנאשמים אל מול הודעותיהם בחקירה המשטרתית, נראה כי עדותם של הנאשמים בבית המשפט עברה שינויים, תוספות והתאמות שנועדו לסייע להם בהדיפת ההאשמות המיוחסות להם. מדובר בהתנהלות חמקנית, מתחכמת על גבול הנכלוליות שפוגמת במהימנות הנאשמים ואמינות גרסתם במהלך עדותם בבית המשפט.

לאחר שצפיתי בחקירת הנאשמים במשטרה והתרשמתי ממצבם בעת החקירה, התרשמתי מהוגנות החוקרים כלפיהם, בכוונתי ליתן משקל מלא להודעותיהם של הנאשמים במשטרה, על כל האמירות המפלילות והמסבכות הנכללות בהן. בכל מקום בו נטען על ידי מי מהנאשמים כי "אינו זוכר", תועדף גרסה פוזיטיבית של עד שזכר, תיעד והעיד. כך בעניין נטילת הדם לבדיקת שכרות וכיו"ב. כידוע, טענת "איני זוכר" משמע - היעדר גרסה, ובמקום שבו מעמידים היעדר גרסה אל מול גרסה פוזיטיבית, תיטה הכף כדבר מובן מאליו לגרסה הפוזיטיבית שעמדה לחקירה.

על כל האמור יש להוסיף את שאינו דורש אמירה, ששינויים בגרסאות הנאשמים, וכאלה היו לא מעט ובנושאים מרכזיים, פגמו באופן ממשי במהימנות עדותם.

6. הערה מקדימה

בתיק זה נשמעו עדויות מומחים בנושאים רבים: כשל מתכות, כיבוי אש, מהירות רכב, בוחנות תנועה, בדיקות שכרות, מצב נפשי ועוד. בעניין העדפת חוות דעת של מומחה על פני רעותה, הנחיתי עצמי בדברי בית המשפט העליון כדלקמן:

"מושכלות ראשונים, הם כי ההכרעה בין חוות דעת של מומחים נתונה תמיד בידי בית המשפט ולא בידי המומחים המעידים לפניו. כאשר מוצגות בפני בית המשפט עדויות וחוות דעת נוגדות של מומחים, בעניין השנוי במחלוקת, יכריע בית המשפט בין העמדות השונות בהתחשב במהימנות האישית ובאמינות המקצועית של המומחים אך גם ובעיקר בשים לב לכוחן המשכנע של העמדות שהוצגו לפניו; השתלבותן ביתר הראיות שבתיק ולפי ניסיון החיים והשכל הישר, (ראו בהקשר זה ע"פ 9723/03 מ"י נ' שי בלזר (12.10.2004); ע"פ 2547/98 שמן נ' מ"י, פד"י נו(4) 299, 289 (2002); ע"פ 396/01 ברדה נ' מ"י, פד"י נו(6) 864, 854 (2002)."

7. האם נאשם 1 היה שיכור- הצגת המחלוקת

(א) בתשובה לכתב האישום בפסקה 3 התייחסה ההגנה לשתיית האלכוהול בליל התאונה, כך: "הנאשמים שהו בחורשת היובל עם אנשים רבים, ביניהם המנוח, בת זוגו ואחרים. בזמן שהייתם במקום ולפני שעלו לרכב שמו מקצת משקאות אלכוהוליים." מאידך גיסא, הכחישה ההגנה כי נהג הרכב, נאשם 1, היה שיכור.

צודק אפוא ב"כ המאשימה בהגדירו את המחלוקת בין הצדדים: "בשאלת כמות האלכוהול שצרך נאשם 1 עובר לכך שנהג את כלי הרכב בעת קרות התאונה" (עמ' 19 פסקה 46 לסיכומי המאשימה).

(ב) להוכחת כמות האלכוהול שנמצאה בדמו של נאשם 1 (88 מ"ג אחוז כפי שיוחס לו בכתב האישום), העידה המאשימה את ד"ר גופר, סגן מנהל המעבדה הטוקסיקולוגית מביה"ח תל השומר שערך את ת/110 בדיקה ראשונית, בה נמצאו 88 מ"ג אחוז, את ת/111, חוות דעת סופית לפיה נמצאה כמות אלכוהול של 96 מ"ג אחוז בכמות של 100 מיליליטר דם.

מאחר ועל פי הנחיות בית המשפט, הם מונחים לתת את התוצאה הנמוכה הוא קבע את הממצא הסופי על 88 מ"ג אחוז. (עמ' 423-424).

(ג) ההגנה מצדה הגישה את חוות דעתו של ד"ר ורטניק, נ/22, שהטילה דופי בממצאי חוות הדעת של ד"ר גופר, לאור אי התייחסות חוות הדעת של ד"ר גופר להימצאות טרמדול בדמו של נאשם 1, אף שנאשם 1 החל להיות מטופל בבית החולים בתרופה זו טרם נטילת דגימת הדם לבדיקת השכרות:

"הנאשם קיבל תרופה אינטרוינוס תוך ורידי... בשעה 02.50 בין שתיים וחצי לשתיים חמש וחמש ולפי תעודת... לקיחת דם של נאשם 1, 15:02 ז.א. שהנאשם כבר היה בטיפול תרופתי של טרמדול ועוד תרופות אחרות, אני חושב שהנקודה העיקרית זה שטרמדול לא היה נמצא בבדיקה של ד"ר גופר ואני חושב שזה בכלל לא תורם לאמינות של התיק..." (עמ' 792 שו' 27-32), וכן לאור העובדה שדגימת הדם נלקחה מנאשם 1 לאחר שזה קיבל עירוי נוזלים - דבר שיכול לשנות את תוצאת ריכוז

האלכוהול בדם. ראה גם פסקה 40 לחוות הדעת, נ/22:

"הטיפול התרופתי והמשטר של מתן נוזלים... הם בעלי השפעה מכרעת על תוצאות הבדיקה של ריכוז אלכוהול בדם. לכן, התוצאה המדווחת אין לה שום משמעות מדעית על כך שהטיפול התרופתי ומתן נוזלים שינתה לחלוטין את תוצאת האמת. חוסר אמינות הבדיקה האנליטית שהתבצעה בדם הנאשם במעבדה הטוקסיקולוגית של ביה"ח תל השומר באה על ידי ביטוי בכך שלא התגלתה נוכחות של תרופת הטרמדול."

8. תהליך נטילת בדיקת הדם

בטרם אתייחס לממצאי שתי חוות הדעת הנ"ל ואכריע איזו מהן עדיפה בעיניי, אפנה לתהליך נטילת דגימת הדם ששימש את הבדיקה האמורה לנושא חוות דעת הנ"ל, וגרסאות המעורבים בתהליך נטילת הדגימה, לרבות גרסת הנאשמים.

(א) השוטר אפי גולדנברג, עת/7 ערך דו"ח מעצר בקשר לנאשם 1 - ת/20. הגיע לבית החולים בשעה 03:02. בדו"ח המעצר רשם כי העצור "לא יכול לחתום. מטופל בבית חולים על ידי הרופא כשהוא מדמם מפניו."

בדו"ח ת/21 שנרשם ע"י עת/7 נכתב כי: "בביו"ח וולפסון נלקח דם משני האחים אנטון ומיכאל לצורך בדיקת של סם ואלכוהול בהסכמתם. את הדם לצורך בדיקה לקח להם הרופא ד"ר אדריאן פרוטוס בשעה 03:35..."

לציין שמרגע שהגעתי לבית החולים אנטון היה בחזקתי ולא שתה אכל הקיא עישן או הכניס דבר מה לפה או לאף..."

בהמשך כתב עת/7 את דו"ח ת/22 לפיו לאחר שזיהה את נאשם 1, הסביר לו את מטרת הבדיקה ומשמעויות הסירוב. נאשם 1 הסכים, אך שב וציין כי "לא ניתן להחתיים את הנ"ל כי הוא מטופל על ידי הרופא ושוכב במיטה בבית החולים." בהמשך, ערך את ת/24 שהינו טופס הסבר בדבר הנפקויות המשפטיות של הבדיקה. שב וציין את חוסר אפשרותו של נאשם 1 לחתום על הטופס.

ב-ת/25 כתב עת/7 את התייחסותו לעניין קבלת המבחנות מרס"מ ירקוני והעברתם לד"ר אדריאן פרוטוס, שביצע את בדיקת הדם לנאשם 1. הוא שב וציין כי נאשם 1 סירב לחתום על דוח נטילת הדם, עליו חתום ד"ר פרוטוס למרות שהסכים לבצע את הבדיקה.

ב-ת/26 ציין עת/7, כי לא ביצע בדיקת מאפיינים לאור היותו של נאשם 1 מטופל על ידי רופאים כשהוא פצוע ומדמם מפניו. בדו"ח ציין העד כי נדף ריח חזק של אלכוהול מפיו של נאשם 1.

במהלך עדותו בבית המשפט, חזר עת/7 על מהלך הדברים כמתואר לעיל.

לטענה שהוא לא הודיע לנאשם 1 את מטרת נטילת הדם, השיב בעמ' 61 שו' 21 ואילך: "אין דבר כזה. ש: למה הוא לא חתם... ת: כי הוא לא יכול לכתוב."

עת/7 הכחיש כי נאשם 1 היה מטושטש ותחת השפעת כדורים.

לטענה כי הנאשם לא הבין את הבדיקה ומשמעותה ולא יכול היה להגיב, השיב העד בעמ' 71: "אם הוא לא

היה לוקח את הבדיקה והיה מסרב לתת בדיקה, הייתי מציין הנ"ל מסרב לתת בדיקת דם וגמרנו.. אני לא עושה את זה בכוח... הכל היה בהסכמה... אם זה לא היה בהסכמה הייתי מציין שלא בהסכמה."

(ב) מאחר ומצב שכרותו של נאשם 2 אינו חיוני לצורך הכרעה בשאלת האחריות לגרימת התאונה, שכן הוא לא נהג ברכב, אסתפק בהפניה לדברי עדותו של עת/8 בן אלהר, השוטר הנוסף שעסק בנטילת דגימת הדם מנאשם 2, ולדוחות שערך - ת/28, ת/29, ת/30, ת/31. ב-ת/31 צוין כי "נלקח ממנו דם בהסכמתו בע"פ כשהוא אינו מסוגל לחתום כיוון שטופל על ידי צוות רפואי בבית"ח... הרופא אשר לקח לו דם ד"ר אדריאן פרוטוס...".

לא היתה מחלוקת על שרשרת המוצגים, מבחנות הדם, עד הגעתן לבדיקה.

(ג) ד"ר פרוטוס, עת/22, התייחס בעדותו בעמ' 461-462 ל-ת/25 לחלק בטופס שכותרתו: "דין וחשבון על נטילת דם לבדיקת שכרות". הוא לא זכר את המקרה הספציפי כי מדובר ב"בדיקה שעורכים על יד שוטר, שמגיע מישהו והשוטרים מבקשים מאתנו לעשות בדיקת אלכוהול בדרך כלל, בדיוק על הבדיקה הזו אני לא זוכר, זה היה לפני הרבה זמן אבל אנחנו לוקחים את הבדיקה על ידי המטופל אחרי שמבקשים אישור... מבקשים אישור מהמטופל ואחר כך יש איזה סטנדרט לעשות בדיקת אלכוהול... מנסים לא לנקות עם אלכוהול. יש חומר מיוחד שקוראים לו פולידין, מנקים את המקום מכניסים מחט חדש ואחרי שמקבלים מבחנה מהשוטר אז ממלאים אותה ומחזירים אותה אליו... אנחנו מקבלים 3-4 מקרים כאלה ליום..". הכחיש הטענה, כי עשה שימוש בוונפולון שהוכנס לאחר חיטוי אלכוהול והסביר בעמ' 475: "לבדיקת אלכוהול מכניסים מחט נוסף, עם ניקוי בפולידין, זה מיוחד, זאת בדיקה מיוחדת... זה סטנדרט שמכניסים וונפולון חדש לזה. וונפולון זה אומר מחט חדש ללקיחת הבדיקה.. לא מוציאים את הוונפולון הראשון, מכניסים וונפולון חדש ביד השני... זה סטנדרט. אני לא זוכר המקרה אבל זה מה שמכניסים בסטנדרט... בלתי אפשרי שהיינו, לקחת את הבדיקה לרמת אלכוהול בוונפולון שהוא קיבל בהכנסת מיון... כי לא עושים את זה. זה סטנדרט, אסור לנו. זה.. מלפרקטיס... יש נוהל...".

באשר לשאלתו פרטי זיהוי הנאשם השיב ד"ר פרוטוס בעמ' 476: "עושים את הבדיקה, את הזיהוי של החולה אח ורופא שואלים, במקרים האלו שזה בדיקה של לקיחת דגימה לרמת אלכוהול, גם עם שוטר אז שלושה אנשים עומדים ליד החולה שואלים את הפרטים ומבקשים ממנו אישור על לקיחת דגימה."

ד"ר פרוטוס אישר, כי דגימת הדם לבדיקת שכרות ניטלה לאחר שהוחל בטיפול רפואי לנאשם 1. עמ' 476 שו' 6-7.

(ד) אל מול גרסת העדים המעורבים בנטילת דגימת הדם, השוטרים עת/7+עת/8 וד"ר פרוטוס, עת/22 עמדה גרסתם של הנאשמים.

נאשם 1 כפי שצינתי כבר קודם לכן, עיקר גרסתו של נאשם 1 התמצתה ב"אי זכירה". כך בעמ' 585 שו' 16 ואילך: "...מה היה בבית חולים?... ת: לא דיברו איתי שום דבר, לקחו, אני אפילו לא זוכר שחתמתי על משהו שאני מאשר, לא יודע. ממני לא לקחו כלום. לא חתמתי על שום דבר ולא דיברו איתי. ש: אתה לא זוכר שלקחו לך דם? ת: לא, אני התחלתי לצעוק, אני זוכר שהזריקו לי משהו אני עוד פעם, לא

זוכר כבר, נעלם לי הזיכרון, אני זוכר שהזריקו לי...", אך נראה כי חקירתו הנגדית הנמרצת של ב"כ המאשימה, הצליחה להחזיר לנאשם 1 את הזיכרון, ראה בעניין זה דברי הנאשם עמ' 664: **"ש: בוא נדבר עוד פעם על בדיקת הדם שעשו לך קצת בשביל אלכוהול, אתה זוכר. או לא זוכר שהכניסו לך עירוי נוסף בשביל לקחת את הדגימה של הדם לאלכוהול? ת: היה לי רק עירוי אחד.. אני זוכר שלא היו לי חורים."** (הכוונה לחורים בידיים - ג'.ק.).

לנאשם 2 היתה גרסה מעניינת באשר למעמד נטילת בדיקת הדם. נאשם 2 טען כי זו נעשתה בכוח ובניגוד לרצונו. עמ' 690 שו' 26 ואילך: **"הוא אומר לי אתה עושה בדיקה, בלי אישור שלי הוציא את האינפוזיה, הכניס לקח דם ואפילו, אני בתת מודע שלי לא ידעתי שהדם הזה נלקח לבדיקת אלכוהול, לא הייתי מסכים. נלקח בלי רשותי ולא רק שסירבתי בכוח בשימוש בכוח, בשימוש בכוח... בשימוש בכוח, אמרתי מסרב, מסרב, הוא אמר אין דבר כזה מסרב, מסרב אין... בכוח דקר אותי..."** כשלבדבריו, ובהמשך אף הכריחו אותו לחתום על מסמכים שהבדיקות נעשו כדין.

(ה) גרסת 'אי הזכירה' של נאשם 1 אינה יכולה לעמוד מול גרסתם הפוזיטיבית והקוהרנטית של עת/7, עת/8 ו-עת/22 ד"ר פרוטוס, אשר ערכו מסמכים בזמן אמת שתיעדו את מעמד נטילת הדגימה והתנהלותם מול הנאשמים.

באשר לגרסתו של נאשם 2, הרי שמדובר בגרסה פנטסטית, על גבול ההזיה. אם אכן נטילת דגימת הדם נעשתה בכוח, חרף סירובו של נאשם 2, תוהה אני כיצד זה נמנע ב"כ הנאשמים מלשאול מי מעדי המאשימה הרלוונטיים, שהעידו בנדון זה, על גרסתו הפנטסטית של נאשם 2.

מבין גרסאות הנאשמים בנדון נטילת דגימת הדם וגרסאות עת/7, עת/8 ו-עת/22 אני מעדיף באופן ברור את גרסתם של האחרונים, ומן הנימוקים שפורטו לעיל.

9. שכרות - חוות דעת המומחים - ת/110, ת/111 ו-נ/22

(א) ד"ר אשר גופר, סגן מנהל המעבדה לטוקסיקולוגיה ופרמקולוגיה קלינית בבית החולים תל השומר, חתום הן על חוות הדעת הראשונית (ת/110) לפיה בדמו של נאשם 1 נמצא 88 מ"ג אחוז אלכוהול, והן על חוות הדעת הסופית (ת/111), לפיה בבדיקת מעבדה נמצאו בדמו של נאשם 1 96%, כאשר על פי הנחיות הפסיקה קבע את רמת האלכוהול על 88 מ"ג אחוז.

פירוט ניסיונו המקצועי של ד"ר גופר כמופיע בנספח לחוות הדעת. בעדותו הוסיף וציין שהחל משנת 1992 הוא עורך את הבדיקות המשפטיות עבור משטרת ישראל ועבור המכון לרפואה משפטית.

בבדיקתו לא התייחס לשאלת השתייה של הנאשמים, מתי שתו, כמה שתו, כמה אכלו וכיו"ב. הבדיקה היא מדעית גרידא (עמ' 436).

ציין כי הכנסת נוזלים לגוף משפיעה על הורדת רמת ריכוז האלכוהול בדם. עמ' 438 שו' 4-6: **"אם אתה מכניס כמות גדולה של נוזלים, הרי במקרה של אלכוהול אתה מוריד, מוהל את הדם ומקטין את התוצאה."**

באשר לטענה שלא נמצאה בחוות דעתו התייחסות לתרופה טרמדול, שניתנה לנאשם 1 במהלך טיפול בביה"ח וולפסון, הסביר ד"ר גופר בעמ' 442 שו' 31 ואילך: **"יש שם חלק שאומר שהמעבדה לא אמינה, אי אפשר לסמוך על התוצאות שלה, בגלל שהמעבדה לא זיהתה... אופיאידים. אז קודם כל בחוות הדעת שלי לא כתוב שאנחנו חיפשנו אופיאידים. כתוב שחיפשנו אופיאידים. בהגדרה זה חומרים שמקורם בצמח הפרג,**

עם השנים עשו חומרים סינתטיים, ותרמדול הוא אופ... אופיאד... בקיט הראשוני שאנחנו בודקים את הבדיקות שלנו... הוא קיט לאופיאטים, הוא בודק רק מורפין, קודאין, אוקסיקודין, שהוא נגזרת של חומר שנמצא בצמח הפרג, הוא לא בודק תרמדול, וגם בקיט יהיה גם כתוב לך שגם הוא לא מסוגל לגלות תרמדול. אז הוא אומר שלא גילינו, אני אומר שאנחנו לא חיפשנו תרמדול בכלל, ואנחנו המעבדה היחידה במדינת ישראל בתחום הרפואי שמגלה תרמדול בקלות, אם היא רוצה."

ד"ר ורטניק נאחז בדברים שנרשמו מפיו של ד"ר גופר בפרוטוקול הדיון מיום 11.1.16 בעמ' 440: "תרמדול זה חומר ששייך למשפחה של האופיאטים, הוא מגיב במוח עם אותם חומרים שמגיבים גם מורפין, קודאין, אוקסיקודין, הוא משכך כאבים." (ש' 23-25).

דומה כי מדובר בטעות הקלדה שכן דבריו של ד"ר גופר בהמשך בעמ' 442-443 וכפי שצוטט לעיל, תומכים בסברה האמורה. חיזוק לכך ניתן לראות גם בתשובתו של ד"ר גופר בחקירתו החוזרת בעמ' 450 ש' 4 ואילך: "...מה שאנחנו חיפשנו זה סמים שמשטרת ישראל מבקשת בדרך כלל שמחפשים, אלה סמי רחוב... אלה החומרים שמחפשים, הסמים שביקשנו זה קנאביס, שזה מריחואנה... חשיש, קוקאין, אמפיתמינים כל החבורה.. תרמדול אי אפשר לגלות אותו בקיט של אופיאטים ולא בקיט של מתאדון ולכן לא חיפשנו אותו בכלל..."

תשובתו של ד"ר גופר, מומחה בעל ידע נרחב, היודע להבחין היטב ועל נקלה בין אופיאדים לאופיאטים, כנה ומשכנעת. אם נדרש חיזוק להסברו של ד"ר גופר לאי מציאת תרמדול, ניתן למצוא בהערת ב"כ המאשימה בסיכומיו, כשהפנה לאופן רישומה של המלה באנגלית בחוות דעתו ת/111, תחת הכותרת "בדיקות סריקה בדם לצרכים משפטיים" OPIATES SCREN אופיאטים ולא אופיאדים.

(ב) טענתו השניה של ד"ר ורטניק, מומחה ההגנה, לפיה בדיקת הדם נלקחה מנאשם 1 לאחר שהוא החל להיות מטופל בטרמדול ובנוזלים, כאשר נתון זה של "טיפול תרופתי והמשטר של מתן נוזלים... הם בעלי השפעה מכרעת על תוצאת הבדיקה של ריכוז אלכוהול בדם."

גם טענה זו שנכתבה בחוות דעת נ/22 כטענה שמכרסמת באמינותה של חוות הדעת של ד"ר גופר, נמצאה כחסרת כל בסיס, שכן אם היה במתן נוזלים לנאשם כדי לפגום בתוצאה שהתקבלה - הרי שמתן הנוזלים הביא למהילת הדם, וכתוצאה מכך הורדת אחוז האלכוהול, ולא העלאתו! כך שאם נפל פגם בחוות דעת, הוא נפל לטובתו של נאשם 1, ראה דברי ד"ר גופר בעמ' 438 שו' 24-26: "אמרתי, היא תוריד את התוצאה." וכן דברי ד"ר ורטניק עצמו בעמ' 798 משו' 30 ואילך: "צריך למצוא את הסעיף שמשפטי לשני הכיוונים... אז אני צריך לציין שמשפיע לדוגמה הוספת נוזלים בטח שמוהל את הריכוז, של הריכוז של האלכוהול בדם של הנאשם..." וכן בעמ' 799 שו' 8 ואילך: "ש: ... אם קיבל נוזלים ורק לאחר מכן נלקחה לו בדיקת דם התוצאה של בדיקת הדם שנלקחה לו היא בפועל מציגה ריכוז אלכוהול נמוך ממה שהיה לפני כן, נכון?"

ת: נכון מאה אחוז, זה נכון מה שאתה אומר."

10. נתונים במסד חוות הדעת של ההגנה - נ/22

(א) ההבדל בין חוות הדעת של ד"ר ורטניק לחוות הדעת של ד"ר גופר נעוץ במסד הנתונים שעמד בפני עורך חוות הדעת.

הנתון היחיד שעמד בפני ד"ר גופר, התמצה במבחנות שהכילו דגימת הדם שניטלה מן הנאשמים, הא ותו-לא. כך שהבדיקה היתה בדיקה מעבדתית מדעית שאינה מושפעת מכל נתון או סברה מפיו של נאשם או עד כלשהו באשר לכמויות שתייה שנצרכו בטרם נטילת דגימת הדם לבדיקה.

חוות הדעת של ד"ר ורטניק מתבססת בעיקרה על נתונים שמסר לו נאשם 1. סעיף 19 לחוות דעת נ/22: **"נתוני שתייה חריפה עפ"י הצהרת הנאשם בפרוטוקול תשאול"**, כאשר הכוונה היא לפרוטוקול תשאול נ/22 שערך ד"ר ורטניק לנאשם 1, תוך שציין כי **"פרוטוקול תשאול לא בא להחליף בשום אופן את התחקור המשטרתי"** (ראה פסקה 20 ל-נ/22).

על פי חוות הדעת נ/22 ופרוטוקול התשאול נ/22א, התרחשו שלושה אירועי שתייה **לפני התאונה**; אירוע שתייה רביעי שכונה על ידי ד"ר ורטניק **"אירוע שתייה ד"** התרחש בתחנת הדלק מול ביה"ח וולפסון בתאריך 7.3.15 בסמוך לשעה 02:00, **לאחר התאונה**, וכלל שלוש לגימות וודקה שנטל נאשם 1.

בהתבססו על נתונים אלה מפי נאשם 1 קבע ד"ר ורטניק, ולאור חישובים על פי נוסחת וידמארק, כי ריכוז האלכוהול בדם נאשם 1 בעת התאונה (ולפני אירוע השתייה ד') **"היה 24.5 מ"ג, 6% לכל היותר"**, פסקה 43 ב-נ/22.

בהתייחסו למכלול אירועי השתייה, לרבות **אירוע שתייה ד'**, קבע ד"ר ורטניק בפסקאות 25.4, 26, 27 כי לפי חישוב על פי נוסחת וידמארק ריכוז האלכוהול בדמו של נאשם 1 היה אמור להיות כ- 96% מ"ג.

(ב) כעולה מהחקירה המשטרית, נושא שתיית האלכוהול **לאחר** התאונה לא הועלה אף לא ברמז במהלך החקירה המשטרית על ידי מי מן הנאשמים, ולראשונה הועלה בגרסה "כבושה ומבושלת" בתשאול שנערך על ידי ד"ר ורטניק, כאשר גם התשאול, נ/22א אינו נקי מסתירות. מעיון בתשאול עולה כי מצויות בו שתי גרסאות סותרות שבאו מפיו של נאשם 1 באשר לאירוע שתייה ד. אסביר:

בעמ' 1 שו' 9-10 ל-נ/22א רשם ד"ר ורטניק מפי נאשם 1 גרסה אחת: **"בסמוך לשעה 02.00 שלוש לגימות של וודקה ליד תחנת דלק ממול וולפסון."**

בעמ' 4, שו' 4 ל-נ/22א לשאלה ששאל ורטניק את נאשם 1 אם שתה בתחנת הדלק, נרשמה מפי נאשם 1 גרסה שניה: **"...לא שתיתי, אח שלי שתה."**

בעניין משקלה של גרסה כבושה ומבושלת, אין לי אלא להפנות לדברים הבאים: **"הכלל הוא, עדות כבושה ערכה ומשקלה מועטים ביותר משום ש"הכובש עדותו", חשוד מטבע הדברים, על אמיתותה, זאת כל עוד אין בפיו הסבר משכנע על שום מה נכבשה העדות עת רבה, ומדוע החליט העד לחשפה, ניתן הסבר מתקבל על הדעת ל"כבישת העדות" רשאי בית המשפט ליתן בה אמון ולהעניק לה את המשקל הראייתי המתחייב בנסיבות."** קדמי, על הראיות, חלק א' מהדורת 1999, עמ' 373.

לכך יש להוסיף את התרשמותי מחוסר מהימנותם של שני הנאשמים, שלא בחלו באמירת שקרים וטענה 'לאיבוד זיכרון', כל עוד הדבר משרת את מטרתם.

טענה על שתייה חריפה ששתה נאשם 1 בתחנת הדלק בסמוך לנטילת דגימת הדם ממנו - אירוע שתייה ד' - באה לשרת אך ורק מטרה אחת והיא מתן הסבר מאולץ ומעושה להימצאות רמת אלכוהול בשיעור של 96% מ"ג בדמו של נאשם 1 לפי ת/111, הא ותו-לא.

הנאשמים שהיו מודעים היטב לקושי שלהם להתמודד עם תוצאות בדיקת הדם שנעשתה להם, בדו מליבם את עמוד 18

הטענה כי נאשם 1 שתי שלושה לגימות של וודקה בתחנת הדלק **לאחר התאונה** - מה שיכול להתיישב עם הימצאות 96% אלכוהול בדמו של נאשם 1 על-פי חוות הדעת של ד"ר גופר, ת/111.

לשם הבקעת חומת הראיות המאשימה בדבר שכרותם, לא בחלו הנאשמים בשום אמצעי. הם תקפו את נסיבות נטילת דגימת הדם מהם, נאשם 1 בחר 'שלא לזכור דבר', נאשם 2 הגדיל לעשות וטען כי דגימת הדם נלקחה ממנו בכוח ממש ובניגוד לרצונו, ובהמשך בדו את עניין שתיית הוודקה על ידי נאשם 1 בתחנת הדלק לאחר התאונה.

שכרות - סיכום

(ג) סיכומי של דבר, מצאתי להעדיף את חוות הדעת של ד"ר גופר, ת/110 ו- ת/111 ועדותו על פני חוות הדעת של ד"ר ורטניק, נ/22 ועדותו בבית המשפט מן הנימוקים הבאים:

כפי שצינתי קודם לכן, חוות דעתו של ד"ר גופר הינה חוות דעת מדעית, שאינה מושפעת מגרסת השתייה של הנאשמים או מעדויות אחרות. מאידך גיסא, חוות הדעת של ד"ר ורטניק מבוססת כל כולה על גרסת השתייה מפי הנאשמים, וכפי שפירטתי לעיל.

משנפלת גרסת הנאשמים בדבר שתיית וודקה לאחר התאונה בתחנת הדלק, עליה מושתתת חוות דעת של ד"ר ורטניק, קורסת ממילא גם חוות דעת של ד"ר ורטניק.

אף שד"ר ורטניק ציין בפתח חוות דעתו כי פרוטוקול הריאיון נ/22א עם נאשם 1 אינו בא במקום חקירה משטרתית, דומה כי ד"ר ורטניק לא בדק מה היתה גרסתו של נאשם 1, אם בכלל היתה לו גרסה בעניין השתייה באירוע ד' במהלך החקירה המשטרתית, והתבסס על גרסת נאשם 1 בלבד בדבר אירוע השתייה ד', כאשר לא ברור לי מדוע בחר בגרסה זו מבין שתי התשובות הסותרות המופיעות בפרוטוקול התשאול שערך, נ/22א, אירוע שלפי קביעתי לא היה ולא נברא, והוא הועלה לראשונה במהלך אותו ריאיון, נ/22א, חודשים מספר לאחר אירוע התאונה ולאחר שכל חומרי החקירה לרבות ממצאי חוות דעת של ד"ר גופר היו חשופים לעיני ההגנה.

כאמור, ד"ר ורטניק בחר לתקוף את ממצאי חוות דעתו של ד"ר גופר בשתי נקודות עיקריות, האחת בדבר נטילת דגימת הדם לאחר מתן טיפול רפואי, והשנייה בעניין אי מציאת טרמדול, מאחר והתייחסתי ארוכות לשני נושאים אלה, אסכם ואומר, כי ממצאי חוות דעתו ועדותו של ד"ר ורטניק לא כרסמו כהוא-זה בממצאי חוות דעתו של ד"ר גופר, ת/110+ת/111 ובמקצועיות של מי שערך אותן.

כעולה מחוות הדעת של ד"ר גופר ועדותו בפניי, בידי לקבוע כי נאשם 1 היה שיכור לאור הימצאות של 88% מיליגרם אחוז אלכוהול בדמו. ראה סעיף 64ב(3) לפקודת התעבורה ותקנה 169א(2) לתקנות התעבורה. לממצאי חוות הדעת הנ"ל יש להוסיף את התבטאויותיהם של הנאשמים עצמם שהם בבחינת הודאת בעל דין, הנזקפות לחובתם. אני ער לכך כי דברים אלה נאמרו על ידי נאשם 1 בהודעותיו במהלך שיקר בדבר היותו הנוהג ברכב, ומתוך מטרה להרחיק עצמו מנהיגה ברכב. עדיין ניתן לעשות באמירות אלו שימוש לחובתו, תוך עשייה בכלל של 'פלגינן דיבורא' - כאשר לעניין מצב שכרותו לא שיקר נאשם 1, אף שעשה בכך שימוש על מנת להרחיק עצמו מהנהיגה ברכב והאחריות לתאונה. בהקשר זה אני מפנה לדברי הנאשמים.

דברי נאשם 1 בת/42: **"אני הייתי שיכור.. ואז לקחו אותי.. ואני לא זוכר. אני הייתי שיכור בכלל נתתי את המפתחות לאח שלי."** כך גם הדברים שנרשמו מפיו בדוח המעצר ת/63: **"אני הייתי שיכור ולא זוכר**

בדיק מה קרה... לפני כן שתינו בבית קברות.

דברי נאשם 1 בביה"ח ת/45 - ת/45(ו) עמ' 1 שו' 60-673: "הייתי שיכור ולא היה לי טוב." את הימצאותו ליד ביה"ח וולפסון הסביר נאשם 1 בכך: "אני לא הייתי שפוי, הייתי מסטול בגלל האלכוהול." (עמ' 1, שו' 69), וכן תמליל שיחתו של נאשם 1 בניידת עם השוטר גרופי, ת/19ב: "עכשיו עוד פעם קורה לי שאלכוהול הורס אותי."

דברי הנאשם 2 בת/46 שו' 60-62 באשר למצבם בשעה שעלו לרכב ונסעו בו: "היינו כולנו מסטולים..." וכן דבריו של נאשם 2 בת/50א שו' 149 כשנשאל מדוע לא אמר לאחיו נאשם 1 להאט את מהירות נסיעתו והשיב שהעדיף לשבת בשקט כי לא רצה לריב איתו: "לא ידעתי שהוא מסטול עד כדי כך." בנוסף לדברי הנאשמים כפי שפורט לעיל, אני מפנה להתרשמותו של השוטר עת/7 אפי גולדנברג באשר לריח האלכוהול החזק שנדף מפיו של נאשם 1, ולדבריו של ירקוני בעמ' 121 שו' 16 ואילך כשציין בפני בית המשפט כי נאשם 1 "הסריח" מאלכוהול.

כעולה מכל האמור לעיל, המסקנה אליה הגעתי בסופו של יום בדבר היותו של נאשם 1 שיכור בעת התרחשות התאונה, מבוססת הן על תוצאות בדיקת דמו של נאשם 1 כמפורט בת/110+ת/111 והן על פי התרשמותו של השוטר עת/7 בדבר ריח חזק של אלכוהול שנדף מפיו של נאשם 1, ודבריו של ירקוני כי נאשם 1 "הסריח" מאלכוהול, ועל כל אלו דברי הנאשמים עצמם במהלך חקירותיהם השונות וכפי שפירטתי לעיל.

11. מהירות נסיעת נאשם 1 בזמן התאונה

(א) לצורך קביעת מהירות נסיעתו של נאשם 1 בעת התאונה, הביאה המאשימה ראיות משלושה סוגים:

- (1) עדויות מעורבים בתאונה ששהו ברכב בעת התאונה - שני הנאשמים ונטליה בת זוגו של המנוח ז"ל.
- (2) עדויות מומחה - חוות דעתו של מר אלן צ'קובסקי (ת/69) מומחה המאשימה לענין מהירות הרכב בזמן התאונה ועדותו בבית המשפט, ועדות הקצין רועי שפיגלר שהיו מעורבים בחישוב מהירות נסיעתו של נאשם 1 על פי סרטון מצלמת התנועה, ת/40, של חברת נתיבי אילון שתיעד את נסיעת הרכב שבו נהג נאשם 1, עובר להתרחשות התאונה, ואירוע ההתנגשות בקיר שמצד שמאל (להלן: "התאונה").
- (3) סרטון ת/40 בו נצפית נסיעת הרכב עובר לתאונה.

אתייחס תחילה לעדויות המעורבים בתאונה:

(ב) עדותה של נטליה

אקדים במה שאינו במחלוקת - העדה רואה בנאשמים כמי שאחראים למותו של המנוח, אבי ילדתה ולא הסתירה את תחושותיה ורגשותיה כלפיהם, בעמ' 19 ש' 26 נשאלה ע"י ב"כ המאשימה מה דעתה על הנאשמים, והשיבה "לא אהבתי אותם אף פעם."

בעמ' 24: "ממש לא אהבתי אותם, הייתי נגד שאני אצא איתם."

בעמ' 30 היא אף מאשרת כי היא "שונאת אותם", ראה דבריה גם בעמ' 38. היא אינה מסתירה את דעתה ואינה מייפה את מילותיה ומאשרת, כי היא רוצה שנאשם 1 יקבל עונש וילך לכלא.

נטליה מתארת את הסיטואציה של התרחשות התאונה מזיכרון חי. היא יורדת לפרטי ההתרחשות ומתארת

מזיכרונה את תנועת הגוף של נאשם 1 בטרם התרחשות התאונה, כמי ששבה וחוותה את התאונה בזמן אמת. וכך תיארה בעדותה בעמ' 22 שו' 23 ואילך את הדברים: **"הנסיעה קצת מפחידה... כי הוא נסע מהר מדי... הוא נסע על 180.. כי הוא הסתובב לחבר שלי מאחורה הוא אמר לו תראה אנחנו נוסעים על 180, ובום קרתה התאונה."** היא חזרה על תיאור זה פעם נוספת בעמ' 23 שו' 4-1: **"אנחנו נוסעים, הוא מסתובב אחורה אומר לחבר שלי תראה הגענו ל-180, מסיט את עצמו כאילו אחורה, מחזיר את הראש קדימה לכביש והוא איבד שליטה על ההגה ונתקענו בקיר."**

חקירתו הנגדית הנמרצת של הסנגור כשהטיח בה, כי לא סיפרה דברים אלה בחקירתה במשטרה, אינם מניאים את נטליה מעמדתה באשר לאופן התרחשות התאונה ומהירות נסיעתו של נאשם 1 ברכב, לרבות הסתלקותם המהירה של שני הנאשמים מזירת התאונה, בהפקירם אותה ואת המנוח פצועים וחבולים.

להתרשמותי, טינתה של נטליה כלפי הנאשמים לא העבירה אותה על דעתה עד כדי אמירת דברי שקר. תיאוריה היו אותנטיים ומוחשיים שלוו בשפת גוף, דבר שמעיד על דברים שחוותה ולא בדתה מדמינה.

נטליה לא אהבה את הנאשמים וזאת בלשון המעטה, אך היא לא היתה מוכנה להעליל עליהם דברי שקר. הראיה לכך שנמנעה מלהתייחס לכמויות השתייה האלכוהולית שצרכו, אף שידעה כי גורם זה היה גורם עיקרי מבין גורמי התאונה.

לסיכום התרשמותי מדברי עדותה של נטליה, כי מדובר בעדה אמינה שחוותה את הדברים והעידה עליהם כהווייתם.

ג) במהלך חקירתו התייחס נאשם 1 למהירות ואופן נהיגתו עובר לתאונה.

ב-ת/ג76, עמ' 12 שו' ואילך:

"נאשם 1: מעל מאה קמ"ש.

חוקר: אתה אמרת מעל,

נאשם 1: כן. לא, לפי המכוניות אם זה כביש ממאה קמ"ש רואים שעשיתי יותר מהר...

חוקר: לאחר שראית את הסרט מה תגובתך? (החוקר מציג לו את סרט התאונה ממצלמת התנועה שבכביש אילון).

נאשם 1: באמת היתה פה נסיעה פרועה."

ד) נאשם 2 התייחס למהירות נסיעתו של נאשם 1 בעת התאונה ב-ת/א50 שו' 144-131, כך: "אנטון היה הנהג ואני ישבתי לידו מאחור ישבו נטליה ומקס... אנחנו הגענו לסיבוב... המשכנו ישר לכיוון אילון צפון והגענו לעיקול ושם הרכב התחיל כבר לאבד שליטה, אני זוכר שצעקתי לו משהו כי הרגשתי את הטלטול הזה ימינה ושמאל והרגשה שאנחנו מאבדים שליטה, אני שמעתי את המנוע ממש שהסל"ד עלה ל-4-3 המנוע ממש התחיל להיכנס לטורים גבוהים, אני זוכר שצעקתי לו משהו.. אני לא זוכר מה אמרתי לו, תעצור תאט, ואז האוטו התחיל למעלה למטה בלי שליטה ואני לא זוכר בדיוק.."

הוא העריך שמהירות הרכב בזמן התאונה היתה 100 קמ"ש אולי יותר: **"אבל הג'יפ לא מיועד לכאלה מהירויות, יש לו קפיצים ובלמים של משאית, הוא לא מיועד לנסוע במהירות כזאת בסיבוב כזה."** (שו')

ובהמשך: **"אני חושב שהוא לחץ יותר גז כדי להדביק עוד יותר את הרכב לסיבוב, הוא הוסיף גז על גלגלים אחוריים שאין עליהם הגה. זה מה שאני חושב שקרה."** (עמ' 164-165).

(ה) במהלך עדותם במשפט ניסו הנאשמים להתנער מאמירותיהם המסבכות באשר למהירות נסיעת הרכב, בטרם התנגשותו במעקה הבטיחות, כאשר נאשם 1 טען כי לא אמר כי נהיגתו היתה "פרועה" - דבר הנסתר מניה וביה מעיון בהודעתו המוקלטת, כאשר אמירתו זו היתה פרי צפייתו בסרטון התאונה וביוזמתו הוא. ראה לעניין זה הודעתו המוקלטת של נאשם 1 **בתקליטור ת/76ג.**

ניצני חזרתו של נאשם 2 מאמירתו המסבכת את נאשם 1 ניבטים כבר בהודעתו ת/50ד, כשהוא מסביר לחוקר: **"זה אחי, אני לא יודע מה אני אעשה בלעדיו."** עמ' 10. אחרי שהעריך כי מהירות נסיעתו של נאשם 1 היתה מאה קמ"ש, אומר בעמ' 28 שאינו יכול להעיד נגד אחיו בית המשפט. שלא יהיה לו האומץ והכבוד להעיד נגדו, ואכן בבית המשפט נאשם 2 בחר שלא להעיד נגד נאשם 1, וסירב לאשר כל אמירה המתייחסת למהירות נסיעתו של נאשם 1 ברכב. יתירה מכך, נאשם 2 הכחיש במהלך עדותו, כי פנה לנאשם 1 בהקשר למהירות נסיעתו והעיר לו על כך.

מבין הדברים שמסרו הנאשמים במהלך חקירתם במשטרה, לעניין מהירות נסיעתו של הרכב עובר לתאונה, והדברים שנמסרו במהלך עדותם, עדיפים בעיני הדברים שנמסרו על ידי הנאשמים במהלך חקירתם המשטרתית. הראיתי בסקירה לעיל את אופן התפתלותם והתחמקותם של הנאשמים במהלך עדותם בבית המשפט, כאשר ניסו לטעון לאי זכירה ואי דיוק בדברים, והדברים נסתרו מניה וביה, כאשר כל מי שעניו בראשו יבין כי מדובר באמירת שקרים בוטים בעדות בבית המשפט.

ו. חוות דעת המומחה אלן צ'קובסקי (ת/69) (להלן: צ'קובסקי)

צ'קובסקי משמש כראש תחום ראיה דיגיטלית במז"פ, הוא שערך את חוות דעת ת/69 לגבי מהירות נסיעת הרכב שבו נהג נאשם 1 בעת התאונה.

בחו"ד ת/69 קבע צ'קובסקי שמהירות הרכב הממוצעת בעת התאונה היתה 131 קמ"ש, כאשר **"המהירות שלו בפועל כנראה, ככל הנראה היתה יותר גבוהה..."** עמ' 236 שו' 10-15. ראה גם פסקה 5 בחוות הדעת, שם מציין המומחה צ'קובסקי כי **"המדידה נעשתה כאשר הרכב עבר בפועל את קו המדידה, כך שהמדידה מביאה לתוצאה נמוכה מהמהירות בפועל."** קרי: התוצאה שהתקבלה במדידה היא בסטייה לטובת הנאשם, במובן זה שהמהירות בפועל היתה הרבה יותר מזו שנקבעה על ידו **כמהירות הממוצעת של 131 קמ"ש לפחות.**

בחקירתו הנגדית בעמ' 242 אישר צ'קובסקי כי **"לבדיקה יש מגבלות וזאת לא בדיקה אבסולוטית... המהירות היא ממוצעת, והיא גם לפחות ז.א. יש לזה מגבלות אבל אני מתחייב על המגבלות האלה והתוצאה היא עדיין תוצאה שהיא שמישה."**

מכל מקום ואף שמדובר בבדיקה חדשה יחסית, עדיין מדובר בבדיקה מדעית מדודה: **"אנחנו מבחינת משטרת ישראל אנחנו עושים את הבדיקה הזאת.. היו בעצם כמה תיקים ללא הצלחה גבוהה, סרטי הווידאו היו באיכות מאוד מאוד ירודה... בשנתיים האחרונות יש לנו לא מעט חוות דעת, ואני מעיד פעם שניה.. בדקנו אצל הקולגות שלנו, עושים את זה גם באירופה."**

במהלך עדותו הסביר צ'קובסקי את האופן שבו ביצע את הבדיקה, כאשר בבסיס חוות דעת מצוי הסרטון ת/40, ומדידות שטח שביצע השוטר שפיגלר בתא השטח הנצפה בסרטון ת/40.

ההגנה הסתייגה מתוצאות ומסקנות חוות הדעת הנ"ל, בטענה כי מדובר בבדיקה חדשה ולכן לא ניתן לבסס עליה ממצאים. ההגנה נמנעה מהבאתה של חוות דעת מטעמה בנושא זה והסתפקה באמירה המסתייגת כאמור.

לסיכום, אכן מדובר בחוות דעת בשאלה מקצועית בנושא חדש יחסית, אך מומחה המאשימה הסביר את דרך עבודתו והסקת מסקנותיו בצורה ברורה ומשכנעת, ועדותו לא נסתרה בכל דרך שהיא. העובדה שמדובר בחוות דעת בתחום חדש יחסית, אינה מפחיתה מאמינותה של חוות דעת, והיא יכולה בהחלט לשמש בסיס לקביעת ממצאי עובדה באשר למהירות נסיעתו של נאשם 1 בזמן התאונה. מקל וחומר כאשר לראיה זו מצטרפות ראיות נוספות כגון הודעות נאשם 1 באשר למהירות נסיעתו ועדותה של נטליה באשר למהירות הנסיעה.

ראה לעניין זה דברים שנאמרו בהקשר להכרה בבדיקה חדשה כראייה מדעית מקובלת ב-ע"פ 9724/02 אבו חמאד נ' מ"י, פד"י נח(1) 71, 81-79 (2003) על ידי כב' השופט חשין כתוארו אז:

"ראייה "מדעית" חייבת לעבור "מבחני-אש" מסוימים עד שבת-המשפט יכירו בה כראיה "מדעית" מקובלת, ועל דרך הכלל המדובר הוא במבחן בן שלבים אחדים: על בית-המשפט להשתכנע כי התיאוריה המדעית, או הנחות היסוד שעל-פיהן נערכות הבדיקות מבוססות ומקובלות בעולם המדעי שלעניין; עד מומחה יעיד כי הליכי הבדיקה שנערכה מקובלים על המקצוע המדעי שלעניין; עד מומחה יעיד כי ערך את הבדיקה וכי הבדיקה בוצעה כראוי; תובהר האפשרות שנעשתה טעות בבדיקה ובתוצאותיה... נוסף ונעיר כי במקום שהמדובר הוא בשיטה מדעית חדשה שטרם קיבלה את חותמה של הקהילה המדעית, עשויה ראייה להתקבל כראיה ראויה, והחידוש יאצול אך על משקלה של הראיה."

הראיה שבנדון עומדת אפוא במבחנים שלעיל כעולה מעדותו של צ'קובסקי. לעניין זה אני מוצא גם להפנות לדבריו של רז בהקשר למקובלותה של שיטת הבדיקה שביצע צ'קובסקי, עמ' 781 שו' 4-6 לפרוטוקול:

"פרט לזה שאני אומר שמשמשים בשיטה הזאת, והשיטה הזאת היא נכון כל הזמן, ושלא יודעים את המרחק שעליו מרכז הכובד ואת הזמן שהוא עבר, ודרך חלקי זמן זה מהירות."

ראה גם הדברים בעמ' 758 שו' 6-10: **"אני אומר שאת נושא המהירות צריך לבדוק ולא רק להתרשם מהעיניים, נכון שהמהירות היא גבוהה נראית בעין גבוהה אבל מהירות אנחנו קובעים על פי ממצאים כגון סימנים על הכביש או בעזרת מדידת מרחק וזמן שהזמן אנחנו מקבלים אותו מהניתוח של מצלמת הכביש שמה שהיא 25 תמונות בשניה, אז כל תמונה אנחנו יודעים את הזמן שלוקח וצריך למדוד את המרחק שעבר מרכז הכובד של הרכב בזמן הזה וזה נותן לנו את המהירות."**

מראה עיני בית המשפט סרטון ת/40

צפיתי בסרטון ת/40 מספר פעמים. המסקנה המתבקשת מצפייה זו היא שמדובר בנהיגה מהירה מאוד, מהירה הרבה יותר ממהירותם של כלי רכב אחרים, שנעו אותה שעה על הכביש בסמוך להתרחשות התאונה. כמובן שזו התרשמתי ממראה עיניים, שאין בה כל אינדיקציה לקביעת מהירות (מספר הקמ"ש שבה נסע הרכב), אך כמובן שהתרשמתי זו מצטרפת למכלול הראיות שהובאו.

מצבור הראיות מביא אותי למסקנה כי מהירות נסיעתו של נאשם 1 ברכב, עובר לתאונה היתה גבוהה שלא נפלה מ-130 קמ"ש על פי חוות דעת ת/69, מהירות גבוהה ונסיעה פרועה שלהערכת נאשם 1 היתה למעלה מ-120 קמ"ש, כאמור ב-ת/76ד, וכפי שצוטט לעיל.

12. כשל מכאני - היה או לא היה

(א) ההגנה טענה שכשל מכאני - שבר בתפוח ההגה הימני קדמי, הוא הגורם לתאונה - "איבוד שליטה עקב כשל מכאני בתפוח זרוע קישור ההגה לגלגל ימני קדמי. כשל זה גרם לחוסר יכולת לשלוט ברכב המעורב." עמ' 4 וכן בפסקה 6 עמ' 8 לחוות דעת נ/12 שערך אבנר רוזנגרטן: "תפוח ההגה של זרוע קישור ימנית... נשבר... השבר מורכב מלפחות שלושה מנגנוני שבר שונים... השבר בתפוח ההגה החל כשבר התעייפות."

בהמשך חוות דעת נ/12 קבע מומחה הגנה מר רוזנגרטן: "ברור כי טעה מומחה מז"פ שקבע כי לא מצא שבר התעייפות."

(ב) מול חוות דעת ההגנה כתב מומחה המאשימה, צדוק צח בחוות דעתו, ת/135 כי:

- 1) "על גבי היקף חלקו החיצוני של חישוק הגלגל (ג'אנט) מצאתי מעיכות וסימני שחיקה.
- 2) בחלקו הפנימי של הגלגל הנ"ל מצאתי חלק מחישוק אשר על כל היקפו סימנים של שבר משיך פריך
- 3)
- 4) כל השברים הנ"ל הם שברי נגיפה הנובעים מעומס יתר...
- 5) בחלק העליון של זרוע הקישור מצאתי סימני מעיכה חד פעמית, אשר נוצרו, לדעתי כתוצאה מהפעלת כוח כיפוף גדול.
- 6) בביקור במתחם הנ"ל באור יהודה מצאתי כי הפין המחבר בין מערכת הגלגל לבין שלדת המכונית - מעוות מכיפוף הנוצר כתוצאה מהפעלת כוח כיפוף גדול.
- 7) בחלק התחתון של זרוע הקישור, מצאתי תפוח תחתון (ציר קוני) שבור שנוצר כתוצאה מהפעלת כוח כיפוף העולה על חוזק החלק.
- 8) במבט צד על הציר הנ"ל מצאתי סדק בקצה הקוני בתזוזה בציר X אשר נגרמו לדעתי כתוצאה מהפעלת כוח כיפוף גדול.
- 9) ...
- 10) כל השברים בחלק זה הם שברי נגיפה כתוצאה מעומס יתר.
- 11) בקצה מוט ההיגוי מצאתי ציר תפוח שבור, תצורת השבר היא cup & cone שנוצר כתוצאה מהפעלת כוח כיפוף, העולה על חוזק החלק.
- 12) בחלק הבורגי של מוט ההיגוי מצאתי עיוות ניכר הנוצר כתוצאה מהפעלת כוח כיפוף, חזק מאוד.

- 1) בכל החלקים והשברים שבדקתי לא מצאתי סימנים לשברי התעייפות או סדקים שקדמו לשבר.
- 2) כל השברים הנ"ל הם שברי נגיפה, הנובעים מעומס יתר, מטיפוס המתרחש בהפעלת כוח גדול בהרבה מחוזקה של תיבת ההגה ובזמן קצר מאוד. תנאים כאלה יכולים להיווצר במהלך "אירוע תאונה".

13. דיון ומסקנות בטענת הכשל המכאני

לאחר שעיינתי בשתי חוות הדעת של המומחים, ובעדותם בבית המשפט, החלטתי להעדיף את חוות דעת 135/ת, ועדותו של מר צח על פני חוות דעת ההגנה, נ/12 ועדותו של מר רוזנגרטן. להלן נימוקיי:

א. בתאריך **27.5.15** ביקר מר רוזנגרטן במגרש המשטרה בו אוחסן הרכב הנדון, וערך "דו"ח בדיקת רכב במגרש המשטרה" (להלן ת/149).

ב-ת/149 התייחס רוזנגרטן לפעולות שעשה, כשבין היתר מציין פעולות של צילום והסרטת הרכב, איתור נזקים למכלול הרכב, ניתוח תמונות וכיו"ב. תחת הכותרת 'נזקים מיוחדים' מציין רוזנגרטן כך:

"תפוח ההגה בגלגל ימני קדמי נשבר... נבדק צד אחד של פני השבר ונמצא כי השבר מורכב מלפחות שלושה מנגנוני שבר שונים. מניתוח ראשוני של תמונות השבר עולה כי שלושת המנגנונים פעלו במועדים שונים... בתפוח ההגה בגלגל ימני קדמי היה שבר קודם לתאונה." רוזנגרטן מפנה לתמונה מס' 5 שבה ציין שלושה חצים ואת שלושת מנגנוני השבר שזיהה. דברים אלה מועלים על הכתב ב-ת/149 **ביום 3.6.15**

עוד בטרם ביצע רוזנגרטן בדיקה פרקטוגרפית של תפוח ההגה ועוד בטרם נוקו פני השטח של תפוח ההגה, קבע רוזנגרטן, והכל על סמך בדיקה חזותית בלבד של השבר ותמונות השבר, כי מדובר בשבר התעייפות, תוך שהוא מציין **שלושה מנגנוני שבר שונים**. תמה אני כיצד השכיל מר רוזנגרטן, כבר בבדיקה ראשונית שבוצעה באופן חזותי בלבד, לקבוע כי מדובר בשבר התעייפות ובטרם ביצעה של בדיקה פרקטוגרפית.

ב. מומחה המאשימה צח ביקר במגרש המשטרה ביום **29.6.15**, כחודש אחרי ביקורו של רוזנגרטן. באותו מועד ביקש צח מרס"מ ירקוני לפרק את מכלול הגלגל הקדמי ימני. בתאריך **23.7.15** התקבלה במעבדת סימנים וחומרים, שקית מאובטחת ובה מכלול גלגל קדמי שבור. חוות דעתו של צדוק צח, ת/135 נערכה בתאריך **25.8.15**

ג. בתאריך **28.10.15** ערך רוזנגרטן את חוות דעתו נ/12, לאחר שחוות דעת מומחה המאשימה, ת/135 היתה מונחת בפניו.

ד. להבדיל מחוות דעתו של צח, שהתייחס בה לכלל המכלולים שניזוקו, תוך תיאור המנגנון שלטעמו הביא להיווצרות השבר - שבר נגיפה - ולא שבר התעייפות, חוות דעתו של רוזנגרטן מתמקדת אך בבחינת אופי השבר בתפוח ההגה, בהתעלם משאר מכלולי הרכב שניזוקו, והשפעתם על התרחשות השבר. צח התייחס בחקירתו הנגדית לסוגיה זו בעמ' 569 שו' 27: "יש פה פירוט, שבו אני בוחן כל קטע שבחנתי, שבדקתי. בדקתי את כל האפשרויות של שברים ולא כמו שניח אבנר, בחוות דעתו, הוא כתב רק על ה... על הדבר הספציפי הזה של נושא ההתעייפות בתפוח. בדקתי אני את כל הדברים, להבדיל,

אבל התייחסתי פה לחישוק ההגה (צ.ל. חישוק הגלגל - ג'.ק.). לנזק בזרוע הקישור, בחלק התחתון. בקיצור יש לי פה את כל הפרטים ואת כל הנזקים שמצאתי..."

תשובה זו זיכתה את צח בהקנטה בלתי מובנת של הסגור בעמ' 570 כך: "אף אחד לא ביקש ממך לבדוק חישוק גלגל, את הג'אנט אנחנו לא בדקנו את זה. זה לא עניין אותנו, באנו ישר לתפוח הבעייתי, אבל אתה איך אומרים? רצית להיות יותר קדוש מאפיפּיור..."

ה. כאמור, עיון בחוות הדעת של צח כפי שצוטט קודם לכן, מראה כי הוא בדק את כל מכלול הגלגל שהובא לפניו, לאחר שניקה עד כמה שניתן לנקות את תפוח ההגה משארית חומר שדבק אליו כתוצאה מאש שאחזה ברכב. בדיקתו החלה בחישוק הגלגל (הג'אנט), שעל חלקו החיצוני מצא מעיכות וסימני שחיקה, כאשר בחלקו הפנימי של הגלגל מצא חלק מהחישוק אשר על כל היקפו סימנים של שבר משיך פריך שנוצר כתוצאה מהפעלת כוח כיפוף העולה על חוזק החלק, כאשר כל השברים בחישוק היו שברי נגיפה שהתרחשו בזמן ובמהלך התאונה.

ו. הימצאותם של סימני המעיכות על החישוק, ובהמשך הימצאותו של שבר בצורת cup and cone, בציר תפוח ההגה המצוי בקצה מוט ההיגוי כאשר בחלקו הבורגי של מוט ההיגוי נמצא עיוות ניכר (כיפוף המוט) שנוצר כתוצאה מהפעלת כוח כיפוף חזק מאוד, הובילו אותו למסקנה כי השבר שנגרם בתפוח ההגה, נוצר כתוצאה מהתאונה - התנגשות הרכב במעקה הבטיחות, כאשר המגע התחיל בחישוק הגלגל, כאשר עוצמת המכה הביאה למעיכה ושבר החישוק, ובהמשך לכיפוף מוט ההיגוי בחלקו הבורגי עד לנקודה בה נוצר השבר בתפוח ההגה.

ז. צח הסביר אפוא את מנגנון גרימת השבר בתפוח ההגה ולא הסתפק בבחינה מיקרוסקופית של תפוח ההגה. כך בעמ' 499 שו' 2 ואילך: "כאשר זרוע ההגה מחוברת בשני קצותיה, לגלגל ההגה ולמסרק ההגה אני יכול לגרום לכיפוף... יש תאונה... יש פה התקפלות של כל הגלגל ואני יכול לגרום בעצם לכיפוף... אם המצב היה, שבו החלק היה תפוס במקום אחד וזה בעצם מה שאומר גם אבנר וגם רז, אם היה רק מקום אחד, אם היה שבר, כאילו תפס רק במקום אחד.. לא יכולתי לתת כיפוף. אין משהו שיחזיק אותו ועל מנת לבטל כיפוף... רק בגלל שהזרוע היתה מכופפת, בעצם אין לי שום אפשרות לכופף אותה אלא אם כן היא מחוברת מתחילתו.. האפשרות הקודמת נניח שבאמת ניתן לפני התאונה ויש לי איזה נקודת עגינה, נקודת אחיזה, וצד שני של לחץ, הייתי צריך לראות על המוט הזה אזור של נקודת עגינה." כאמור, לא היו סימנים לנקודת עגינה. סימני השבר בג'אנט - חישוק הרכב, שהוא החלק שבא במגע הראשוני עם קיר הביטחון בהצטרפם לכיפוף המוט שבקצהו מצוי תפוח ההגה שנשבר, הם שהביאו את צח לקבוע את מנגנון השבר ואופי השבר כשבר נגיפה ולא כשבר התעיפות, וזאת בנוסף לממצאים אחרים אליהם הגיע לאחר בדיקה מיקרוסקופית של השבר בתפוח ההגה.

צח חזר על ההכרח בקיומן של שתי נקודות עגינה שאיפשרו את היווצרות הכיפוף. עמ' 573 שו' 2: "חייבים, חייבים להיות שתי נקודות עגינה..."

ח. צח לא הסתפק בתיאור המנגנון שהביא לשבר הנגיפה, והוא בחן את טענת ההגנה כי מדובר בשבר התעיפות. לצורך כך הוא ניקה את פני השטח של תפוח ההגה השבור, ביצע בדיקה מיקרוסקופית של פני השבר, ביצע צילומים ויציקות גומי סיליקון, כאשר הבדיקה המיקרוסקופית של פני השבר חיזקה את מסקנתו כי מדובר בשבר נגיפה ולא בשבר התעיפות. צורת השבר cup and cone מלמדת על שבר שנוצר

כתוצאה מ"אימפקט" - היוצר שבר חד פעמי (ראה חוות דעת ת/135 פסקה 11), כאשר בדיקה מיקרוסקופית מראה כי קיימים קווי משיכה ולא מעגלים קונצנטריים, מעגליים סביב נקודה, כשהאחרונים הם אופייניים לשבר התעיפות, וכפי שהעיד צח בעמ' 502 לפרוטוקול משו' 21 ואילך: "כמו שאמרתי שבר התעיפות צריך להיות מעגלים קונצנטריים, מעגלים סביב נקודה, סביב מרכז אחד של תחילתו של שבר... פה אני לא רואה את הדבר הזה... אני רואה רק קווי משיכה, קווי המשיכה האלה הם בעצם תוצאה של שפשוף כמו שהיה לנו בחלק התחתון של התפוח התחתון... זה לא שבר התעיפות, זאת לא תמונה של שבר התעיפות." הדברים נאמרו על ידי צח בהתייחסו לתמונה מס' 8 בחוות הדעת נ/12.

ט. כפי שצינתי, רוזנגרטן לא התייחס בחוות דעתו כלל לנושא הכיפוף בחלק הבורגי, כך שחוות דעתו ועדותו התמקדו בנושא טיב השבר.

כאן המקום להזכיר כי מומחיותו של צח בנושא כשל מתכות, עולה בהרבה על מומחיותו של רוזנגרטן וכפי שעלה ממהלך חקירתו הנגדית בעמ' 881, 882:

"תראה, בעמוד 3 לחוות הדעת שלך אתה מציין שלמעשה משנת 82 ביצעת מאות בדיקות ואפיון גורמי כשל במתכות חומרים מורכבים מנופחים ופולימריים, נכון?

ת. נכון.

ש. תאמר לי, בבקשה.

ת. סליחה, אני מתנצל, היה צריך להיות כתוב 1985 ואילך.

ש. 1985, תאמר לי, בבקשה, מתוך מאות כמה מהבדיקות הללו הן מתכות?

ת. כמה עשרות.

ש. כמה עשרות ותאמר לי מהבדיקות, מהכמה עשרות ומאות כמה מהן היו במהלך השהות שלך במשטרה?

ת. במשטרה לא בדקתי כשל במתכות. מי שעסק בבדיקת כשל במתכות במשטרה היה בחור בשם ג'ורג'.

ש. ג'ורג', בדיקת כשל במתכות במשטרה נעשית על ידי מעבדת סימנים וחומרים, נכון?

ת. במתכות, כן.

ש. אתה לא בשירות שלך במשטרה לא עבדת במעבדה הזאת אלא בעיקר עבדת במעבדה מעבדת, איך היא נקראת? סיבים ופולימרים, נכון?

ת. עבדתי ב- 2 מעבדות, מ- 1988 עד 1996 במעבדה האנליטית, מ- 1990 עד 2007 ב-2 המעבדות, במעבדת סיבים פולימריים וכאר חלקית הייתי ב-2 המעבדות.

ש. מה זה המעבדה השנייה המעבדה האנליטית?

ת. אנליטית.

ש. כלומר במעבדת סימנים וחומרים לא עבדת.

ת. לא.

...

ש. אני אומר לך שגם בתחום של בדיקת כשל ממתכת אין לך ידע ואין לך ניסיון.

ת. אמרתי קודם, טועה התובע, ביצעתי עשרות בדיקות בכשל במתכות.

ש. במסגרת המכון הפרטי שלך.

ת. מהן לפחות 6 בדיקות עבור חיל האוויר הישראלי כשהייתי תלמיד באוניברסיטה, תלמיד לתואר שני באוניברסיטה..."

מאידך גיסא, צח שימש עד לאחרונה קצין מעבדת סימנים וחומרים במז"פ, ומאז שנת 2013 הוא משמש בתפקיד עוזר ראש מז"פ, כאשר במסגרת עבודתו במז"פ מאז שנת 1988, עסק בחקר כשל בתאונות דרכים, כאשר מומחיותו נובעת מהשכלתו האקדמית, קורסים מקצועיים וניסיון מעשי בחקר הכשל לאורך שנים.

בנסיבות יתרונו המקצועי הברור בתחום והתמחותו הספציפיים של צח, בלטה לעין טעותו המביכה של רוזנגרטן שטען לקיומם של סימני שבר עייפות, מעצם קיומם של "קמטים" בין קווי החוף, כאשר הצביע במהלך עדותו בפניי על סימונים שסימנתי על גבי תצלום ת/154 וכאילו הוא מסמן את ה"קמטים" שבין קווי החוף - הקווים הרדיאליים (ראה פרוטוקול בעמ' 895-894):

"ש: אולי, אדוני, אפשר, בבקשה, חזרה את התמונה את ת/154. תחזיק אותה אצלך ותסמן לי, בבקשה, על גבי התמונה הזאת את, בתמונה שמצולמת לגישתך באזור שאתה מגדיר כאזור התעייפות בתמונה 7 בחוות הדעת שלך.

ת: כן.

ש: תסמן לי, בבקשה, על גבי התמונה הזאת את הקווים של התעייפות, הכיוון שלהם, בבקשה.

ת: אני מסמן קווים של, התמונה הזאת מתארת קווים שהם לא הקווים שהם לא הקווים הרדיאליים, צריך לזכור את זה, אלא קווים ישרים שהם בין הקווים הרדיאליים, בין הקווים הרדיאליים, הקווים האלה הם ישרים.

כב' הש' קרא: לא הבנתי.

עד, מר רוזנגרטן: אני יכול דף נייר אולי?

כב' הש' קרא: אני לא הבנתי את התשובה, אני לא צריך שרטוט, אתה יכול להסביר לי? מה אדוני עכשיו הולך לסמן? אתה הבנת את השאלה?

עד, מר רוזנגרטן: אני מסמן קווים אופייניים, זאת אומרת, סימני התעייפות אופייניים שנמצאים בין הסימנים הרדיאליים, לא הסימנים הרדיאליים עצמם אני מסמן אותם כי אני לא רואה אותם פה בכלל, הם לא מופיעים בתמונה אלא קווים שנקראים באנגלית סטראיישן והם נמצאים בין קווי בין הקווים הרדיאליים, אני אסמן רק את חלקם כי זה מלא.

עו"ד ריכטנגרג: לא צריך, אנחנו מדברים על כיוון כללי של הקווים האלה.

עד, מר רוזנגרטן: יהיה אפשר לראות את הלחץ של ההגה, בבקשה.

כב' הש' קרא: אתה מדבר על השישה פסים האלה שסימנת פה?

עד, מר רוזנגרטן: ששת הפסים הם המחשה, אתה רואה כל התמונה מלאה פסים.

כב' הש' קרא: לא, אני רק רוצה לדעת מה סימנת, זה הכל. ברשותך, אדוני, אני רק אחזור על זה עם העט הסגולה כדי שאני אראה אותם יותר טוב, אתה פספסת פה 2 קווים וסימנת משהו אחר על הקווים, אדוני פשוט פספס את הסימון הקודם שלו והוא סימן בעצם את מה שרואים את החתימה שלי מתחת, כן, אתה רואה את החתימה שלי?

עד, מר רוזנגרטן: כן.

כב' הש' קרא: משום שאני עושה את החתימה בעט חדה אז היא מסמנת גם על התמונה מהצד השני, אבל מצד שני אדוני פספס את הסימון הקודם שלו.

עד, מר רוזנגרטן: אני אחזור עליו.

כב' הש' קרא: אם אתה תסתכל טוב על הסימון.

עד, מר רוזנגרטן: אוקי, אני אחזור על זה.

כב' הש' קרא: אני פשוט לא רציתי לעשות את זה לבד. ראית?

עד, מר רוזנגרטן: עכשיו אני רואה את זה. 2 סימונים.

כב' הש' קרא: נכון, פספס אותם, במקום זאת סימנת את הסימונים של, בעצם של החתימה שלי.

עד, מר רוזנגרטן: שהם גם כן טובים.

כב' הש' קרא: טוב, בכלל לא התכוונתי לסימונים הסטרייטים, איך קראת להם?

עד, מר רוזנגרטן: סטראיישן.

כב' הש' קרא: עוד פעם.

עד, מר רוזנגרטן: סטראיישן מרק.

כב' הש' קרא: אוקי, טוב.

עו"ד ריכטנברג: תראה, אני אומר לך שהסטראיישן מרקס.

כב' הש' קרא: מה זה סטראיישן?

עד, מר רוזנגרטן: אני לא יודע את התרגום לעברית.

כב' הש' קרא: מה?

עד, מר רוזנגרטן: אני לא יודע את התרגום לעברית, אדוני."

י. טענת ההגנה כי המומחה צח לא ניקה את פני השטח של התפוח השבור לפני שביצע את בדיקותיו המיקרוסקופיות, ועשה את יציקות הסיליקון, טענה שהוכחה על ידי צח, התבררה כטענה חסרת בסיס. טענת ההגנה התבססה על המוצג נ/13, שהינו תצלום שבוצע ביום **27.5.15** על ידי מי ממומחי ההגנה בעת ביקורם במגרש המשטרה, בו נמצא הרכב - תמונה שמספרה 6903, בתיק העבודה של ההגנה ת/150; הצגת התמונה נ/13 וכאילו כך התקבל המוצג לידי מומחי ההגנה לאחר שזה נבדק על ידי צח, פשוט חוטאת לאמת. כאמור, לפי לוחות הזמנים שלעיל, צח הגיע למגרש המשטרה רק ביום 29.6.15 וחוות דעתו ת/135 נערכה ביום 25.8.15.

יא. כאמור, נושא הכיפוף בחלק הבורגי של מוט ההיגוי, שימש אחד מהנדבכים שהובילו למסקנתו הסופית של צח, כי מדובר בשבר נגיפה ולא בשבר התעיפות.

בחוות דעתו של רוזנגרטן אין התייחסות כלל לנושא הכיפוף, וכפי שאמר הסנגור - הדבר "לא עניין את ההגנה", ומה שעניין אותה היה תפוח ההגה השבור.

משהתבקש רוזנגרטן להתייחס לקיומו של הכיפוף במוט, והשפעתו על אופן נסיעתו של הרכב, השיב רוזנגרטן בעמ' 937 שו' 18-25 כך: "**... רכב עם מוט עקום כזה, מה ההשפעה של העיקום במוט על הנסיעה ברכב הזה?**"

העד: הוא כל הזמן ימשיך לאיזשהו כיוון.. תלוי במנח ביחס להגה וכל הזמן יצטרכו לתקן אותו והוא ישמיע גם כל מיני רעשים, יהיה מסוכן, הוא לא יהיה יציב הרכב הזה.

ש: יהיה קשה לנהוג בו, לשלוט עליו?

ת: כן."

יב. גם המומחה רז שהעיד על מנגנון קרות התאונה נשאל באותו עניין על ידי בית המשפט, לגבי השפעת כיפוף המוט על הנהיגה ברכב, אך זה התחמק מלענות תשובה ישירה, והסכים לאשר באי רצון, כי הדבר ישפיע על אופן נסיעת הרכב, שכן ההגה "ימשוך". לשאלה אם הרכב יסע ישר, השיב רז בתשובה מתחכמת: "**שאלה מה חוזק של הזרוע של הבן אדם.**" בהתכוונו לכך שהנהג יצטרך כל הזמן להחזיק בהגה ולהסיט אותו ובכך לתקן את ההיגוי, שכן הרכב לא יסע ישר.

יג. תשובותיהם של מומחי ההגנה בדבר אופן הנסיעה של הרכב עם מוט מכופף כבענייננו, רק מחזקות את מסקנתו של מומחה המאשימה, צח, כי הכיפוף נוצר בעת התאונה וכתוצאה ישירה ממנה, אחרת איך תסביר את העובדה ששני הנאשמים אישרו כי מצבו של הרכב היה תקין, והנסיעה בו היתה רגילה? משיכת הגה כה חזקה כך שרכב אינו נוסע ישר ומשמיע רעשים הינה עובדה שלא היתה נעלמת מעיני ואוזני הנאשמים, ואם היתה קיימת כזו, היו מעלים אותה במהלך חקירתם המשטרית. העובדה שאין זכר לכך מלמדת כי הכיפוף נוצר בעת התאונה וכתוצאה ממנה, ולא לפני כן.

יד. לעניין מצבו המכאני של הרכב, אופן נסיעתו על הכביש, אני מפנה לדברי הנאשמים במהלך חקירתם. נאשם 1 בהודעתו ת/45 שו' 37 השיב לשאלה: "**מה היה מצבו המכני של הרכב, איסוזו טרופר?**"

ת: פלוס מינוס, כן, זה רכב אספנות, אבל הוא היה תקין כולל הגה בלמים וצמיגים... עבר חצי שנה סטט. זה רכב אספנות."

בהמשך בהודעה נוספת שנגבית ממנו לאחר יומיים, ת/76א בשו' 64-48, במיוחד מפנה לשו' 61 ואילך: **"הבלמים פעלו והרכב הגיב זה מה שהסביר שם המוסכניק..."**

ש: חוץ מזה היו עוד בעיות שידעת עליהם לפני הנהיגה שלך ביום התאונה?

ת: הרכב עבר טסט. מדובר ברכב אספנות, והוא עובר כל חצי שנה טסט."

גם נאשם 2 נשאל באשר למצבו המכאני של הרכב ואופי הנסיעה בו ביום התאונה, וכך השיב ב-ת/46 עמ' 1 שו' 65-68: **"ש: האם במהלך הנסיעה הרגשת משהו חריג ברכב או בכביש, ת: לא היתה בעיה בכביש ולא היתה בעיה ברכב..."**

14. תקינות הרכב

(א) באשר למצבו המכני באופן כללי של הרכב, אני מפנה לדברי עדותו של בעליו, מר דיין שהעיד כי מצבו המכאני של הרכב היה תקין לחלוטין, והוא עבר מבחן רישוי ארבעה חודשים לפני התאונה. מר דיין הותיר בי רושם אמין וחיובי והעיד, כי לא חסך ממון בטיפול בכלי הרכב המיושן אותו אהב כל כך, והתקשה להיפרד ממנו ולהחליפו ברכב חדש אחר, חרף היותו איש עתיר ממון ונכסים שיכול היה להרשות לעצמו לקנות רכב חדיש ויוקרתי בהרבה: **"מעל ומעבר לא חסכתי אם הייתי צריך להחליף, הוא הלך להחליף לי מצבר חדש.. היה לי שריטה קטנה על השמשה הוא (נאשם 1 - ג'.ק.) החליף שמשה... לא חסכתי אגורה.. אני דאגתי שהאוטו יהיה תקין גם בשבילי גם הבן שלי היה לוקח לפעמים את האוטו... אני יודע זה אוטו מבית טוב.. שאני תכננתי לעשות אותו לפחות עוד 10 שנים (עמ' 37 שו' 25-17), כאשר מבחן הרישוי האחרון שרכב זה עבר היה באוקטובר 2014, משתמיד דאג שהרכב יעבור מבחן רישוי כחוק (עמ' 332 שו' 7-4): "דאגתי שיהיה לי אוטו מעל ומעבר." (עמ' 336 שו' 23) כשמטיחים בו כי הוא ידע על הליקוי שבתפוח ההגה לפני התאונה מנאשם 2, כי צריך להחליפו השיב בעמ' 338 **"זה שקר וכזב."****

באשר לטיב הנסיעה ברכב ואם הרכב רעד בפעם האחרונה שנסע בו, כ-4 חודשים לפני התאונה, השיב: **"לא ולא ולא."** עמ' 342 שו' 26. **"כל פעם שהלכתי החלפתי תפוח אם צריך לעשות איזון אז תמיד נכנסתי לאוטו ברגע שאין לך איזון אתה דופק את הצמיגים אין מה לעשות אני איש מקצוע ואני בן אדם שעושה חלקים למטוסים."** (עמ' 342 שו' 29-27).

ובהמשך, בהתייחסו לטענות שהעלתה ההגנה בדבר ליקויים שהיו ברכב שלא תוקנו, השיב בעמ' 346 שו' 4: **"לגיטימי שכן אדם מחפש מתחת לאדמה משהו שהוא יכול להאשים מישהו אחר.. אני לא היו לי בעיות עם האוטו."**

(ב) עדותו של מר אפרהימי שהוזמן כעד הגנה תומכת בדבריו אלו של מר דיין כי הרכב היה תקין לחלוטין, אחרת לא ניתן היה להעבירו מבחן רישוי שנתי (עמ' 945 שו' 5-1).

כאן המקום לציין כי מר אפרהימי הינו בעל מוסך שזומן במסגרת פרשת ההגנה כדי להתייחס לכתוב ב-נ/3, מסמך שנערך במוסך השייך לו באשר לבדיקת הרכב הנדון שנעשתה במרץ 2013, כשנתיים לפני אירוע התאונה.

ב-נ/3 נרשם כי נמצאו ליקויים ברכב, שלטענת ההגנה לא תוקנו, והם כנראה היו הסיבה לקרות התאונה. אחד

מהליקויים התייחס לקרע בגומי של תפוח הגה שמאלי.

עדותו של מר אפרהימי לגבי נ/3, הפריכה כליל טענה זו. מר אפרהימי העיד כי ליקוי של קרע בגומיות תפוח הגה, עלול לגרום להכשלת הרכב במבחן הרישוי, כאשר מהעובדה שהרכב עבר את מבחן הרישוי לאחר המועד המופיע ב-נ/3 מלמדת כי ליקוי זה תוקן, אחרת הרכב לא היה עובר מבחן רישוי.

זאת ועוד, לפי נ/3 הקרע בגומייה של תפוח ההגה, היה בתפוח ההגה **השמאלי**. בענייננו מדובר בטענה לקיומו של כשל מכאני בתפוח ההגה הקדמי **ימני**. כך שאינני רואה את הקשר בין שני הדברים.

ג) בנוסף לעדותו של מר אפרהימי אני מפנה לעדותו של עד ההגנה, מר מיכאל איזנברגר (להלן: מיכאל), הבעלים של מכוון הרישוי דרום שם עבר הרכב את מבחן הרישוי האחרון לפני התאונה. על פי מסמכי מבחן הרישוי נ/33, בתאריך 19.10.14 לראשונה בה נדרש הרכב למבחן הוא נכשל, זאת לאחר שנתגלו בו ליקויים שאינם ממין הטענה שבפנינו אלא ליקויים בדבר היעדר אפוד זוהר, היעדר פסים זוהרים, זיהום אוויר, פנסים וכיו"ב. בגין המבחן הראשון בו נכשל הרכב, הוצא טופס ממוחשב בו צוינו הליקויים שתיקונם התבקש. מאידך גיסא, באותו טופס ממוחשב וליד המשבצת של "כיוון גלגלים" ו"בלמים" צוינה המלה "תקין". המבחן הראשון הסתיים בשעה 13:05 מבלי שהרכב עבר אותו בהצלחה והתבקש לתקן הליקויים שנתגלו.

הרכב חזר למבחן שני באותו יום שהסתיים בהצלחה בשעה 15:03, אך משום תקלת מחשב נרשמה בטופס הממוחשב שהוצא למבחן השני, ליד משבצת "כיוון גלגלים" ובלמים, המילה "לקוי" כשעל מילה זו מועברת מחיקה ב-X.

הסברו של מיכאל, כי הרישום שבטופס המבחן הממוחשב השני, כאילו קיים ליקוי בכיוון הגלגלים והבלמים, נובע מתקלת מיחשוב ולא בליקוי שנתגלה באמת ובתמים במבחן השני, מקובל עליי לאור ההיגיון שבדבר, שהרי במבחן הראשון שנערך לרכב והסתיים בשעה 13:05 נבדק הרכב ונמצא תקין בהתייחס לכיוון הגלגלים והבלמים.

הדעת נותנת שבהינתן תוצאה כזו של בדיקה, לא יידרש הרכב לבדיקה נוספת של כלל המכלולים ברכב, אלא יידרש לתיקון הליקויים שהתגלו וסומנו במסמכי המבחן הראשון. מכאן חוסר ההתייחסות ל"ליקויים" שכביכול נתגלו באספקטים שכבר נבדקו בבדיקה הראשונה ואושרו כתקינים. חיזוק ותמיכה לכך ניתן למצוא "בטופס הטייטה" של הבדיקה המתייחסת ל"רשימת המכלולים לבדיקה", שכותרתו "בקשה לחידוש רישיון רכב" מיום 19.10.14, שהוגש במצורף לשני הטפסים הממוחשבים, כאשר בטופס הטייטה מסמן הבוחן את הליקויים שנמצאו בתחום מקצועיותו. ליקויים אלו שנמצאו בבדיקה, מועתקים בהמשך לטופס הממוחשב.

עיון בטופס הטייטה מראה כי ליד הספרות 204 - כיוון גלגלים, 504 - תפוחי ההגה, בלם אורות קדמי/אחורי, חופש הגה - 505 מסרק הגה וגומיות - 507 לא נרשם דבר.

היעדר הרישום כאמור, תומך בטענה כי במכלולים אלו לא נמצא ליקוי כלשהו בעוד שליד כל ליקוי שהתגלה, הופיעה חתימה וחותמת הבוחן האחראי על התחום הנבדק.

זאת ועוד. העובדה שבודקי המכוון הכשילו את הרכב במבחן הראשון בשל תקלות של מה בכך, שאינן קשורות לבטיחות הנסיעה, מלמדת על רצינות בדיקתם. אינני רואה כל סיבה מדוע יעשו הבוחנים לבעלי הרכב "הנחה"

דווקא כשהם יגלו ליקויים שעניינם בטיחות בנהיגה כגון ליקויים במערכת כיוון הגלגלים והבלמים ויאשרו לרכב לעבור את המבחן מבלי שליקויים אלה יתוקנו!

ד) ניסיונה של ההגנה להיבנות מפרשיות שחיתות של עובדים שנתגלו בשנים עברו במכון הרישוי דרום, ככאלה שפוגמת במהימנות גרסתו של מיכאל, לא היה לה מקום. מדובר בעד הגנה שהגיע לעדות על פי בקשת ההגנה וחשף בפניה את כל המסמכים שעמדו ברשותו לעיונה. גם מסמכים שבהם נתגלו דברים שלכאורה, מעוררים סימני שאלה באשר לתהליך המבחן והבדיקה במכון דרום. דברים שכאמור, התגלו ככאלה שמקורם בתקלת מחשב - 'באג' כדבריו של מר אברהם אייזנברגר (להלן: אברהם), שסיפק לאחיו מיכאל את תוכנת המחשב למכון דרום.

שני האחים אייזנברגר העידו בפניי והתרשמתי מכנות ואמינות עדותם. הם לא ניסו לטיח או להסתיר דבר. לו רצו "לשפץ" בדיקה או תוצאה שנראית ככזו העלולה להביכם, מן הסתם לא היו מתקשים בכך, ובהינתן העובדה שמדובר בשני אחים כאשר אברהם הוא ספק התוכנה. הדבר כאמור, לא נעשה והרישומים הוצגו כהווייתם, חרף הבעייתיות הלכאורית העולה מהם. זה כשלעצמו, מלמד על כנותם ותום לבם של האחים אייזנברגר שאני מאמין להם ומקבל את עדותם.

15. מנגנון התרחשות התאונה

א) עת/9 יוסי ירקוני תיאר את התרחשות התאונה וקבע את ממצאיו ב-ת/39. אלה הנתונים שעמדו בפני ירקוני בעת כתיבת ת/39:

- סרטון תנועה - ת/40 ממצלמות אילון.
- ממצאים שתועדו על ידו בזירת התאונה -תקליטור ת/32ג.
- הודעות הנאשמים.

וכך תיאר ירקוני בעדותו את התרחשות התאונה, תוך צפייה בסרטון ת/40:

"זה כביש 20... זה האזור של התאונה, זה האימפקט הראשון... אנחנו רואים פה כלי רכב נעים פחות או יותר במהירות סבירה 70, 80, 90 תכף תראה רכב שמגיע במהירות לא סבירה... הוא סוטה שמאלה... אנחנו לא רואים את המיקום שבו הוא לראשונה פוגע במעקה כי יש פה גובה של 5 מ' חומה. זה מה שנעלם מעינינו, אבל רואים שאחרי הפגיעה במעקה, הרכב חוזר בחזרה לכיוון אמצע הכביש, תוך כדי איבוד שליטה, ואז הוא שוב סוטה שמאלה ומתלקח... פוגע, חוזר בחזרה לאמצע הכביש, ואז סוטה שוב שמאלה ומתגלגל." עמ' 104 שו' 11 ואילך.

ב) בעמ' 105 שו' 26 ואילך מסביר ירקוני את אופן וסיבת התרחשות התאונה, על פי ממצאים שנאספו בזירה: "מסקנות שהגעתי אליהן רשמתי בדוח הבוחן. הרכב הגיע מכיוון דרום לצפון, ככל הנראה בנתיב האמצעי מבין שלוש. עובר לתאונה הוא סטה שמאלה, יש לזכור שמדובר שם בעקומה, עקומה אופקית ימינה מהירות גבוהה... הרכב נכנס לעקומה בתאוצה צידית גבוהה, חלק אחורי של הרכב... נכנס לעקומה, חלק אחורי זה רק זנב, נכנס לעקומה עלה על המעקה (גדר בטחון) בצורה כאשר הוא אנכי לכיוון הנסיעה, בסביבות 10 או 10 וחצי מטר משהו כזה הוא נע צפונה, חוזר לכביש, זה לא על סמך סרטון, זה על סמך ממצאים שמצאנו סימני עליה, גם במעקה וגם

בחופף לכביש. יש צילומים שמראים את זה. חוזר לכביש, לכיוון אמצע הכביש... בשלב מסוים יש סטיה שמאלה, לכיוון המעקה השמאלי שוב, כאשר פגע למעשה עם אזור ימני שוב במעקה... וכתוצאה מכך הוא ניצת, בתחילה בדליקה, הרכב לאחר פגיעה התגלגל, זה כבר רואים על סמך הסרטון והוא נמצא בצד הימני של הכביש כאשר חלק אחורי ימני של הרכב על המעקה. כמו שניתן לראות בתצלומים." (הכוונה ל-ת/33 - ג'.ק.).

במהלך עדותו התייחס ירקוני לתמונות מס' 17+6 בלוח התצלומים ת/33 כתמונות שתיעדו את סימני הצמיגים של הרכב הנדון על המעקה (חומת הביטחון) ועל הכביש כאשר הרכב פגע במעקה הביטחון באירוע הראשון: "הרכב של הנהג המעורב... נכנס לתאוצה צידית. שמאלה, מאבד שליטה עולה עם הגלגלים האחוריים על המעקה.. כאשר בחופף הקדמיים כביש, המרחק של הסרנים מתאים... הוא נע בצורה מקבילה... בין הכביש לבין המעקה... כאשר לאחר מכן הוא חוזר שוב לכביש, התאוצה היתה חזקה מאוד... יש לך כוח צנטרפוגלי וכוח צנטריפטלי, כאשר הכוח הצנטרפוגלי גובר על הכוח הצנטריפטלי ששואב לחץ להשאיר את ההרכב בתוך העקומה, הרכב יצא מהעקומה, יצא החוצה ואיבד שליטה." (עמ' 106 שו' 25-32).

(ג) בהתייחסו למהירות הרכב, אמר ירקוני כי הוא לא נזקק לחוות הדעת של צ'קובסקי מהמעבדה הדיגיטלית, ת/69 כדי לקבוע, כי מדובר במהירות גבוהה. שכן, מצפייה בסרטון ת/40 ניתן להגיע למסקנה זו: "לא צריך להיות בשביל זה אפילו בוחן כדי להבין שיש פה מהירות מטורפת ביחס לכלי רכב אחרים שנעים באותו זמן." (עמ' 176 שו' 29-31), כאשר מהירותו הגבוהה של הרכב היא "הסיבה לסטיה, זה רכיב מהירות גבוה מאוד ביחס לסיבוב. זה כמעט פי 2 מהמהירות המותרת... עם ג'יפ שלא בנוי למהירויות האלה... הכביש ועקומה אופקית, לא בנוי לזה." (עמ' 110 שו' 10 ואילך).

(ד) ירקוני סיכם כך: הרכב פגע במעקה פעמיים:

פעם ראשונה כשעלה עם הגלגלים האחוריים על המעקה וגלגליו הקדמיים על הכביש, כאשר סיטואציה זו לא נראית בסרטון ת/40, והיא מוסקת מן הממצאים בשטח, תמונות 17+6 ב-ת/33.

פעם שנייה כאשר הרכב נצפה שוב במצלמת התנועה כשהוא נע בנתיב האמצעי מבין שלושה, תוך איבוד שליטה ופגיעה שנייה - אירוע שני, במעקה הבטיחות, התפרצות להבה, התגלגלות והתהפכות הרכב עד שנעצר על מעקה הבטיחות בצד הימני של הדרך. (עמ' 107 שו' 18 ואילך).

(ה) לעמדתו של ירקוני, התאונה היתה "תאונה מדברת": "רכב שנזרק מהסיבוב זה סוג של תאונה מדברת, אין טיבו של רכב להיזרק מהסיבוב אלא אם כן משהו גרם לו להיזרק מהסיבוב החוצה.. הרכב עקב כוח צנטרפוטלי כפי שציינתי בדיון הקודם גרם לרכב להיזרק מהסיבוב...". (עמ' 177 שו' 16 ואילך). לאור מהירות הרכב וקיומה של עקומה ימינה, הרכב נזרק שמאלה, כך שהרכב נכנס לעקומה עם החלק האחורי שלו ולא עם גלגליו הקדמיים.

"...הוא שואף לזרוק את החלק האחורי... החוצה לכיוון הסיבוב ולכן הסיבוב יהיה עם כיוון השעון, יעלה על אי תנועה... הרכב ינוע עם כיוון השעון נע בסביבות 7-8 מטר וחזר בחזרה לכביש... זה מה שעולה מהממצאים אז כל טענה אחרת היא לא מסתדרת... עם הזירה של התאונה... לא יכול להיות מצב.. שהוא טוען שהרכב נכנס עם החלק... נקרא לזה עם החלק הקדמי לסיבוב... הוא נכנס לעקומה במהירות הוא לא יכול להגיע למצב הזה, אין דבר כזה רק עם החלק האחורי..." (עמ' 89 שו' 89).

לעניין המושג של "תאונה מדברת" אפנה לדברים שנאמרו בע"פ 7066/13 ערן אלמליח נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 22.12.15: "הפסיקה הכירה בקיומה של "תאונה מדברת" שהיא ביטוי לחזקה עובדתית לפיה נהג זהיר אינו פוגע בהולך רגל במעבר חציה או סוטה באופן חד לנתיב הנגדי (ראו בהקשר זה רע"פ 1713/93 בוקובזה נ' מ"י (7.6.1993); רע"פ 489/03 דרעי נ' מ"י (7.3.03); כמו כן ציינתי בע"פ גריידיש נ' מ"י (13.5.15) (להלן : עניין גריידיש) כי: "באותה מידה ניתן לומר כי נהג זהיר אינו פוגע מאחור ברכב הנוסע לפניו ועצם הפגיעה מלמדת לכאורה על אחריותו לתאונה, ולעניין זה אינני רואה מקום לאבחנה בין נסיעה בכביש עירוני או בכביש בינעירוני."

עצם התרחשותה של תאונה בנסיבות אלה "מעבירה את הנטל הטקטי" להבאת ראיות המפריכות את החזקה אל כתפי הנאשם, הגם שהנטל להוכיח את אשמתו של הנאשם מעבר לספק סביר רובץ לעולם על התביעה. " (עניין פלוני, פסקה 34).

ו) בהתייחסו לאפשרות שהעלתה ההגנה שתפוח ההגה נשבר תוך כדי הנסיעה של הרכב, מה שהביא לאבדן השליטה ברכב, שלל ירקוני אפשרות זו (ולא מתוך מומחיות שאין לו בתחום כשל המתכות), אלא מתוך המומחיות שיש לו כבוחן תנועה בהתבסס על סימנים שמצא בזירת התאונה. לדברי ירקוני, אם תפוח ההגה נשבר וניתק מהרכב **לפני** הפגיעה בקיר, הדבר היה צריך להותיר סימן על הכביש של אותו חלק, וזה כאמור, לא נמצא. וכך הסביר את הדברים: "פגיעה ראשונית היתה רק מצאתי למעשה רק את הסימן של המעיכה צמיג.. עובר לפגיעה במעקה לא מצאתי כל סימן אחר, סימן בלימה... סימן חריצים בכביש, משהו מסוים שמעיד על כך שנשבר הרי אם נשבר משהו בזירה הוא ימצא... חריץ לצורך העניין אם לדוגמא העסק הזה נתלש, אז הוא נפל. הוא פגע במשהו.. העסק הזה, מנגנון הזרוע." עמ' 109 שו' 23 ואילך. הוא חזר על דברים שאמר בעמ' 186 שו' 22-26: "אתה תראה את הסימן שלו, תראה משהו בכביש, אני הגעתי למחרת באור יום נקי, הוא נכנס למעקה נקי."

הוא גם עמד על דעתו שבאירוע השני, המגע הראשוני התרחש בין הגלגל הקדמי הימני של הרכב לקיר, ואף שנאמר לו כי מומחה ההגנה טוען כי הפגיעה היתה בצד השמאלי של הרכב, לא מש מעמדתו: "יש שתי פגיעות, בפגיעה השניה מה שפוגע במעקה זה האזור של הפינה הקדמית ימנית לא השמאלית" (עמ' 196 שו' 7-8).

ז) באשר למופע האש הראשון ברכב, העיד ירקוני כי ברכב פרצה להבה ברגע המגע של הרכב עם מעקה הביטחון, עמ' 209 שו' 26: "אציין, מה שחשוב בתשובה שלי בשאלה הזאת העיתוי של האש ביחס לציר הזמן של התאונה, רואים שהאש שהרכב התלקח בתאונה השניה, היה פגיעה משמעותית במעקה הביטחון...".

ח) ההגנה הגישה את חוות דעתו של ד"ר עוזי רז, נ/21 (להלן: "רז") בה הוא סתר את מסקנתו של ירקוני באשר לאופן התרחשות התאונה. רז שלל התרחשות שני אירועי פגיעה כפי שתיאר ירקוני: "לא יתכן שהרכב פגע בקיר בשלב הקודם לאבדן השליטה הנראה בווידאו.", הוא הסביר זאת כך:

1. לא רואים את הפגיעה באירוע הראשון בסרט ת/40. מאחר ומדובר בקיר נמוך (הכוונה למעקה הביטחון), צריך היה לראות את הפגיעה בסרט התנועה (עמ' 9-8 לחוות דעת נ/21).

2. אילו היה אירוע ראשון לפני האירוע השני שאין עליו מחלוקת, הדבר היה צריך להותיר סימני פגיעה ונזק בצדו השמאלי אחורי של הרכב, וכאלה לא נמצאו. כך שבתאונה הנדונה היה רק אירוע אחד, אירוע האימפקט עם הקיר, שנראה בסרטון התנועה ת/40, ובלתו אין.

3. הסיבה לתאונה ולאבדן השליטה כפי שציין בחוות דעת נ/21 נבעה מ"שבר מוקדם - תפוח ההגה מסביר את אבדן השליטה על הרכב ואת צורת האבדן בעקומה זו", וכן "תפוח ההגה נשבר לפני התאונה ושבר זה הוא הגורם לתאונה".

לדברי רז, פגיעת הרכב בקיר הביטחון היתה כשהרכב "פגע תחילה עם הפינה הקדמית השמאלית" וזאת בניגוד לעמדתו של ירקוני, כי תחילת המגע של הרכב עם הקיר (באירוע השני) היתה עם חלקו הימני קדמי של הרכב (ולא השמאלי).

(ט) מבין שתי חוות הדעת הרלוונטיות, דו"ח הבוחן ת/39 שערך ירקוני ועדותו מחד גיסא, ומאיך גיסא חוות דעת של רז נ/21 ועדותו, אני מעדיף את חוות דעת ועדותו של ירקוני על פני חוות דעתו ועדותו של רז באשר לאופן התרחשות התאונה.

אני מקבל את דברי ירקוני כי בתאונה התרחשו שני אירועים, כאשר הגורם לתאונה הוא מהירות נסיעתו הגבוהה של כלי הרכב המעורב בתאונה, שלא התאימה לתנאי הדרך משכנס במהירות גבוהה לעקומה תוך אבדן שליטה של הנוהג ברכב על הרכב שנבע ממצב שכרותו של נאשם 1 ומהיותו נהג בלתי מורשה, קרי: הגורם לתאונה הוא הגורם האנושי ולא קיומו של כשל מכאני כגורם שהביא לאבדן השליטה על הרכב וגרימת התאונה.

(י) מאחר ובפרק הקודם דחיתי את עדותו וחוות דעתו של רוזנגרטן באשר לקיומו של כשל מכאני בתפוח ההגה כגורם לתאונה, נופל אפוא עמוד התווך בעדותו של רז שהסביר את התרחשות התאונה באבדן שליטה שנבע מכשל מכאני - שבר בתפוח ההגה. יכולתי לסיים התייחסותי לעדותו של רז כבר בשלב זה, אך למען שלמות הניתוח לא אעשה כן ואתייחס לכלל הנקודות שעלו בעדותו של רז בפניי:

(1) האירוע הראשון שבו בא הרכב במגע עם קיר הביטחון אינו מצולם בסרטון התנועה, ת/40, וקביעותיו של הבוחן ירקוני נעשו על סמך סימנים שנמצאו בזירה וכפי שתועדו על ידו ב-ת/39, ת/33 ובסרטון ת/32ג, בו נראה ירקוני מסביר ומתייחס לממצאים בזירה.

כאמור, היעדר צילום האירוע הראשון הוא זה ששימש לרז, בין היתר, כנימוק לקביעה שהאירוע הראשון לא התרחש. לטענתו, לו אירוע זה היה מתרחש, הוא היה צריך להיות מצולם, שכן גובה החומה (קיר הביטחון) המפרידה בין שני חלקי כביש 20 הינו פחות מ-5 מטרים והדבר לא היה אמור למנוע מהמצלמה לצלם את האירוע, לו אכן זה התרחש. אלא שעיון בתצלום 6 ב-ת/33 (שהינו אותו צילום המופיע בעמ' 8 ב-נ/21), שם נמצאו סימני הצמיגים של הרכב גם על פי הסכמתו של רז, טופח על פני קביעתו זו של רז.

צפייה בסרטון ת/40 מחזקת את שנאמר לעיל. אסביר:

החומה - הקיר המפריד בין שני חלקי כביש 20 אינה בנויה כולה בגובה אחיד. יש בה חלקים נמוכים וחלקים גבוהים.

בנומרטור 01:35:24 נראה הרכב לראשונה בסרטון כשהוא נוסע במהירות. הסיבה לכך שהרכב נראה בצילום שבנומרטור 01:35:24 נובעת מעובדת היותו של הקיר בקטע המצולם נמוך, ואינו מסתיר, ובכך

מאפשר את הצילום. מאחר שמדובר בתנועה מהירה מאוד של הרכב בקטע בו הופכת החומה מחומה נמוכה לחומה גבוהה של כ-5 מטרים, המשך תנועתו של הרכב נעלמת מעיני המצלמה ומוסתרת מאחורי חומה גבוהה.

בפעם השנייה שניתן להבחין ברכב בצילום הוא בנומרטור 1:35:25 כאשר קצהו של הרכב נראה "מבצבץ" מכיוון הנתיב השמאלי (מבין שלושה נתיבים) כשהוא נע לכיוון הנתיב האמצעי.

בנומרטור 01:35:26 הרכב מצוי כולו על הנתיב האמצעי ונראה היטב בעדשת המצלמה.

בנומרטור 01:35:28 מתרחשת ההתנגשות בקיר, שאף היא מתועדת בסרטון, כאשר הרכב סוטה מן הנתיב האמצעי לשמאלי ומתנגש בקיר.

כל שרוצה אני לומר הוא שהקטע שבו מתרחש האירוע הראשון, על פי עדותו וחוות דעתו של ירקוני, נסתר מאחורי חומה גבוהה שאינו נקלט בעדשת המצלמה בשל גובה החומה וזווית הצבת המצלמה לכיוון כביש 20.

(2) לפי חוות דעתו של רז, אילו התרחש האירוע הראשון עליו מדבר ירקוני, הדבר היה צריך להותיר סימני נזק על חלקו השמאלי אחורי של הרכב - סימני שפשוף או פגיעת פח - וכאלו לא נמצאו. בתשובה לטיעון זה של רז, הסביר ירקוני בעמ' 190 שו' 26 ואילך מדוע היעדר סימנים כאלה על חלקו השמאלי של הרכב אינו נימוק להיעדר קיומו של האירוע הראשון: "אין פה סתירה מכמה היבטים. הראשון מדובר בג'יפ. בג'יפ יש זוויות גישה גבוה ביחס לרכב רגיל זה לא פורש, גבוה אוקי? יש זוויות גישה בחזית ויש זוויות נטישה שזה החלק אחורי אוקי? והמרחק בין התחתית לגלגל לקצה קצהו של הפגוש האחורי, עכשיו, הרכב נכנס לסחרור עקומה פגע בגדר זו גדר שמיועדת להזהיר נהגים שנרדמו או כל מיני מצבים של רכב שפוגע במעקה וחוזר בחזרה לכביש. הוא מיועד להחזיר רכבים לכביש, הצורה שלו היא כזאת הוא בנוי ככה (בתחתיתו של הקיר קיים שיפוע כלפי מעלה מעין מדרגה - הדבר נראה היטב בתמונות ת/5+6, ת/33 - ג'.ק.) אם אדוני מדבר על כך שהרכב פגע בעוצמה בחלק האחורי הייתי מצפה למצוא באזור שבו היו סימני שפשוף במעקה, משהו, סימן, פנס שבור, משהו, לא היה כלום, נקי, זאת אומרת הרכב עצמו נכנס פגע במעקה עלה השאיר את הסימנים והמשך ולא היה שום נזק... בדופן אחורי שמאלי ואני לא רואה בזה שום סתירה... בגלל הזווית נטישה."

אני ער לכך כי רז אינו מסכים עם הסברו של ירקוני משהעיד דברים אחרים בעמ' 778: "לא על קיר כזה, בקיר כזה לעלות למעלה שהוא עולה וכשהוא יורד החלק האחורי היה צריך להיפגע, אין לנו פה שום נזק לזה ולכן זה לא יכול להיות הפינה האחורית השמאלית שהיתה, היא לא היתה במגע עם הקיר. זה חייב להיות פינה אחרת, אם זה פינה אחרת אז זה רק פינה קדמית שמאלית כי כיוון הנזק של השפשוף הוא פינה קדמית שמאלית, נדחפה פנימה באלכסון."

החלטתי לקבל את הסברו של ירקוני, דווקא משום מבנה הקיר הבנוי במעין שיפוע, ומקל וחומר כאשר מדובר ברכב מסוג ג'יפ גבוה עם זווית נטישה גבוהה, והחשוב מכל לאור אופן תנועת הרכב, תוך כדי איבוד שליטה וזריקת "זנב", כשחלקו האחורי נזרק לעבר הקיר.

ביסוס נוסף לתיאוריה של ירקוני באשר לאופן תנועת הרכב באירוע הראשון, עלייתו על הקיר וירידה ממנו -

"למעלה למטה" ניתן למצוא בדבריו של נאשם 2 בחקירתו ת/50א, במהלכה מתאר כמשיח לתומו את אופן התרחשות התאונה: **"הרגשתי שאנחנו מאבדים שליטה, אני שמעתי את המנוע ממש שהסל"ד עלה ל-4-3 המנוע ממש התחיל להיכנס לטורים גבוהים אני זוכר שצעקתי לו משהו... תעצור תאט, אז האוטו התחיל למעלה למטה בלי שליטה..."** (שו' 131-144).

(3) קביעתו של ירקוני לעניין הימצאותם של סימני הצמיגים של הרכב הנדון (באירוע הראשון), על הקיר ועל הכביש, מבוססים על מדידות שביצע בשטח, כך בפסקה 10 ל-ת/39 ציין כי **"עובר לתאונה, יוותר סימן דחיפה מכיוון הנתיב האמצעי מבין שלוש לכיוון הנתיב השמאלי, שבהמשכו בצורה חופפת גם סימן חיכוך צמיג בכביש, וגם סימני שפשופים של הצמיגים האחוריים במעקה הבטון במרווח 2.8 מטר כמרווח הסרנים במצב אנכי ואלכסוני לכיוון הנסיעה."**

ירקוני הצביע על תמונה 6 ב-ת/33 המתעדת את סימני חיכוך צמיגי הרכב במגעם עם קיר הביטחון באירוע הראשון, כאשר זה מתרחש תחילה באמצעות הגלגל השמאלי האחורי.

רז אישר כי הסימנים השחורים שנמצאו על הקיר בתמונה שבעמ' 8 ב-נ/21, ובתמונות 6, 17 ו-19 ב-ת/33 הם סימני הצמיגים שהשאיר הרכב הנדון - ראה דבריו בעמ' 779-769, אך לטענתו, מדובר בגלגלים **הקדמיים** של הרכב ולא **האחוריים**.

(4) אישורו זה של רז מביא אותנו לנקודת החולשה בחוות דעתו ועדותו, שכן מרגע שרז אישר כי הסימנים הנראים בתמונות 6, 17, 19 ב-ת/33, התמונה שבעמ' 8 לחוות הדעת נ/21, הם של צמיגי הרכב הנדון, שם להבנתו התרחש האימפקט הראשון והתפרצות להבת האש, ניתן לקבוע בוודאות כי טעות נפלה מלפניו בהבנת ממצאי הזירה.

(5) אם אכן נקודת האימפקט היחידה - (התאונה) התרחשה כפי שציין רז במיקום המתועד בתמונות 6, 17, 19 ב-ת/33, ניתן היה לצפות כי יימצאו חלקי הרכב מפוזרים בזירה זו. מאידך גיסא, עיין בתמונות ובסרטון ת/32ג מראה בעליל כי פיזור החלקים מהרכב - פגוש הרכב וכיו"ב, מפוזרים בקרבת **ולאחר** נקודת האימפקט וכפי שהצביע עליה ירקוני באירוע השני. הדבר תועד גם בתמונות 7, 8, 18, 20 ל-ת/33. להזכיר כי בין זירת האירוע הראשון לבין זירת האירוע השני קיים מרחק שבין 70 ל-80 מטרים, כאשר חלקי רכב נמצאו פזורים ליד זירת האירוע השני ולאחריה, ולא ליד סימני הצמיגים השחורים שבתמונה 6 (מיקום האירוע הראשון).

ממצאים אלה מובילים אותי לאימוץ מסקנות חוות דעתו של ירקוני, שקבע כי מדובר **בשני אירועים** ולא באירוע אחד וכפי שפירטתי לעיל בהרחבה, תוך התייחסות לעדותו של ירקוני, כי הגורם לתאונה היה הגורם האנושי - איבוד שליטה על הרכב בשל מהירות נסיעתו שלא תאמה את תנאי הדרך - עקומה, שכרותו של נאשם 1 והיותו נהג בלתי מורשה, על כל המשתמע מכך.

(6) במחלוקת שנפלה בין רז לבין ירקוני בשאלה איזה חלק מהרכב בא במגע ראשוני עם הקיר בנקודת האימפקט שגרמה לפרוץ הלהבה הגדולה כפי שנראה בסרטון ת/40 בנומרטור 01:35:28, האם זה צדו השמאלי של הרכב או הימני, החלטתי לאמץ את דבריו של ירקוני. אסביר:

הנזקים התאונתיים הקשים שנמצאו על ידי הבוחן ירקוני תועדו בדו"ח ת/39, כפי שנכתב בפסקה 5, כך:

(1) **"ניכרת פגיעה קשה בפינה קדמית ימנית בפח ובמרכב, ציריה בחיבור לאופן יצאה"**

ממקומה. ג'נט שבור בהיקפו הפנימי. הצמיג שרוף כמעט לחלוטין... תפוח מוט דחוף ההגה בחיבור למוט קישור נתלש ממקומו.

(2) בציר השמאלי קדמי מעיכה ושפשופים בדופן שמאל קדמי בכיוון משמאל לימין... קיימים סימני שפשופים בהיקף ג'נט המעידים על נסיעה ללא אוויר... כמו כן נזק קשה בחזית כולל טמבון ומרכב ומכסה מנוע בהרמת מכסה המנוע באזור צד ימין עיוותי חום ופיח משמעותיים... מצבר ניתך לגמרי. אחד הקטבים גם כן ניתך לגמרי."

תמונת המצב המתוארת לעיל, מעידה דווקא על נזקים מרובים וקשים יותר לצדו הקדמי ימני של הרכב, כאשר הנזקים הקשים ביותר ניכרים בגלגל הימני, החישוק של הגלגל שנשבר וחלקים ממנו נמצאו בתוך הגלגל. המכה בצד זה של הרכב (הצד הימני) היתה חזקה עד כדי כך ש"תפוח מוט ... ההגה החיבור למוט קישור נתלש ממקומו."

מאידך גיסא, הנזקים בצדו השמאלי של הרכב, בהשוואה לנזקים בצדו הימני, הם פחותים בהרבה. לצורך קביעת מידת הנזק מקובלים עליו ממצאיו של הבוחן ירקוני שלא רק צילם את הרכב אלא תיעד ופירט את הנזקים בדו"ח הבוחן. נזקים קשים אלו בצדו הימני קדמי של הרכב הם שהביאו את ירקוני לקביעה, כי החלק הראשון שבא במגע עם הקיר וספג את האנרגיה העצומה של תנועתו המהירה של הרכב בעת פגיעתו בקיר, ניזוק הכי קשה.

לא מצאתי בחוות דעתו של רז התייחסות לנזקים בצדו הימני קדמי של הרכב, וממה אלה נבעו, למעט אמירה כללית שהתאונה התרחשה כאשר חלקו השמאלי של הרכב פגע בקיר, תוך הפניה לתמונות הרכב בעמ' 11 ל-נ/21.

התמונות שצילם רז בעמ' 11 ב-נ/21, אינן משקפות את הנזק האמיתי שנגרם לכל אחד מצדיו של הרכב. עיון בתמונות אלו עלול להטעות את העין ולהביא להסקת מסקנה החוטאת לאמת העובדתית בדבר היקף הנזקים וכפי שהדבר תועד ב-ת/39 על ידי ירקוני.

(7) עיון בהודעתו של נאשם 2, ת/46 (עמ' 2 שו' 25-39), מעלה שגם נאשם זה תיאר את פגיעת חלקו הימני קדמי של הרכב בקיר בזמן התאונה: "ואז אנטון איבד שליטה, הרגשתי את האוטו איבד שליטה אנטון ניסה לייצב אותו ואז האוטו פגע בקיר ואם אני לא טועה, צד ימין של הרכב שלנו פגע במעקה בצד שמאל של הכביש, הרכב קיבל בומבה חזקה..."

נאשם 2 מספר בהודעתו הנ"ל כמשיח לפי תומו, מבלי שמאן דהוא כיוון אותו בשאלה, באיזה צד פגע הרכב בקיר, כי הרכב פגע בצדו הימני ולא בצדו השמאלי. נאשם 2 שישב בכיסא שליד הנהג, קרי: בצדו הימני של הרכב, יודע על מה הוא משיח כשהוא אומר כי חלקו הימני קדמי של הרכב פגע בקיר ושוב מבלי שייחס חשיבות לעובדה זו שצוינה על ידו מבלי שיכוון לעבר תשובה זו.

(8) אודה על האמת, גם אני במהלך שמיעת עדותו של ירקוני התקשיתי להבין את קביעתו של ירקוני שבזמן התאונה, הרכב פגע באמצעות חלקו הימני הקדמי בקיר, אך הקושי נפתר כאשר ירקוני הסביר על סמך מה הוא מבסס את קביעתו, כך בעמ' 105 שו' 4 ואילך: "...בשלב מסוים יש סטיה שמאלה לכיוון המעקה השמאלי שוב, כאשר פוגע למעשה עם אזור ימני שוב במעקה,

כב' השופט קרא: קדמי ימני?

ת: כן. בפינה הימנית, שמאלית אין משהו שמאשר את זה, וכתוצאה מכך הוא גם ניצת." להזכיר, כי בצדו הימני קדמי של הרכב מצוי המצבר שבהמשך הותך וגרם לשריפה.

לסיכום עדותו של ירקוני, צפייה בסרטון ת/40 שוב ושוב, תיעוד ממצאי הנזקים ב-ת/39 ודבריו של נאשם 2 שכנעוני, כי אכן כך הם פני הדברים ובתאונה היו שני אירועים, כאשר באירוע השני צדו הימני קדמי של הרכב פגע ראשון בקיר, מה שהותיר בו את אותם נזקים קשים, ובהם בין היתר, עיקום מוט ההגה והשבר בתפוח ההגה.

16. מנגנון התרחשות השריפה

(א) הנאשמים בתגובתם לכתב האישום כפרו בסיבה ובעיתוי להתלקחות האש. מטעם ההגנה העידו בנושא זה שני עדים שאינם מומחים לענייני שריפות וכיבוי אש, מר רז ומר רוזנגרטן. וכך כתב רז בחוות דעתו: **"השריפה כבר התחילה בזמן המגע של הרכב בקיר שבצד שמאל, לכיוון הנסיעה ולא בשלב הסופי של התאונה."**, ואילו בפסקת המסקנות הוא קובע, כי **"ממצאי הבדיקות מראים שהאש פרצה בחלק הנוסעים של הרכב והיא עברה לתא המנוע ולכן אין לקשור אותה עם התאונה."**

על פניו, קיימת סתירה לכאורית בתוך דבריו של רז, שמחד גיסא קובע כי **"הבזק האש הראשון נראה בשלב בו הרכב נמצא במגע הראשוני עם הקיר. הרכב כבר החל לעלות באש."** עמ' 12, ומאידך גיסא הוא מסביר את קביעתו שהאש התחילה בתוך תא הנוסעים במה שהוא ראה בסרטון ת/40: **"בין האורות של הפנסים הקדמי והאחורי של הרכב נראה אור נוסף בתא הנוסעים שלו. הפירוש לאור זה הוא שהיתה אש בתא הנוסעים."**

רז ניסה לשכנעני במהלך עדותו בעמ' 753 ואילך, ובלא הצלחה יתירה, כי הסיבה לקביעתו זו נעוצה בכך שהוא ראה אור בתא הנוסעים של הרכב, אותו הוא פירש כאש. התקשיתי, וזאת אומר בלשון המעטה, לקבל את דבריו אלו של רז לאור מראה עיני.

גם לרז כמו לרוזנגרטן, כאמור לעיל, אין ידע בתחום כיבוי אש, עמ' 783 שו' 21: **"ש: אתה לא מומחה בנושא של כיבוי אש, ת: לא, לא מומחה בכיבוי אש."**

(ב) רוזנגרטן התייחס אף הוא בפסקה 4 ל-נ/12 לעניין השריפה, כאשר גם מדבריו לא ניתן להבין במדויק עיתוי פריצת השריפה: **"השריפה במכונית פרצה עובר לפגיעת חזית המכונית בגדר הביטחון השמאלית, נראה בבירור כי השריפה פרצה מעט לפני, או בעת הפגיעה הראשונה... מכאן שקביעת מכבי האש כי השריפה פרצה לאחר ההתהפכות אינה נכונה."**

בבית המשפט הרחיק רוזנגרטן לכת וטען, כי האש פרצה ללא שום קשר לתאונה:

"ש: ... מבחינתך, בזמן המפגש של הרכב בקיר מתחילה בלי קשר, שריפה בתא הנוסעים, זה מה שאתה מבקש שבית המשפט יקבע?"

ת: זה מה שאני אומר...

ש: מה הסיבה תסביר לי, בבקשה שפורצת שריפה בתא נוסעים...

ת: יכולות להיות לזה הרבה סיבות, למשל מישהו הדליק גפרור ונשרף לו משהו, למשל מישהו

הדליק איזשהו אש והיה שם אלכוהול אפילו שניצת, מישהו הדליק מצית ושרף חתיכת נייר והתחיל, אני לא יודע... קרו שם הרבה דברים שאין לי מושג מה הם."

טוב היה עושה רוזנגרטן לו היה נמנע מהשערות בלתי מבוססות באשר לסיבת התפרצות האש. הדבר היה יאה לו במיוחד לאור היעדר ניסיונו המקצועי בתחום כיבוי אש, כעולה מתשובותיו בעמ' 883 שו' 16:

"ש: כיבוי אש לא עבדת,

ת: לא.

ש: לא עברת קורס גם של כיבוי אש.

ת: ממש לא.

ש: אין לך ניסיון אקדמי או תיאורטי אחר בתחום של כיבוי אש,

ת: בתחום של כיבוי אש אין לי ניסיון וגם אין לי ידע."

ג) במהלך שמיעת המשפט תהיתי על הרלוונטיות שבעיסוק בנושא המנגנון שהביא לשריפת הרכב ועיתוי התרחשות השריפה, מאחר שבעיני באותה נקודת זמן הדבר נראה כמשני, וכפי שהבעתי דעתי עוד במהלך הדיון בעמ' 756 שו' 15-13.

שינתי דעתי זו לאור עדויותיהם של ד"ר שכתמן וד"ר ינקו באשר לאירוע הטראומה שחוו הנאשמים, לאחר שהנאשמים תיארו בפניהם אירוע שבמהלכו חילצו עצמם מתוך רכב שעלה באש, כפי שיפורט בהמשך כשאתייחס לעדויות עדי הגנה אלה.

עמדתי בסופו של יום היא לאמץ את עדותו של מר רוני קדם, חוקר שריפות מטעם מכבי אש, אשר העיד מטעם המאשימה על הסיבה והעיתוי שבו פרצה האש ברכב כפי שיפורט להלן:

עדותו המקצועית והמפורטת של חוקר השריפות במכבי-אש, רש"פ רוני קדם, (עת/20), היא העדות הרלוונטית, המתארת את מנגנון התרחשות השריפה מתחילת התנגשות הרכב בקיר הביטחון (באירוע השני) ועד לעלייתו באש בשריפה גדולה שכללה אותו. מדובר בעד שעיסוקו בכבאות וחוקר שריפות במשך כ- 26 שנים.

במהלך עדותו התייחס קדם לאופן התרחשות השריפה כך: התנגשות הרכב בקיר הביטחון (באירוע השני) גרמה לכך שלהבה גדולה פרצה "פה זה להבה ואנחנו רואים את השלב הראשוני למעשה של ההתנגשות. את הלהבה הזאת אנחנו רואים בחלק הקדמי של הרכב באזור המנוע. רק חשוב לי לציין שהשלב הזה שאנחנו רואים אותו, לא קשור לתחילתה של השריפה כתוצאה מהמצבר. אנחנו מדברים פה על שני דברים שונים לגמרי...", כאשר לאחר ההתנגשות ופרוץ להבה ראשונית גדולה לשבריר שנייה: "הלהבה הזאת יורדת במכה אחת... החומרים שנמצאים באזור... לא מגיעים בכלל לנקודת ההתלקחות שלהם, הם לא מגיעים לתוצר של שריפה, לכן אנחנו מהר מאוד נראה את הלהבה הזאת נפסקת... אנחנו רואים את זה, רק לאחר בערך שבע לשמונה דקות אנחנו רואים את הלהבה הראשונה (שהביאה לשריפת הרכב כליל - ג'.ק.). בכל מקום לוקח בין 7-8 דקות לשריפה לצבור תאוצה שלה, לצבור אנרגיה ולהתחיל להתפשט..." (עמ' 397).

במילים אחרות, הלהבה הראשונה הגדולה שפרצה עם התנגשות הרכב בקיר הביטחון, לא היא שהביאה את

השריפה שכלתה את הרכב, שכן מנגנון השריפה שכילה את הרכב, **התרחש כתוצאה מהפגיעה הקשה בחלקו הימני קדמי של הרכב, היכן שמצוי מצבר הרכב**. מכה חזקה זו הביאה לסגירת מעגל חשמלי שבין המצבר שאחד מקטביו הותך, ולמכסה המנוע באופן שהחלה התלקחות שהביאה לשריפה. את מסקנתו זו ביסס המומחה על פריכות החיווט החשמלי, אי הימצאות המצבר שהותך כולו, הימצאות קוטב אחד מותך, אותו קוטב שבא במגע עם מכסה המנוע, ואותו חור במכסה המנוע, המעיד על מגע מתמשך בין הקוטב למכסה המנוע שהביא להתכה ויצירת חור.

"הקוטב של הפלוס הוא נמצא מותך. קוטב כזה מותך בממוצע בשלוש מאות חמישים מעלות. זו ההתכה שלו. לאחר מכן בדיקה נוספת של הפח נמצא על מכסה המנוע, נמצא היתוך, נקודה שזה חור. חור כזה משריפה לא יכול לקרות. חור כזה יכול לקרות רק ממגע ישיר ובחום מאוד גבוה... בין מגע של פלוס לבין מכסה המנוע." (עמ' 391).

עדוּתו של מר קדם היתה ברמה מקצועית גבוהה, ואיש ממומחי ההגנה לא היה מצויד במומחיות המשתווה למומחיותו.

עדוּתו של מר קדם בעניין מנגנון השריפה, והזמן שלקח לצורך התרחשותה עדיפה בעיניי על פני כל עדות אחרת, שנשמעה מטעם ההגנה. סרטון ההדגמה, ת/106 שבו דימה העד את מהלך התרחשות השריפה כחלק מעדותו, לא הותיר בלבי ספק באשר למנגנון שהביא לשריפת הרכב.

המסקנה העולה מן האמור היא, שיושבי הרכב נחלצו ממנו בטרם החל בו תהליך השריפה, כאשר הלהבה הראשונה שהביאה לשריפת הרכב התרחשה אל מול נומרטור 1:42, כ-7 דקות לאחר התרחשות התאונה בנומרטור 01:35:28.

17. האם קיים קשר סיבתי בין תאונת הדרכים למות המנוח

ההגנה טוענת לניתוק הקשר הסיבתי בין התאונה למותו של המנוח, בנמקה זאת בשניים:

(א) היעדר נתיחה שלאחר המוות שיכולה היתה לקבוע את סיבת המוות המדויקת.

(ב) הזזת המנוח ממקום למקום על ידי אנשים, שזהותם אינה ידועה, יכול וגרמה למותו.

(ג) באשר להזזת המנוח - אין מחלוקת על כך כי המנוח הוזז על ידי עוברי אורח שנחלצו לעזרת הנפגעים בתאונה. בסרטון ת/40 ליד נומרטור 01:43:45 נראים בבירור שני אנשים מזיזים את המנוח ממקום שכבו על הכביש, לאחר שהועף לשם מן הרכב. על פי הסרטון, הרחקת המנוח ממקום שכבו על הכביש, נעשתה מסיבה ברורה של הרחקת המנוח מן הרכב משהיה חשש להתפוצצותו.

על נסיבות הזזת המנוח ניתן ללמוד מעדותה של נטליה שהסבירה, כי היא הועברה מן המקום בו היתה על ידי עוברי אורח מחשש לפיצוץ הרכב. וכך אמרה נטליה בעמ' 24 שו' 9-12: **"ת. מעבירים אותי לצד השני, מקסים עדיין היה על הרצפה.**

ש. מי זה מעבירים אותי לצד השני?

ת. האנשים. הבחור שהוציא אותי אומר לי בואי נעבור לצד השני כי הרכב צריך, הרכב עומד להתפוצץ, בואי נעבור לצד השני, העביר אותי לצד השני..."

האם הזזת המנוח בנסיבות אלה הוא מוטל על הכביש בקרבת רכב שעלה באש, וקיים חשש

להתפוצצותו ניתקה את הקשר הסיבתי כטענת הסנגוריה, או שמא מדובר בפעולת הצלה ועזרה ראשונית שנועדו להציל את חייו של המנוח ולמנוע העמדתו בסכנה ממשית לפגיעה נוספת שעלולה היתה להתרחש עקב התפוצצות הרכב.

סעיף 309 לחוק העונשין נותן את התשובה ובעצם קובע את אחריותו של נאשם 1 כדלקמן: "**בכל אחד מן המקרים המנויים יראו אדם כאילו גרם למותו של אדם אחר, אף אם מעשהו או מחדלו לא היו הגורם התכוף ולא היו הגורם היחיד למותו של האחר:**

...

2. גרם חבלת גוף שלא היתה מביאה למות הנחבל אילו נזקק לטיפול רפואי או כירורגי נכון או אילו נהג זהירות מספקת באורח חייו."

(ד) לדידי, הזזתו של המנוח מאזור הסכנה לאזור בטוח, כמוה כפעולת הצלה ועזרה ראשונה, בהינתן סכנת פיצוץ הרכב שאימה להתרחש.

הטענה הנשמעת מפי ההגנה בדבר ניתוק הקשר הסיבתי בגלל הזזתו של המנוח על ידי אנשים שעשו מעשה ה"שומרוני הטוב", היא מקוממת. מדובר בנהגים זרים גמורים שטרחו ועצרו את רכביהם בנתיב תחבורה ראשי כשאחד מהם אף העמיד את רכבו לרוחב הכביש לפני המנוח, וזאת על מנת להקטין הסיכון שייפגע על ידי כלי רכב חולף.

להזכיר, כי אף בשעות הקטנות של הלילה נעים כלי רכב רבים על הכביש באזור הזה, ואותם נהגים עצרו כדי להושיט עזרה למנוח שהיה מוטל חסר אוניס בין חיים למוות. מעשה עוברי האורח ראוי להערכה ולהכרת תודה. מלכתחילה, היה זה הנאשם 1 בנהיגתו הפרועה, האחראי לתאונה שהביאה לכך שהמנוח נמצא מוטל פצוע קשה על הכביש ליד הרכב ממנו נזרק מעוצמת הפגיעה. גם אם הזזת המנוח לא נעשתה בדרך מקובלת או נכונה (בשל נסיבות דחק ואילוץ וחשש ממשי לפיצוץ הרכב שהיה לא רחוק ממנו), עדיין ישא נאשם 1 באחריות למותו; ובעניין זה מקובלים עליי דברי ב"כ המאשימה בסעיף 306 לסיכומיו:

"גם אם תתקבל טענת ההגנה לפיה טיפול רפואי נכון, קרי: הזזת גופתו הנושמת של בוקטי בדרך רפואית מקובלת, היה יכול להביא לכך שהנ"ל היה שורד את האירוע, אין בכל אלו כדי לשלול את אחריותו של נאשם 1 למוות שהתרחש שעה קלה לאחר מכן וזאת לאור הוראת החוק האמורה." (הכוונה להוראת סעיף 309(ב) לחוק העונשין - ג'.ק.).

(ה) גם הטענה שבהיעדר ניתוח שלאחר המוות לא ניתן לקבוע במידה שלמעלה מכל ספק סביר, כי מותו של המנוח נגרם כתוצאה מהחבלות שנגרמו לו כתוצאה מהתאונה, דינה להידחות. אנמק:

משפחתו של המנוח התנגדה לביצוע נתיחה שלאחר המוות. המשטרה כיבדה את רצון בני משפחתו של המנוח ולא ביקשה לכפות עליהם נתיחה, כאמור בהליך משפטי. ניתן להבין את השיקולים שעמדו מאחורי קבלת ההחלטה האמורה, שכן מדובר בבחור צעיר, שנחבל קשות בתאונת דרכים במהלכה נזרק מן הרכב בו ישב, כאשר האפשרות שמותו של המנוח התרחש שלא בגין חבלותיו מהתאונה אלא בגין אירוע רפואי אחר, הינה בגדר היפותזה שאינה נתמכת בדבר מלבד הבל פיו של הטוען אותה.

בע"פ 9256/14 פידיניאן נ' מ"י, התייחס בית המשפט העליון לשאלה זהה וקבע כך:

"כדי להעלות ספק סביר לא סגי בהעלאת השערה היפותטית ללא כל תימוכין, שמא סיבה עלומה

כלשהי הביאה למות המנוחה בדיוק בעת ששכבה כפותה בביתה במהלך שוד.

13. אציין כי המשטרה ביקשה לנתח את גופתה של המנוחה ובני משפחתה התנגדו לכך והגישו עתירה לבית משפט זה. העתירה נתקבלה בפסק דינו של בית משפט זה (בג"ץ 6000/08 בני משפחת סאמין ציונה ז"ל נ' כב' השופטת כהן [פורסם בנבו] (4.7.2008), מן הטעם שקיים סיכוי קלוש כי תתקבל טענה בדבר היעדר קשר סיבתי בין המוות לשוד. וכך נאמר בפסק הדין על ידי השופטת (כתוארה אז) נאור:

"אכן הנחתנו היא כי אם לא תבוצע נתיחה, לא ניתן יהיה לקבוע את הדרך המדויקת בה מצאה המנוחה את מותה. עם זאת, אין אנו סבורים כי נסיבותיו של עניין זה יש חשש ממשי שהדבר יפגע בהוכחת הקשר הסיבתי שבין מעשה העבירה והמוות, כך הוא גם אם נניח כי לא ניתן יהיה לשלול את האפשרות שפעולות ההחייאה, שלמרבה הצער לא צלחו...

לעניין זה נזכיר מעשה שהיה, בו ירה אדם יריות לעבר המנוח והכדורים פגעו בו (ע"פ 29/79 סלמאן נ' מדינת ישראל (פ"ד לד(2) 118 (1979)). באותה פרשה לא נערכה נתיחה לאחר המוות וכפי שהסביר בעדותו הפתולוג שנתן המלצה באותה נפרשה, ניתוח גופה אחרי המוות מבוצע רק כאשר סיבת המוות מוטלת בספק ואילו במקרה שהסיבה ברורה לגמרי, כמו מקרהו של אדם שנהרג בתאונת דרכים, אין צורך בניתוח.

....

'יש לדחות את הטענה הנ"ל, אין התביעה הכללית חייבת להוכיח את אשמתו של הנאשם עד כדי ביטחון מוחלט ולשלול כל ספק, אפילו הוא תיאורטי גרידא. חובתה לשכנע את בית-המשפט מעבר לספק סביר, ולא מעבר לכל ספק, ומערכת משפט תקינה לא תוכל להתרחש בספקות שאין מאחוריהם אלא פלפול ריק...'

...

לעניין זה אין אלא להזכיר את סעיף 309 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. אכן, לעיתים נתיחה חיונית כדי לקבוע אם סיבת המוות הספציפית היתה או לא היתה בעבירה כגון כשלא ברור אם אדם נפטר מנפילה או מפעולת אלימות..."

(ו) ובהיקש לענייננו, מדובר במי שסיבת מותו ברורה לגמרי שהרי מדובר במי שנהרג בסמוך לאחר שנפגע קשות בתאונת דרכים. בהקשר זה אפנה ללוחות הזמנים או שמא לסמיכות הזמנים בין שעת אירוע התאונה לשעת קביעת מותו של המנוח כתוצאה מהחבלות שנגרמו לו.

בשעה 01.35 התרחשה התאונה.

בשעה 02.12 המנוח התקבל בחדר מיון בבית"ח איכילוב (ת/122).

בשעה 03:30 נקבע מותו של המנוח על ידי ד"ר בטי אבוטבול ופרופ' הלפרין (ת/123).

(ז) באשר לסיבת המוות, כפי שתועדה במסמכים הרפואיים של הרופאים שטיפלו במנוח: ב-ת/122, טופס הודעת פטירה, רשמה ד"ר אבוטבול ליד המילים "סיבה מיידית שגרמה לפטירה במישרין" את המילים באנגלית **brain injury**, ובאשר ל"מחלות" או למצבים שהביאו לסיבת המוות המיידית נכתב

כי מדובר בתאונת דרכים.

ב-ת/123 סיכם פרופ' הלפרין מנהל מח' מיון כירורגי יחד עם ד"ר אבוטבול, בטופס סיכום פטירה, את מהלך הטיפול הרפואי שניתן למנוח בביה"ח, החבלות שאובחנו וסיבת המוות כר: "חבלות ראש עם דימומים מהאוזניים, חתכים בקרקפת, חשד לשברים... כניסת אויר דו- צדדי עם חרחורים... בהסתכלות עם כונן טראומה טלפונית, עם רדיולוג דימומים מוחיים תת עכבישיים, סימני בצקת מוחית, שברים מרובים בגולגולת, בעצמות הפנים... הורד לחדר ניתוח, בכניסה להתעוררות - חיזור... לחצי דם ירדו בהדרגה עד לא נמדדים ובריקרדי. אישונים מורחבים דו"צ ללא תגובת קרנית, ללא רפלקס GAG. בשעה 03.30 נקבע מותו."

מסמכים רפואיים אלו, ת/122, ת/123 שהוגשו בהסכמת הסנגור וללא ח.נ. של מי מעורכיהם, כמוהם כהסכמה לאמיתות תוכנם. בהינתן האמור, ניתן להסתמך על תיעוד רפואי זה כתיעוד שיש בו כדי להוכיח סיבת מותו של המנוח. כאשר הוכחת סיבת המוות באמצעות נתיחה שלאחר המוות אינה הדרך היחידה והבלעדית.

(ח) בנוסף ל-ת/122 ו- ת/123 הגישה המאשימה את חוות דעתו של ד"ר זייצב ת/91, שלאור התנגדות המשפחה ערך בדיקה חיצונית בלבד לגופת המנוח. בסעיף 3 לחוות הדעת פירט ד"ר זייצב את ממצאי החבלות שנמצאו בראשו ופניו של המנוח. בהינתן טיב הבדיקה לא קבע ד"ר זייצב את הסיבה שהביאה למותו של המנוח.

(ט) מכלול התיעוד הרפואי, סמיכות הזמנים שבין האירוע התאונתי שבמהלכו נחבל המנוח עקב זריקתו מתוך רכב הנוסע במהירות גבוהה לעבר כביש אספלט, עד לשעת קביעת מותו של המנוח כתוצאה מהחבלות שנגרמו לו בתאונת הדרכים, מוכיחים מעבר לספק סביר שמותו של המנוח נגרם כתוצאה ישירה מהחבלות שנגרמו לו בתאונת הדרכים.

18. עבירת ההפקרה - הפן העובדתי

(א) הנאשמים כפרו בהפקרת המנוח ונטליה. לטענתם, עזיבתם את זירת התאונה באה לאחר שראו כי נטליה מטפלת במנוח, והיו אנשים נוספים בסביבה, והם ביקשו להתפנות לקבלת עזרה רפואית בביה"ח ולפסון, שנמצא בסמוך למקום התרחשות התאונה.

בנוסף, טוענים הנאשמים כי היו במצב של 'סטרס'/פוסט טראומה, דבר שהקשה עליהם קבלת החלטה מושכלת לאור האירוע הטראומטי שחוו, ופעלו מתוך תחושת בלבול.

(ב) ב"כ המאשימה מבקש לדחות את גרסת הנאשמים באשר לסיבת הסתלקותם מן הזירה - טענת קבלת הטיפול הרפואי והפוסט טראומה - ולקבוע, כי הנאשמים ברחו מזירת התאונה במודע ומתוך כוונה לנטוש את המנוח ונטליה, בודעם, כי אלו נפגעו. נאשם 1 הבין וידע בזמן אמת את מידת אחריותו לתאונה ותוצאותיה, והסתלקותם מן המקום נועדה למנוע את מעצרו והעמדתם לדין בביצוע עבירות חמורות.

לעמדת המאשימה, טענתם של הנאשמים כי ראו את נטליה מסייעת למנוח, אינה נכונה עובדתית וגם אם הטענה נכונה, אין הדבר משחררם מחובתם החוקית להושטת עזרה וקריאה לכוחות ההצלה.

ב"כ המאשימה מצביע על נסיבות הסתלקות הנאשמים מהזירה ונסיבות מעצרם בהמשך, ככאלה שאינן תומכות בטענתם כי הסתלקותם היתה מתוך כוונה לפנות עצמם לקבלת טיפול רפואי בביה"ח וולפסון, אלא כניסיון הימלטות שלא הוכתר בהצלחה, משאתרע מזלם ונעצרו בטרם הספיקו להיעלם בחשכת הלילה.

ג) החלטתי לקבל את עמדת המאשימה כי הסתלקותם של הנאשמים מזירת התאונה נבעה מרצונם לחמוק מאחריות ועונש, ולא מתוך רצון לקבלת טיפול רפואי. אנמק:

ג(1) עיון בתרשים ת/51, המתאר את מסלול בריחתם של הנאשמים שנערך על ידי ירקוני, מצביע על כך כי הנאשמים עברו כברת דרך של כ-700 מטר, ממקום התאונה עד למקום מעצרם, כאשר מסלול בריחתם ממקום התאונה עובר דרך תחנת דלק "פז" הממוקמת מול בית החולים וולפסון, במדרכה המקבילה לשער ביה"ח וולפסון, ומשם לעבר אחת משכונותיה הדרומיות של יפו, כאשר מעצרם מתבצע במרחק רב מביה"ח וולפסון, ליד אחת הברזיות ברחוב רובינשטיין בשכונת יפו ד', כ-300 מטר מביה"ח וולפסון.

מסלול הבריחה, כפי ששורטט בתרשים ת/51 עצמו, הינו "ראיה מדברת" הטופחת על פני טענתם של הנאשמים, כאילו הסתלקותם מן הזירה היתה לשם טיפול רפואי בביה"ח וולפסון.

על פי התרשים, הנאשמים הגיעו עד למדרכה שממול לביה"ח וולפסון, אך בחרו שלא לחצות את הכביש לעבר שער בית החולים לקבלת טיפול רפואי. תחת זאת הם המשיכו במסלול בריחתם כמה מאות מטרים לאחר בית החולים וולפסון. לא ניתן כל הסבר של ממש על ידי הנאשמים למעט טענת הלחץ והבלבול, מדוע לא נכנסו לביה"ח וולפסון, אם מטרת הסתלקותם מזירת התאונה היתה קבלת טיפול רפואי. תחת לספק הסבר, סיפקו הנאשמים שקרים והתחמקויות לרוב. כאשר נאשם 1 מיצה את אלה עד תום, שלף את "נשק יום הדין" - "לא זוכר. תשאל את אחי" כאשר ההסבר שלו לשימוש בטענת "אי הזכירה" היתה מנימוק ש"לא יתפסו אותו בשקר" - ראה חקירת נאשם 1 בעמ' 654-651.

נאשם 2 הגדיל בשקריו, משטען שלא ניתן לחצות את הכביש למדרכה שממול ביה"ח וולפסון, תשובות שהצריכו את התערבותו של הסנגור, עמ' 727-726.

"כב' הש' קרא: אני רוצה לדעת דבר אחד, המרחק בין תחנת הדלק לבין בית חולים וולפסון.

העד, מר פרל: 300 מטר, לא מהתחנת דלק לוולפסון? 100 מטר, זה כביש.

כב' הש' קרא: יש לך אופי לענות לפני שמסיימים את השאלה זה לא תמיד לטובת, אז תשמע טוב, המרחק מתחנת דלק לבית חולים וולפסון אמרת עכשיו 100 מטר.

העד, מר פרל: לא, כביש.

כב' הש' קרא: כביש.

העד, מר פרל: כביש אי אפשר לעבור.

כב' הש' קרא: מה?

העד, מר פרל: אי אפשר לעבור.

כב' הש' קרא: למה?

העד, מר פרל: כי זה כביש שהוא ענק מאוד, תחנת דלק מהצד הזה וולפסון מהצד השני ויש מעבר חציה במרחק של, אתה לא יכול ללכת כאילו מהמקום שלי ולעבור, מהתחנת דלק אתה לא יכול ללכת ישר לזה, מהתחנת דלק אי אפשר להיכנס ישירות לוולפסון.

כב' הש' קרא: וואלה.

העד, מר פרל: כן.

כב' הש' קרא: כנראה שאני שתיתי וודקה היום.

העד, מר פרל: למה אתה שתית וודקה?

עו"ד ברזילי: תקשיב מה השופט שואל אותך.

העד, מר פרל: לא.

עו"ד ברזילי: תקשיב לשאלות.

העד, מר פרל: מה הוא שואל? תשאל עוד פעם.

עו"ד ברזילי: מהתחנה לוולפסון איך הולכים?

העד, מר פרל: יש כביש שמוביל בין התחנה לוולפסון.

עו"ד ברזילי: נו ומה הכביש, אי אפשר לעבור כביש?

העד, מר פרל: אפשר לעבור, אבל זה לא שאתה יוצא מהתחנת דלק ואתה עובר לוולפסון, צריך להגיע למעבר חציה ואז ללכת.

עו"ד ברזילי: לאן צריך?

העד, מר פרל: להתקדם לימינה קצת ורק אז לעבור במעבר חציה, זה לא שאני ילך לרוץ מהתחנת דלק לרוץ באמצע כביש, באמצע צומת שזה צומת גדולה ודבר שני, איך שאתה אומר.

כב' הש' קרא: עכשיו תשמע, תשמע עוד פעם, אדון.

העד, מר פרל: מיכאל.

כב' הש' קרא: מיכאל, יש שם מעבר חציה.

העד, מר פרל: יש מעבר חציה.

כב' הש' קרא: יש מעבר חציה.

העד, מר פרל: יש מעבר חציה.

כב' הש' קרא: מתחנת הדלק.

העד, מר פרל: יש.

כב' הש' קרא: מתחנת הדלק.

העד, מר פרל: אני יודע ש.

כב' הש' קרא: תשמע טוב.

העד, מר פרל: כן.

כב' הש' קרא: ואל תרים את הקול לך, כדי שאני לא אתחיל להרים את הקול שלי. יש שם מעבר חציה ויש שם תחנת מוניות.

העד, מר פרל: אני לא אמרתי שאין.

כב' הש' קרא: ויש כניסה לבית חולים וולפסון.

העד, מר פרל: אני לא אמרתי שאין.

כב' הש' קרא: אז מה אתה מבלבל את המוח.

העד, מר פרל: אני לא אמרתי שאין, אבל ללכת מהתחנת אוטובוס בלי לעבור, להגיע למדרכה וישר לרוץ לוולפסון זה אי אפשרי.

כב' הש' קרא: שאלתי אותך מה המרחק.

העד, מר פרל: זה מרחק של כביש, אמרתי לך 100 מטר, כמה?

כב' הש' קרא: 100 מטר.

העד, מר פרל: 200 מטר גם יכול להיות.

כב' הש' קרא: מה המרחק של הברזייה משם?

העד, מר פרל: 300 מטר.

כב' הש' קרא: תודה רבה."

במקום אחר בחקירתו הנגדית, בעמ' 723 שו' 16-27, הסביר נאשם 2 את אי כניסתו לבית החולים וולפסון בכך שהוא לא ידע מה עובר עליו. היה מבולבל, היה בלחץ, ולכן סבר שדבר ראשון שיש לעשותו במקום ללכת לביה"ח לקבלת טיפול רפואי הוא ללכת לתחנת הדלק לשטוף פנים:

"ש. את אנטון ואתם הכיוון הכללי מתחילים ללכת לכיוון בית החולים וולפסון, וטראה, וטראה איזה פלא מוזר, ממש בכניסה לבית החולים וולפסון במקום להיכנס לבית החולים אתה ואחייך נכנסים לתחנת דלק.

ת. למה? ככה אני ברגע לא יודע מה עבר עלי, אני חשבתי דבר ראשון שאני צריך מים לשטוף את הראש ולראות מה הולך איתי, זה, אני לא יודע, זה מה שעבר לי בראש.

ש. ואז אתם,

ת. נכנסתי לטראומה, זה לא שאני מנוסה במצבים האלה ואני יודע מה צריכים לעשות במצבים האלה, פעם ראשונה קרה לי כזה מצב ואני רק נאבדתי, נאבדתי, לא ידעתי מה לעשות בכאלה

מצבים, זה לא שאני מנוסה או משהו, יש לי ניסיון מה אני עושה בכאלה מצבים."

ג(2) אם לא די במסלול הבריחה המדבר בעד עצמו, נתווספו לכך עדויותיהם של עדי ראייה שהעידו על מנוסתם של הנאשמים ומסלול בריחתם (שאינו מוכחש עוד על ידם), כאשר פניהם אינם לכניסה לביה"ח וולפסון, אלא לבריחה מזירת התאונה.

בנדון זה אני מפנה ל-ת/62 הודעתו של אחמ"ש ביטחון ביה"ח וולפסון, מר בנואיש ועדותו בבית המשפט, עמ' 217-218 לפיה הנאשמים הגיעו לתחנת הדלק כשהם פצועים, והתחילו לשטוף את הפנים: "אמרנו להם שיכנסו לבית החולים לטיפול, עדיין לא ידענו במה מדובר... הם התחילו להתקדם לכיוון בית החולים ואז יש תחנת מוניות ששמה ימינה זה לכיוון הכיכר של בית החולים וולפסון לכיוון נתיבי אילון, יפו ד'. הם התחילו לרוץ שמה. תוך כדי דיווחתי למשטרה כי היה נראה לי פה משהו מאוד חריג... אנחנו רצים אחריהם ואז ראיתי ג'יפ של משטרה.. נפנפתי להם... שאלו אותי מה קרה. אמרתי להם, תפסו אותם, נסעו אליהם ותוך כדי שהם נסעו אליהם אנחנו כבר חזרה לבית החולים ואז ראינו אותם מגיעים אלינו וזיהינו אותם ותוך כדי הבנה הבנו ששם בנתיב שם היה תאונה, פיצוץ גדול, רעש מלא עשן..."

בנואיש לא עומת במהלך ח.ג. בדבר גרסתו כי פנה לנאשמים והציע להם להיכנס לביה"ח לקבל עזרה והם סירבו. היעדר ח.ג. בעניין זה כמוה כהסכמה לדברים.

בנסיבות אלו הכחשתו של נאשם 2 את פנייתו של בנואיש אליו, להיכנס לביה"ח לקבל עזרה בנימוק שהוא שקרן, אינה יכולה להחזיק מים במיוחד לאור היעדר היכרות קודמת בין בנואיש לבין הנאשמים, והיעדר כל אינטרס מצדו של בנואיש לשקר ולהעליל על הנאשמים.

ג(3) עדות נוספת, המצביעה על בריחתם של הנאשמים מן הזירה, ומפריכה את טענתם בדבר הליכתם לקבלת טיפול רפואי, נוגעת להתנהגותם של הנאשמים והלך הרוח שליווה אותם בעת הבריחה והמעצר. בנדון זה אני מפנה לדברי השוטר קרוצ'י בהודעתו ת/71, "קראתי להם לעצור, בהתחלה לא צייתו לדבריי והמשיכו בהליכה. המשכתי לכיוון שלהם תוך כדי ריצה והודעתי להם שיעצרו וחבל כי כל האזור מוקף בשוטרים ואין להם לאן לברוח יותר. שני החשודים עצרו במקום ופנו אליי.. הם דיברו מאדו בלחץ... הסברתי להם שאני רוצה לעזור להם היות והם פצועים... והם מסרו לי שהם יסתדרו לבד ולא רוצים להתפנות לבית החולים בכלל ובכלל על ידי מד"א אחרי זה יצטרכו לשלם על זה כסף."

דברים ברורים מכך לא ניתן לבקש על היעדר כוונה להתפנות לביה"ח לשם קבלת עזרה רפואית כטענת הנאשמים.

ג(4) לדבריו של קרוצ'י מתווספים דבריו של טווינה, שוטר נוסף שהשתתף עם קרוצ'י במהלך המעצר של הנאשמים שכתב ב-ת/82 כך: "כשהם הבחינו בו הם ניסו להימלט בריצה ואז הוא צעק לעברם: יש מלא שוטרים. אתם מעוקפים, אל תברחו. ואז הם נעמדו במקום, קפאו במקומם ולא זזו."

היעדר רצון להתפנות לקבלת טיפול רפואי וניסיון בריחה מפני השוטרים אינו מתיישב עם התנהלות תמת לבב, נטולת תחושת אשם כפי שמנסים הנאשמים לצייר בפניי, ובטח לא עם רצון להתפנות כדי לקבל טיפול

רפואי בהקדם.

לסיכום, על בסיס מצבור הראיות שהביאה המאשימה, כמפורט לעיל, אותן מצאתי כמהימנות יותר מגרסתם השקרית והמפותלת של הנאשמים, בידי לקבוע כי הנאשמים עזבו את מקום התאונה בבריחה שנועדה למנוע את מעצרם והבאתם לדין בגין ביצוע מעשה עבירה חמורה, ולא מתוך כוונה להתפנות לקבלת טיפול רפואי.

(19) עבירת ההפקרה - היסוד הנפשי

א. באשר למודעות הנאשמים לקרות התאונה ולתוצאותיה - הפגיעה הקשה מאוד במנוח והפגיעה בנטליה. נאשם 2 בעמ' 722 שו' 4-5 מאשר כי הוא ראה את המנוח שוכב במצב קשה על הכביש. "ש: **מקסים בוקטי שוכב במצב קשה על הרצפה.**
ת. **קשה, לא זז.**"

באשר למצבה של נטליה, טען נאשם 2 כי מצבה היה מצוין. כך. לא פחות ולא יותר. בעמ' 722 שו' 18-24 הסביר נאשם 2 את סולם ערכיו המוסרי ואת סדר עדיפויותיו ומה הניע אותו לפעול:

"אני ראיתי גם שקודם כל נטלי בכלל היתה במצב מצוין. מה זה מצב מצוין? היא כמעט בכלום לעומת אחי שהוא לא ילך אפילו, שאני הייתי צריך לבוא ולהוציא אותו מהמושב. אצל מי אני אלך קודם כל? למי אתה היית הולך? לאשתך או לאיזשהו בחור ברחוב שמדמם?...לאחי עדיפות ראשונה. אם לא היה הוא נפגע הייתי עוזר לה..."

ובמקום אחר בעמ' 720 שו' 31 ואילך: "בשביל מה אני צריך לבוא לנטלי? היא במצב טוב. אני רואה, את כוס אימא שלה, רק אכפת לי מאח שלי, מה אכפת לי ממנה? ... מי היא בשבילי? ... אני רואה את אח שלי... קודם כל עדיפות ראשונה אחי. זהו... אני לא אכפת לי מאף אחד."

ב. **לדברי נאשם 2 הוא ואחיו עזבו את זירת התאונה רק לאחר שראה אורות של אמבולנס מתקרב למקום (עמ' 720), ולאור העובדה שראה אנשים שנחלצו לסייע.** אם כך הם פני הדברים תוהה אני מדוע היו הנאשמים צריכים להסתלק מזירת האירוע בתואנה שברצונם לקבל טיפול רפואי, כאשר אורות האמבולנס נראו מהבהבים בקרבת מקום, שהרי אם אכן מטרת הסתלקותם מן המקום היתה לשם קבלת טיפול רפואי, יכלו לזכות בו בהמתנה לאמבולנס שנאשם 2 הבחין באורותיו. מצפייה בסרטון ת/40, ניתן לראות שהאמבולנס הגיע לזירת התאונה בנומרטור 01:45:04 (דהיינו הגיע למקום 10 דקות לאחר קרות התאונה).

נאשם 2 העיד באריכות מדוע בחר ללכת ברגל כדי לקבל סיוע רפואי בבית החולים וולפסון, ולא המתין להגעת עזרה רפואית לזירה, בכך שהכביש נסגר ולא ניתן היה לכוחות ההצלה להגיע לזירה:

"כב' הש' קרא: איפה שהיתה התאונה, הסיכוי שלך היה להגיע לבית החולים תוך 5 דקות.

העד, מר פרל: אפסי, אפסי.

כב' הש' קרא: תוך 5 דקות.

העד, מר פרל: אפסי.

כב' הש' קרא: עם אמבולנס כי.

העד, מר פרל: אפסי.

כב' הש' קרא: אפסי.

העד, מר פרל: אפסי.

כב' הש' קרא: אוקי.

העד, מר פרל: למה? אני יסביר למה.

כב' הש' קרא: תסביר למה.

העד, מר פרל: המכונית נשברה למצב כזה שאיילון היה סגור, הליקופטר אם היה בא.

עו"ד ברזילי: כן, זה רואים בסרטונים.

העד, מר פרל: הליקופטר בא, הייתי מחכה לו, תחלץ אותי ואת אחי, אמבולנס, למה זיכרונו לברכה המנוח מת? שעה לקח להם להביא אותו לאיכילוב, שעה, שעה, מה זה? איך שעה? למה? למה לא הביאו מסוף? למה לא הזעיקו משהו יותר מהר? שעה, שעה בן אדם דימם על הרצפה, למה, גם אני יחכה ואני חס וחלילה.

כב' הש' קרא: אתה יודע איפה נקבע המוות שלו?

העד, מר פרל: בבית חולים. למה? כי הרבה זמן, אני לא אומר זה, אבל לקח הרבה זמן לפנות, לא היה שם גישה, אני ראיתי את האמבולנסים מנסים להתקרב, אבל עומדים שם מכוניות, שיירות שלא מצליחים לעבור את הג'יפ, כי תקוע הכביש, התפזר כל הכביש, מכוניות, האמבולנס מאיפה הוא יבוא? הוא לא ייסע רברס מת"א לכיוון חולון, הוא ייסע מראשון לכיוון ת"א, אז הוא יגיע לפקק והם יורדים ברגל עם העגלות ורצים לקחת את הפצועים וזה לוקח יותר מזה, לקח שעה.

כב' הש' קרא: אתה ידעת שזה מה שהולך לקרות לכן החלטת לפנות את עצמך

העד, מר פרל: לא, אני גם יודע שזה כבר מניסיון, אני פעם אחת הייתי ביום כיפור ונפלתי ועשו לי פה תחבושת ועל התחבושת כמה כסף הם לקחו רק על התחבושת? שבע מאות ₪.

כב' הש' קרא: אז בשביל זה פינית את עצמך בשביל השבע מאות ₪?

העד, מר פרל: גם בשביל הזמן, גם בשביל הכסף, הכל יוצא לטובתי, שאני ילך ברגל יהיה גם יותר מהר וגם יותר חסכוני.

הסברו הארוך והמפותל של נאשם 2 אינו מקובל עלי והוא נדחה על ידי. אנמק:

מתוך צפייה בסרטון ת/40, ניתן לראות כי התאונה התרחשה בנומרטור 01:35:28. האמבולנס הראשון שהגיע לזירת התאונה מופיע בנומרטור 01:45:04, קרי: כ-10 דקות בלבד מהתרחשות התאונה מגיע לזירת התאונה רכב הצלה וסיוע רפואי.

המשך עיון בהסברו של נאשם 2 לסיבת אי הגעתם של הנאשמים לבית החולים וולפסון, חרף החלטתו שלא להמתין לעזרה רפואית, רק מחזקת את מסקנתי כי הנאשמים פעלו מתוך מניעים וחישובים קרים ואנוכיים, לא סטרוס ולא פוסט טראומה.

תוהו אני כיצד אדם שנמצא במצב של סטרוס כה קשה, מקבל החלטות כה מושכלות מחד גיסא, וטוען למצב של בלבול וחרדה ותחושת אבדון שהציפה אותו מאידך גיסא.

ג. נאשם 1, בהודעתו ת/76א, הודה למעשה בהפקרת המנוח והבריחה ממקום התאונה, כשהוא ממרר בבכי בעמ' 2 שו' 9-11 אמר כך: " **אני לא יודע איך להסתכל בעיניים של נטלי, קראתי בעיתון שאח שלה נפטר, אמר איך יכולתי להפקיר את ההרוג? מה אני אגיד לו? איך אני אסתכל להם בעיניים? מה אני אסביר לו? מה אני אגיד לילדה?...**

הודאה ותחושת אשם במופע אולטימטיבי, מה שלא הפריע לנאשם 1 לחזור בו מדבריו אלו.

כפי שציינתי, לאורך כל עדותו בבית המשפט דילג נאשם 1 ממצב של זכירה למצב של אי זכירה, ככל שהדבר שירת את מטרתו, כאשר הוא סומך בעיקר על זיכרונו של אחיו, נאשם 2:

" **אני בכלל לא יודע מה קרה לי באותה שניה, לא הייתי אני, לא הייתי עצמי, לא יודע מה קרה לי, לא יודע מה עשיתי בכלל, הלכתי אחרי מה שאח שלי עשה... הייתי מטושטש בעיניים.**

ש: את המנוח אתה זוכר במקום בזירה?

ת. אני זוכר שראיתי משהו, כן, על הרצפה

...

ש. מכבי אש, אמבולנסים, משהו ראיתי?

ת. ... משהו הבהב, אני לא יכול להגיד מה זה היה." (עמ' 582 שו' 23 ואילך).

וכן בעמ' 650-651 :

"ש. בסדר. תראה, יש, מסתיימת התאונה, מסתיים כל המפגש עם הקיר ואז אתה ואחייך יוצאים מהרכב, מקסים שלא היה חגור עף מהרכב, אתם רואים את הגופה שלו, אותו זרוק שם, נכון?

ת. כן.

ש. נטליה גם כן יושבת שם בצד המומה.

ת. זה אני לא יודע, אני לא זוכר, אני זוכר שהיינו שם היה, כשיצאתי היה הכל שבור שם וראיתי מישהו שוכב מעל הרצפה, כן.

ש. אוקי, אז את זה אתה זוכר.

ת. מי זה היה? אני לא, לא זוכר, אני זוכר בקטעים.

ש. אתה זוכר בקטעים.

ת. כן, שאני יצאתי מהאוטו ואני זוכר אש והיה הכל שבור שם, אני גם לא ראיתי טוב, אפשר לראות איך אני נראה ומה הייתה הראיה שלי לאותו הזמן.

ש. אני אומר לך שאתה, היה לך ברור שמעבר לזה שאתה עכשיו פצוע את הגם בצרות רציניות, נכון?

ת. אז אני יגיד שבאותה שניה אני אפילו לא חשבתי על זה, זה אפילו לא עלה לי בראש, אני בכלל לא יודע מה הלך איתי, לא ראיתי כלום.

ש. אתה ואחיך נאשם 2 מדברים ביניכם שם בזירה.

ת. איפה שם?

ש. שם ליד האוטו.

ת. לא זוכר.

ש. כן. ואז אתם מחליטים לרוץ, לברוח מהמקום.

ת. הוא לקח אותי, גם לא זוכר.

ש. הוא לקח אותך, אתה לא זוכר, אמרנו שאת מקסים אתה ראית שכוב שם בצד.

ת. לא זוכר את מקס, גופה, מי שזה.

ש. מישהו שכוב.

ת. הכל בלגן, אוקי.

ש. כן, כלומר, אתה רואה גופה.

ת. לא גופה, הכל בלגן.

ש. אתה רואה מישהו שכוב על הרצפה.

ת. כן.

ש. יפה, אחרי תאונת דרכים נורא קשה, תאונה קשה.

ת. כן.

ש. נכון.

ת. קטלנית.

ש. קטלנית, יודעים את זה עכשיו, תעזוב את מה שאנחנו יודעים עכשיו, גם באותו רגע אתה הבנת שזה תאונה, זה לא פח אל פח, נכון?

ת. ברור.

ש. בסדר. ואז אתה ואחייך רצים לכיוון כללי של בית חולים וולפסון, אתה אומר לי שאתה מאוד פצוע, נכון? זה מה שאמרת.

ת. כן, לא ראיתי לאיפה אני הולך, כן.

ש. מטושטש.

ת. מטושטש.

ש. ואז אתם רצים לתוך בית חולים וולפסון ואתם ישר, אני מבין, רצים לתוך המיון?

ת. לא יודע.

ש. אתה לא יודע? היום אתה יודע מה עשיתם.

ת. היום?

ש. כן.

ת. לא.

ש. אתה לא יודע מה אתם עשיתם?

ת. אני יודע שתפסו אותנו בתחנת דלק."

הקטע המצוטט לעיל ממחיש את השימוש המושכל שעשה נאשם 1 בטענת אי זכירה כל אימת שהדבר שירת את ענייניו. כך שאינני מאמין לנאשם 1 כי תשובותיו בעניין אי הזכירה הן תשובות אמת.

הנאשם 1 בעצמו מסביר מדוע הוא משתמש בטיעון של אי הזכירה. עמ' 654 שו' 10-6: "יהיה פה את אח שלי, תשאל מה קרה שם. אני לא זוכר את הקטע הזה.

ש. ... אז אתה לא יודע, יכול להיות שזה קרה?

ת. נכון. אני אומר לא יודע, לא אמרתי לא, ולא אמרתי כן. לא יודע.

ש. בסדר.

ת. שלא תגידו שאני משקר..."

ד. לסיכום, אני קובע כי הנאשמים היו מודעים בזמן אמת לתוצאותיה הקשות של התאונה, הפגיעה הקשה במנוח ובנטלי, ואולם חרף מודעותם לכך, בחרו לנטוש את המקום מבלי למלא את חובתם כדין. נאשם 1 - להושיט עזרה, נאשם 2 - להתקשר לגופי הצלה. כוונת הסתלקותם משם היתה בריחה מאחריות מוסרית ומשפטית מהתאונה ומתוצאותיה.

הסתלקותם של השניים מזירת התאונה היתה במסגרת הידברות ספונטנית במקום. הנאשמים היו מודעים למצב שכרותם ולעובדת נהיגתו של נאשם 1 ברכב חרף היותו בלתי מורשה ושיכור, כאשר מכלול שיקולים אלו הוא שהביא להסתלקותם של הנאשמים מזירת התאונה.

לעניין הקביעה שמדובר בהתנהלות משותפת של שני הנאשמים, אחים תאומים, המונעים ממניעים ברורים של סיוע האחד למשנהו, אפנה לדבריו של נאשם 2 באשר לסולם ערכיו וסדר עדיפויותיו, וכן לדברי נטליה בתארה את הסיטואציה שבמהלכה נעלמו שני הנאשמים מהזירה, עמ' 23 שו' 25 ואילך:

"עדה, גב' נטליה: מקס כבר היה על הרצפה, על הכביש.

עו"ד ריכטנברג: מי מוציא אותך מהרכב?

עדה, גב' נטליה: אני זוכרת בחור עם ראסטות מוציא אותי פותח לי את הדלת, אני יוצאת, מוציא אותי, פשוט ישבתי ליד הרכב, ישבתי ככה על ה, ישיבה מזרחית, לא הבנתי מה קורה איתי, לא הבנתי מה קרה, ואני פשוט מסתכלת מרימה את הראש ואני רואה את אנטון ומיכאל פשוט רואה אותם, אחר כך מסיטה את העיניים שלי כלפיי, כאילו את הראש למטה להסתכל מה קורה איתי, מורידה את הראש, אני אל רואה אותם.

ש. איפה אנטון ומיכאל כשאת אומרת לי שאת רואה אותם? הם מחוץ לרכב, בתוך הרכב?

ת. מחוץ לרכב.

ש. עומדים יושבים?

ת. עומדים.

ש. עומדים. מה הם עושים?

ת. מדברים אבל לא, רואים לפי הפנים, לפי הפה, שהם מדברים.

ש. מה המרחק שהיה לך ביניהם?

ת. מטר שניים."

התנהלות זו בזירה, משתלבת עם המשך התנהלותם - בריחתם המשותפת מפני השוטרים וסירובם להיכנס לביה"ח לקבלת טיפול רפואי, שמא יקשרו אותם לתאונה הקטלנית בה היו מעורבים.

19. עבירת ההפקרה - הפן המשפטי

א. נשמעה טענה מפי הנאשמים כי הם לא הפקירו את הנפגעים שכן הסתלקותם מהזירה היתה לאחר שנכחו לדעת כי נמצאים אנשים אחרים בזירה שנחלצו להגשת עזרה. אקדים ואומר, כי טוב היה לו לא היתה מושמעת הטענה, משהיתה מושמעת, לבטח לא מפי זה שאחר כך ההין לטעון כי מעשיהם של אותם אחרים שנחלצו לעזרה הביאו למותו של המנוח, שכן הם הזיזו אותו ממקום למקום כ"שק תפוחי אדמה", כלשון הסנגור.

ב. לגופו של עניין, וכפי שנקבע בפסיקת ביהמ"ש העליון, עבירת ההפקרה משרתת מטרה מרכזית אחת ולידה שתי מטרות משנה. הראשונה מבטיחה מתן סיוע ועזרה מיידית לנפגע על מנת לשמור על גופו וחיייו, כשמטרות המשנה הן: א. למנוע מנהג להתחמק מאחריות לתאונה. ב. להקל על רשויות האכיפה לברר את נסיבות התרחשות התאונה ומי נושא באחריות לה.

ע"פ 9628/09 שרעבי נ' מ"י פורסם באתר הרשות השופטת, ניתן ביום 1.3.12: "עבירת ההפקרה איננה מתמצה בהושטת עזרה רפואית לנפגע... המצופה מן הנהג הוא בראש ובראשונה לעזוב את רכבו לאחר התאונה (ואף להימנע מלהימלט ברגל ממקום התאונה) - ראו רע"פ 10212/04 ... אך בכך לא מסתיימת חובתו המשפטית של הנהג המעורב בתאונה, עליו לקחת אחריות לאירוע שבו הוא היה מעורב ואחריות זו משמעותה בין היתר, הישארות במקום התאונה, עד למיצוי הליכי הבירור על ידי גורמי הרפואה ונציגי אכיפת החוק... גם בית משפט זה קבע כי אין לראות בתכלית "הרפואית" כממצה לעניין עבירת ההפקרה. כך לדוגמא העיר השופט עמית בנושא פרשת ימיני כדלקמן: "יש מקום לחדד את תכלית העבירה [של עבירת ההפקרה] ולצדה של תכלית העזרה והסיוע לנפגע להוסיף תכלית מפורשת שעניינה גם מניעת בריחתו והימלטות כתכליות העומדות בפני עצמן ...

לכן יש לפרש את עבירת ההפקרה ככזו המכוונת להציב רף התנהגות גבוה במערכת היחסים שבין אדם לחברו, וככזו אין להגביל את תחולתה במקרה שבו הנהג המעורב בתאונה ביקש להסתלק לאחר הגעת הגורמים הרפואיים למקום."

ג. מצבם הרפואי של שני הנאשמים, חרף הפגיעות שנגרמו להם, איפשר להם הישארות במקום כמו שאיפשר להם את בריחתם מהמקום. נזכור כי מדובר בנאשמים שברחו מן המקום בריצה לאורך כ-700 מטרים עד למקום מעצרם והדבר איננו מתיישב עם התיאור הדרמטי המוגזם של נאשם 2 באשר למצבם הרפואי והנפשי. גם העובדה שהם לא פנו לקבלת טיפול רפואי, אף שהוצע להם הדבר וביקשו "להסתדר לבד" מחזקת את המסקנה כי הנאשמים היו במצב פיסי המאפשר הישארותם במקום מבלי שהדבר היה כרוך בסיכון לבריאותם.

הטענה שהם חששו להיפגע מרכב שעמד להתפוצץ אינה מחזיקה מים, שהרי מרגע שנטליה והמנוח הורחקו על ידי אנשים זרים מקרבת הרכב, לא נפגע איש עקב השריפה.

לסיכום, בנסיבות המתוארות כאן של התאונה, ולאור התוצאה הטרגית - מותו של המנוח והסתלקות נאשם 1 מן הזירה - ניתן לקבוע כי במעשיו של נאשם 1 התקיימו רכיבי העבירה לפי סעיף 64א(ג) לפקודה. ובנאשם 2 - שהיה נוסע ברכב, המעורב בתאונה - התקיימו רכיבי העבירה שלפי סעיף 64א1 לפקודה, משהסתלק מן הזירה ולא טרח להתקשר להזעקת עזרה של גופי הצלה.

20. הריגה - הפן המשפטי

סעיף 298 לחוק העונשין מגדיר את עבירת ההריגה כך: **"הגורם במעשה או מחדל אסורים למותו של אדם, ייאשם בהריגה, ודינו - מאסר 20 שנים."**

כעולה מן הראיות והצטברותן של הנסיבות הבאות - נהיגתו של נאשם 1 במצב של שכרות, מבלי שהיה מורשה לנהוג ברכב, נהיגתו במהירות גבוהה שאינה הולמת את תנאי הדרך (כניסה לעקומה בכביש במהירות גבוהה מבלי שהתאים נהיגתו לתנאי הדרך) - הוכח אפוא היסוד העובדתי להתרחשות התאונה כגורם שהביא למותו של המנוח.

היסוד הנפשי בעבירת ההריגה הוא מחשבה פלילית, לפי סעיף 20(א) לחוק העונשין:

"20. (א) מחשבה פלילית - מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, ולעניין התוצאות גם אחת מאלה:

(1) ...

(2) פזיזות שבאחת מאלה:

(א) אדישות - בשוויון נפש לאפשרות גרימת התוצאות האמורות;

(ב) קלות דעת - בנטילת סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת התוצאות האמורות, מתוך תקווה להצליח למנען..."

בע"פ 7076/13 ערן אלמליח נ' מדינת ישראל (פורסם באתר הרשות השופטת 22.12.15), ותוך הפניה לפסיקה קודמת התייחס בית המשפט לעבירת הריגה כאשר מי שנהג ברכב היה במצב של שכרות: "בהתייחס לדרך הוכחת היסוד הנפשי של עבירת ההריגה בנהיגה, במצב של שכרות, נפסק כי:

"מי שנהג ברכב כשהוא במצב של שיכרות - כמו גם מי שעושה כך כשהוא עייף ונוטה להירדם - מוחזק כמי שהתגבש אצלו הלך נפש של פזיזות, במשמעות שיש למושג זה בסעיף 20(א)(2) לחוק העונשין, כלפי כל תוצאה הנמנית עם פרטיה של עבירה שביצע אגב נהיגתו; והטוען ששכרותו לא הולידה אצלו 'פזיזות' כאמור כלפי אותה תוצאה - עליו הראייה..."

החזקה האמורה - הנעוצה בהשלכותיה ה"טבעיות" של השכרות - הינה חזקה שבעובדה, המתחייבת מניסיון החיים ומהכרת השפעת השכרות על תפקודו הנפשי של השיכור; ובתור שכזו, די לנאשם להקים ספק לזכותו, על מנת להיחלץ מאחיזתה." (עניין חוג'ה (עמ' 237-238); וראו גם: ע"פ 2163/07 רזי סעת נ' מדינת ישראל (17.10.2007) בפסקה 5 (להלן: עניין סעת):

כמו כן, בע"פ 8748/08 ברכה נ' מדינת ישראל (10.10.11), נקבע, כי:

"השימוש בסמים מסוכנים בכל כמות שהיא, מקים נגד נהג הרכב חזקה לפיה היה נתון בהשפעתם בעת הנהיגה וחזקה זו מעבירה אל כתפי הנהג את הנטל להוכיח בראיות כי לא כך הדבר..." (שם, בפסקה 26 ; וראו גם ע"פ 398/04 מדינת ישראל נ' בניאשווילי (20.12.2004).

79. ומן הכלל אל הפרט. לאחר שנקבע עובדתית, כי המערער נהג ברכב בשעה ארבע לפנות בוקר; כשאינו חגור; ברכב מלא בנוסעים מעבר לתקן; בכביש חשוך ומפותל; לאחר שעות שינה מצומצמות ביותר; ובהיותו שיכור - קמה בעניינו של המערער "חזקת הפזיזות", שלפיה הוא היה מודע לעובדת נהיגתו ברכב כשהוא שיכור, לסכנה שהוא יוצר בדרך בנהיגתו, ולאפשרות הממשית של פגיעה קטלנית באדם. חזקה זו לא נסתרה על-ידי המערער. כפי שנקבע, התאונה התרחשה באופן שהמערער איבד שליטה ברכב, סטה לנתיב הנגדי, פגע במעקה הבטיחות, והתהפך. המערער לא הצליח לספק הסבר חלופי לשאלה כיצד אירעה התאונה, כמו גם הסבר המניח את הדעת לכשלים בנהיגתו. משכך, נסיבות התרחשות התאונה מלמדות, כי שכרותו של המערער השפיעה באורח מהותי על דרך נהיגתו, והביאה לתאונת הדרכים הקטלנית, במהלכה מצא המנוח את מותו, ויתר הנוסעים נפצעו."

ועל כך אומר ואידך זיל גמור.

מעבר לשכרות, אשוב ואזכיר כי מדובר בנהג בלתי מורשה, שמעצם היותו כזה קמה חזקה לחובתו שעליו נטל סתירתה, כי חרף היותו בלתי מורשה, מיומנויות נהיגתו ושליטתו ברכב כמיומנויותיו של נהג מורשה. נאשם 1 לא

סתר חזקה זו.

להשוואה ראה דברי כב' השופט גורפינקל בעניין מ"י נ' שרעבי, ת.פ. 40249/08 (ת"א). על כל האמור יש להוסיף את נהיגתו הפרועה במהירות העולה על המותר בקטע כביש שבו עקומה חדה שהצריכה התאמת מהירות כלי הרכב לתנאי הדרך, דבר שלא נעשה על ידי הנאשם בעת שנהג ברכב.

נאשם 1 ידע כי הוא שיכור, ובכל זאת נטל סיכון בלתי סביר מתוך אדישות ולאפשרות ממשית של פגיעה בחיי היושבים עמו, לרבות בחייו הוא. הנאשם 1 נהג ברכב במהירות גבוהה בתנאי דרך שלא התאימו למהירות הגבוהה שבה הסיע את הרכב מבלי שהיה מורשה לנהוג ברכב וגרם לתאונה הקטלנית.

נאשם 1 היה מודע למהירות הגבוהה והפרועה בה נהג ברכב. נאשם 1, שהיה שיכור, האיץ את הרכב למהירות גבוהה תוך התפעלות מביצועיו של הרכב והתרברבות בפני המנוח כפי שפירטתי קודם.

נאשם 1 היה ער לסיכון הטמון בנהיגתו המהירה במצב שכרות ולאפשרות איבוד שליטה והתרחשות תאונה קטלנית, והכל מתוך אדישות ולאפשרות ממשית לפגיעה בחייו של אחר, ולחילופין מתוך תקווה שתוצאה כזו לא תתרחש.

לסיכום, הריני קובע כי נתמלא בנאשם 1 היסוד הנפשי הנדרש להרשעתו בעבירה של הריגה לפי סעיף 298 לחוק העונשין.

21. טראומה - פוסט טראומה

בסיכומי טען ב"כ הנאשמים בעמ' 579, כי לאחר התאונה היו הנאשמים בפוסט טראומה, הם היו מבולבלים ובסכנת חיים: **"הנאשם לא ידע מה להחליט האם הוא נשאר במקום, האם הוא מחכה לכוחות ההצלה... שהוא מתרחק בגלל שהרכב עלה באש ויש סכנת חיים או לוקח את אחיו שהוא היה פצוע קשה ומנסה לחלץ אותו לכיוון טיפול רפואי.. הרי לא יתכן ששניהם פצועים ואחיו פצוע קשה ישארו במקום, ורק כשיגיעו הכוחות הם יתפנו לקבל טיפול. הוא בחר להציל את אחיו."**

לתמיכה בטיעון האמור, זימנה ההגנה גם שני עדים שהגישו חוות דעת מטעמם.

ד"ר מיכאל ינקו (להלן: ד"ר ינקו), שהגיש את חוות הדעת נ/23 בעניינו של נאשם 2 וד"ר שכטמן טטיאנה (להלן: ד"ר שכטמן), שכתבה את נ/24 בעניינו של נאשם 1.

לאחר שעיינתי בחוות הדעת, נ/23, נ/24 ובחנתי את עדותם של ד"ר ינקו וד"ר שכטמן, החלטתי לדחות את ממצאי חוות הדעת ועדותם של הנ"ל מהסיבות הבאות:

א. הנתונים המצויים בבסיס חוות הדעת נ/23, הובאו לידיעתו של ד"ר ינקו מפי נאשם 2. וכך כתב ד"ר ינקו בחוות דעתו ליד פסקה 2 "סיבת הפניה": **"מיכאל מצין ששתו אלכוהול ואינו זוכר מי נהג."** ייאמר כבר עתה כי הנתון שהנאשמים שתו אלכוהול הינו נתון נכון, אך הטענה בדבר "אי הזכירה", לה טען נאשם 2 בשאלה מי נהג ברכב, הינה שקר מוחלט. כאמור, נאשם 2 הן בחקירתו במשטרה והן בתגובתו לכתב האישום לא כפר בעובדה שנאשם 1 נהג ברכב. חשיבות מרובה יש לאלמנט "אי הזכירה" בקביעת אבחנה של פוסט טראומה, ועל כך בהמשך.

ב. בפסקה 4 ליד כותרת "סטטוס פסיכיאטרי" נרשם שוב מפיו של נאשם 2 כך: **"מיכאל מספר שכתוצאה מהתאונה נפגע הוא ואחיו התאום, אנטון, הנהג, בצורה קשה עד כדי סיכון חייהם."**

**מתאר שהוא חילץ את אנטון מהרכב שעלה באש ולדבריו היתה סכנה ממשית שיתפוצץ...
לדבריו של מיכאל מצבו היה קשה ביותר מדמם וכולו שברים ופצעים בכל הפנים."**

הדיווח בפסקה 4, שם נוקב נאשם 2 בזהות הנהג (אנטון), אינו מתיישב עם טענתו של נאשם 2 כי "אינו זוכר" מי נהג כפי שצוין בפסקה 2 לעיל.

ג. הטעון המרכזי והמוביל בפי נאשם 2, שבהמשך נשמע גם מפיו של נאשם 1, הוא שחווה חוויה קשה של **חילוץ עצמו וחילוץ אחיו מתוך רכב בוער**. טיעון שכאמור אינו עולה מהראיות.

בפרק שבו דנתי בעניין מנגנון התרחשות השריפה, קבעתי כי הנאשמים חילצו עצמם מן הרכב מיד לאחר התאונה ובטרם זה עלה באש. האש פרצה ברכב לאחר פרק זמן של כ-7 דקות, מה שהותיר בידי הנאשמים זמן די והותר לחלץ עצמם מתוך הרכב, בטרם זה החל לבעור. אינני יודע על סמך מה מתבסס התיאור המוגזם והדרמטי של חילוץ מתוך רכב בוער, עליו השעין ד"ר ינקו את מרכז הכובד של חוות דעתו.

בנפול טיעון זה, נופל מרכיב חשוב מחוויית הטראומה שכביכול חוו הנאשמים שנאלצו כדבריהם, לחלץ עצמם מתוך רכב בוער.

ד. גם הקביעה כי נאשם 2 "**סבל משברים ופצעים בכל הפנים**" שהופיעה ב-נ/23 ומצבו היה קשה ביותר, ומבלי להקל בפציעות שהיו לנאשם 2, אין לה כל ביסוס ראייתי במסמכים הרפואיים. יתרה מכך, מצבם הרפואי של הנאשמים איפשר להם בריחה בריצה למרחק של כ-700 מטר, שם נעצרו.

ה. הטענה כי השניים נטשו את הזירה לטובת קבלת טיפול רפואי, התבררה כשקרית משנקבע כי עזיבתם את מקום התאונה היתה מתוך כוונת התחמקות מאחריות לתאונה, הא ותו לא, שהרי הם סירבו להיכנס לבית החולים וולפסון לשם קבלת טיפול רפואי, והמשיכו במנוסתם עד אשר נעצרו.

ו. נאשם 2 תיאר בפני ד"ר ינקו "**סימנים פוסט טראומטיים**" בעת שנחקר על ידי המשטרה "**הייתי מבוהל ולא זכרתי כלום. רק פחד**." גם תיאור זה אינו עולה בקנה אחד עם התנהגותו של נאשם 2 במהלך החקירה המשטרתית, שכן הוא דווקא כן זכר את התאונה, את הנסיעה ותיאר אותה לפרטי פרטים. אין בכוונתי לחזור שוב על הדברים.

ז. בחקירתו הנגדית נשאל ד"ר ינקו, אם ידוע לו שנאשם 2 הסביר את הסתלקותו מן המקום, בכך שאמר, כי "לא אכפת לו מאף אחד" ואכפת לו רק מאחיו, והשיב, כי נאשם 2 לא אמר לו דברים אלו. לשאלה אם הדבר היה משפיע על מסקנת חוות הדעת, שהרי לפי דברים אלה יוצא כי נאשם 2 פעל מתוך מניע רציונלי ולא מתוך "בלבול וחרדה", השיב תשובה שאינה מסברת את האוזן, כי נאשם 2 לא אמר לו דברים אלה, וכעת לא יכול לענות תשובה לשאלה היפותטית.

ח. בעמ' 841 נשאל ד"ר ינקו על ידי בית המשפט שאלה שהשיב עליה כדלקמן:

"כב' הש' קרא: אם אני נוסע ברכב, נגיד סיטואציה, אתה תענה לי אחר כך שזה שאלה היפותטי, אני נותן לך סיטואציה, אני לא נוהג ברכב ואני יושב ליד נהג, אני יודע שהנהג הזה שאתה כמה

כוסות כוסיות, אני יודע שהנהג הזה אין לו רישיון נהיגה והוא מעורב בתאונת דרכים שנראית על פניה כתאונה קשה מאוד ואני בורח מהמקום, איך אתה תקרא להתנהגות הזאת? האם זה היה משפיע על התוצאה של חוות הדעת שלך? בוא נאמר ככה, אם היית יודע שזה המצב?

העד, ד"ר ינקו: מה שכבודו מציג זו תמונה עם הרבה יותר מודעות מאשר הייתה כאן, עם הרבה יותר גם תכנון וגם מודעות, אני לא חושב שהייתה כאן מודעות, אני לא חושב שהוא היה מודע לזה שהוא בורח מהמקום, אני חושב שהוא הגיב בצורה מסוימת ולדעתי לעניות דעתי 2 התמונות בין התמונה של התאונה לבין התמונה, לבין מה שכבודו הציג."

נראה כי תשובתו זו של ד"ר ינקו ממוטטת את כל התיאוריה שהביאה אותו למסקנה, כי מדובר במצב של 'סטריס', שהרי אין עוד חולק על כך כי נאשם 2 ידע כי נאשם 1 נהג בלתי מורשה וכי היה שיכור בעת נהג ברכב. כך גם ידע נאשם 2 שמדובר בתאונה קשה, שכתוצאה ממנה נחבל המנוח והיה מוטל חסר אונים על הכביש.

נתונים אלו, הם בעצם הסיטואציה שהתקיימה בפועל ומכוחה פעל נאשם 2. נובע מכך שהתנהגותו של נאשם 2 היתה **במודע ותוך תכנון**, והוא ולא פעל מתוך סטריס, בלבול וחרדה.

ט. לסיכום, לאור העובדה שהנתונים העובדתיים שמצויים בבסיס חוות דעתו של ד"ר ינקו לוקים בחסר, לא ניתן לסמוך על מסקנות חוות הדעת של ד"ר ינקו כי בעת התאונה סבל נאשם 2 ממצב של דחק שהשפיע על התנהגותו, בריחה מן המקום מתוך תחושת חרדה ובלבול.

ד"ר שכטמן - נ/24

י. ד"ר שכטמן בתארה את נסיבות התאונה שהביאה למצב הדחק, ובהמשך למצב הפוסט טראומה אצל נאשם 1 כתבה בחוו"ד נ/24 עמ' 2 כך: **"רוב הדברים שאנטון סיפר לי על שהתרחש בתאונה הוא לא זכר בעצמו. הדברים סופרו לו על ידי אחיו מיכאל."** ואלו נסיבות הטראומה כפי שסופרו לה בעמ' 2 לחוות הדעת: **"משיחה עם אנטון ומקריאת מסמכי החקירה עולה כי הוא היה לכוד בתוך האוטו, נשקפה סכנה לחייו. לאחר שחולץ על ידי אחיו מהרכב הנוער אנטון היה פצוע בפניו ובגופו חבלות רבות. בעקבות זאת וכן מהפחד שהרכב שעולה באש עלול להתפוצץ, האחים החלו לרוץ מהמקום לכיוון בית חולים וולפסון במטרה להציל חייהם ולקבל עזרה.**

לדברי אנטון, לא היה מודע כלל לחובתו להזעיק עזרה עבור מקסים וחברתו וביחוד לאור מצב המתח, השוק והבלבול שהיה שרוי בו לאחר שחולץ."

בעמ' 4 לחוות הדעת כותבת ד"ר שכטמן כי בעת התאונה היה נאשם 1 במצב של סטריס, Acute Disorder Stress כשהיא מציינת: **"תגובה זו מתפתחת בסיטואציות של סכנת חיים ועשויה לשבש את שיקול דעתו של האדם המעורב בה ולגרום לו לתגובות מיידיות ואימפולסיביות על מנת להציל את חייו. במהלך התאונה אנטון נקלע לסיטואציה של סכנת חיים: היה פצוע, נלכד ברכב אשר עלה באש ונשקפה הסכנה כי עומד להתפוצץ. בעקבות תגובת הדחק החריפה אנטון פעל מתוך בהלה, פחד ובלבול, הוא חולץ מהרכב שעלה באש על ידי אחיו ונמלט עמו מזירת האירוע."**

יא. שוב אנו רואים כאן תיאור עובדתי שגוי שלא לומר מעוות של סיטואציית הטראומה שיצרה את מצב הדחק, שכתוצאה ממנו פעל כאמור נאשם 1, כך להבנתה של ד"ר שכתמן.

תיאור זה של הנאשמים "לכודים" בתוך רכב בוער, כאשר נאשם 2 מחלץ את נאשם 1 מהרכב הבוער - סיטואציה שהיתה כרוכה ב"סכנת חיים של ממש", הינו כאמור רחוק מן האמת. אפילו הנאשמים עצמם, במהלך עדותם בפניי, לא טענו לקיומה של סיטואציה מסכנת חיים מעצם היותם לכודים בתוך רכב בוער.

תמיהתי גדלה יותר לאור דבריה של ד"ר שכתמן שעיינה במסמכי החקירה בתיק, בהם כאמור אין זכר לסיטואציה של היותם לכודים בתוך רכב בוער, גם לא בפרוטוקול הדיון.

שוב אנו רואים כי נתון מוטעה, שלא לומר מטעה, שבו הוזנה ד"ר שכתמן על ידי נאשם 1, הביא אותה לכלל אבחנה כי נאשם 1 היה במצב דחק ובלבול, שבהשפעתו כביכול פעל בחוסר מודעות למעשיו.

יב. בהתייחסה לטענת "אי הזכירה" שבפי נאשם 1, כפי שמתגלה אצל נפגעי סטרס, ציינה שהדבר נובע מ"הימנעות מכל דבר שמזכיר להם את הטראומה" (עמ' 842 שו' 20).

בהמשך בעמ' 847 שו' 21 ואילך עומדת ד"ר שכתמן בהרחבה על נושא "אי הזכירה" וסיבותיו: "על סמך התגובות שלו היה לי ברור שכל האירוע מהווה עבורו סטרס מאוד מאוד קשה, הוא לא היה מסוגל לספר לי בצורה עובדתית מסודרת על האירוע בגלל שבזמן האירוע מצבו הנפשי היה מאוד מעורער וגם אחרי האירוע זה נשאר, גם את הזיכרונות על האירוע ונגיעה באירוע לא נותנת לו אפשרות אפילו לזכור את העובדות כמו שהייתי רוצה. אז לא קיבלתי תמונה מסודרת והיה לי ברור שבזמן האירוע הוא היה מבולבל הרבה יותר." במילים אחרות, איבוד הזיכרון/היעדר הזיכרון קשור באירוע הטראומטי שחווה נאשם 1 בזמן התאונה.

בחקירתה הנגדית חזרה ד"ר שכתמן על דבריה שמצב של סטרס מתפתח על רקע מצבים של סכנת חיים "כשאנחנו מדברים על האירוע, שהאטו כמעט עלה באש ושהוא נתקע שם והיו צריכים להוציא אותו. נושא של שימוש באלכוהול, כן שימוש, לא שימוש הופכת להיות לא רלוונטי, אנחנו מדברים על סטרס שזה חיים ומוות".

יג. אלא שמסתבר שענייני "איבוד זיכרון" אצל נאשם 1 על רקע שתייה מרובה ולא בהכרח על רקע של התרחשות טראומטית/סטרס, אינם אירוע נדיר בחייו הצעירים. ב"כ המאשימה עימת את ד"ר שכתמן עם דברים שהופיעו במסמך כתוב שהיה בפניה מטעם עמותת מחוברים, שנמסר לה כחומר רקע על נאשם 1: "בדומה לאירוע התאונה בו מתאר שכחה היו כבר מספר אירועים בהם לא זכר כיצד הגיע למקום מסוים... אמו של אנטון מתארת עוד אירוע בו הגיע הביתה שתוי, רטוב ומלוכלך בלא יכולת להסביר מה קרה, ואני אומר... שהנושא הזה הועמד בפני העדה והעדה נמנעת מלהתייחס אליו, רלוונטי לחוות הדעת שלה."

תשובתה של העדה לעניין התעלמותה מנושא שתיית האלכוהול בכלל, וביום התאונה בפרט, והשפעתו על התנהגותו של נאשם 1, לא סיפקה מענה מספק ראוי לתהיה מדוע בחרה להתעלם מנושא זה בעת קביעת מסקנותיה, בהינתן העובדה שאין עליה חולק עוד, כי לפני התרחשות התאונה נאשם 1 שתה אלכוהול וכפי שהדבר עולה מתשובתה בעמ' 850 שו' 30-24 לפרוטוקול: "ש: מקודם אמרת לי שהנושא של

השכחה יש משקל, משקל ממשי, הראיתי לך שעמדו בפניך נתונים שאירוע אלכוהול ששתיית אלכוהול כבר גרמה לו בעבר למצבים כאלה של שכחה שפעם אחת הוא גם מגיע הביתה שתוי רטוב ומלוכלך בלא יכולת להסביר לאימא שלו מה קרה, זה לא רלוונטי מבחינתך בחוות הדעת?

ת: זה היה לפני מספר שנים, בהחלט אני גם קיבלתי את המידע מאימא, כן בהחלט ואני לא חושבת שזה רלוונטי לכתיבת חוות דעת.

ש: אדם שנכנס למצב של שכחה כתוצאה משתיית אלכוהול לא רלוונטי מבחינתך, למקרה שבו אחרי תאונה, הוא טוען. אחרי תאונה שבה הוא שתה אלכוהול, שהוא לא זוכר. זה לא רלוונטי?

ת: ... לא חקרתי אותו ממש... בגלל ההתייחסות מאוד רגשית וקשה שלו לאירוע ואני גם לא התמקדתי בנושא הזה, אני התמקדתי בנושא רגשי, נפשי, בתחושות שלו, בתחושות שלו, בדיכאון... לא כתוב על הנושא של אלכוהול..."

י. גם כאשר מוצגים לד"ר שכטמן התנהגויות רציונליות של נאשם 1 באשר לאופן בריחתו מן הזירה, בהימנעותו מלהיכנס לבית החולים, חרף העובדה שהיה צעד אחד משם ואף זומן להיכנס לשם על ידי מאבטח בית החולים, ממשיכה ד"ר שכטמן להתחפר בעמדתה כי דווקא התנהגותו זו מעידה על מצב של בלבול. עמ' 859: "לפי דעתי זה מצביע על בלבול..."

גם הבריחה מפני השוטרים מוסברת על ידי ד"ר שכטמן: כ"רפלקס אינסטינקטיבי" כך שגם התנהלות רציונלית של בריחה מהשוטרים מוסברת על ידה במצב של סטרס.

כעולה מן האמור, אתקשה לאור הפגמים שנפלו והקושיות שנותרו ללא מענה, לקבל את מסקנות חוות דעתה של ד"ר שכטמן, כי בריחתו של נאשם 1 מזירת התאונה נבעה ממצב דחק ולא מתוך רצון להיעלם מן הזירה על מנת שלא יאותר ולא יענש על מעשה חמור שידע שעשה.

בע"פ 4311/14 אבוטבול נ' מדינת ישראל, פורסם באתר הרשות השופטת ביום 20.5.15, התייחס בית המשפט העליון, כב' השופט זילברטל, לטענה מסוג הטענה שנטענה כאן לפיה, טבע האדם הוא לברוח מזירת העבירה "באופן אינסטינקטיבי". אף שהדברים שם נאמרו בהקשר לגזר הדין שניתן בעניינו של אבוטבול, הרי הם נכונים וישימים לטעמי, ומטעמים של מדיניות משפטית נכונה, גם לעניין הכרעת הדין כאן:

"7. כאמור, אבוטבול טוען בהודעת הערעור כי שגה בית המשפט עת נמנע מלדון בטענה לפיה הנטייה ברוח במקרים מעין אלה נובעת מ"טבע האדם". לא אכחד כי יש בסיס לטענה לפיה התנהגותו של אדם שונה במצבי לחץ וטראומה לעומת התנהגותו בשגרה (ראו בפסק דינו של השופט נ' סולברג בע"פ 7936/13 לוי נ' מדינת ישראל (16.12.2014), (להלן: עניין לוי). עם זאת, כשקבע המחוקק, כי בגין נטישת זירת תאונה יש להשית על הנוהג ברכב עונש משמעותי, נקבעה גם הנחת יסוד לפיה המעשים הם בני ענישה. על כן, גם אם תתקבל הטענה כי תגובתו הראשונית הטבעית של אדם היא לחמוק מזירת האירוע, ההתחשבות בטבעיותה הלכאורית של התנהגות זו כנסיבה לאי הטלת אחריות, או כנסיבה בעלת משקל מכריע להקל בעונש, עלולה לרוקן מתוכן את סעיף העבירה. יתרה מכך, מטרת החוק היא להכווין את התנהגותו של הנהג בסמוך לקרות התאונה ולהבטיח כי לנפגע התאונה תוגש עזרה ראשונה בהקדם האפשרי, ולצורך כך יש להטיל עונש הולם ומרתיע, שישמש כמשקל נגד אל מול תגובה ראשונית אפשרית של בריחה

מזירת האירוע (ראו: עניין לוי, פסקה 2 לפסק דינה של המשנה לנשיא מ' נאור). " (הדגשים אינם במקור - ג'.ק.)

22. הגנה מן הצדק - אכיפה סלקטיבית

בפי ההגנה טענה לאכיפה לא שוויונית בשני משורים:

האחת, אי העמדתו לדין של הבעלים של הרכב, מר דיין, שלפי טענת ההגנה מסר את הרכב לנאשם 1 בידיעה כי איננו מורשה לנהוג.

השניה נוגעת לבחירתה של המאשימה להעמיד לדין את נאשם 1 בעבירה לפי סעיף 64(א)(ג) לפקודה ולא בעבירה לפי תקנה 144 לתקנות התעבורה, כפי שהיא נוהגת לעשות בתיקים אחרים.

(א) טענה של אכיפה בררנית יכולה להישמע בעניינם של מעורבים שקיימת נגדם אותה מסכת ראייתית; שוני בעוצמת הראיות וחוזקן משמיטים במידה רבה את הקרקע תחת הטענה של אכיפה בררנית.

כך גם שיקול דעת משפטי שונה - גם אם מוטעה - אין בו כדי לבסס טענה של אפליה פסולה ואכיפה בררנית.

הטוען לקיומה של אכיפה בררנית עליו נטל הראייה להוכחתה: **"... רשות מינהלית המבקשת לאכוף את החוק נהנית, כמו כל רשות מינהלית, מחזקת החוקיות. מי שמעלה נגד החלטת הרשות טענה של אכיפה בררנית... עליו הנטל להפריך חזקה זאת... גם במקרה בו קיים חשד בדבר אכיפה בררנית, בדרך כלל קיים קושי להוכיח כי הרשות המינהלית הפעילה את הסמכות לאכוף את החוק על יסוד שיקול זר או להשגת מטרה פסולה..."** בג"צ 6396/96 זקין נ' ראש עיריית באר שבע, דברי כב' השופט זמיר (להלן: "עניין זקין").

וישאל השואל, האם המסכת הראייתית הקיימת בעניינו של דיין, בהנחה והיא קיימת (לאור הכחשתו של דיין וגרסאותיו המשתנות של נאשם 1), לכל היותר בעבירה של מתן רכב למי שאינו מורשה לנהוג בו, דומה למסכת הראייתית בעניינו של מי שנהג ברכב בהיותו בלתי מורשה, כשהוא שיכור שגרם לתאונה קטלנית שלאחריה ביצע גם עבירת הפקרה כנאשם 1!?

באשר למישור השני, העמדת הנאשם 1 לדין בעבירה של הפקרה לפי סעיף 64(א)(ג) לפקודת התעבורה, ואי העמדתו לדין בעבירה לפי תקנה 144 לתקנות התעבורה. אין לי אלא לשוב ולהפנות את שכתבתי בהחלטתי מיום 8.5.2016 באותו נושא ממש.

23. סוף - דבר

אני מרשיע את הנאשמים בעבירות המיוחסות להם בכתב האישום.

לנאשם 1

(1) הריגה - עבירה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "החוק").

(2) הפקרה אחרי פגיעה - עבירה לפי סעיף 64(א)(ג) לפקודת התעבורה, נוסח חדש, התשכ"א-1971 (להלן: "הפקודה").

- (3) חבלה חמורה - לפי סעיף 333 לחוק הנ"ל.
- (4) נהיגה ללא רישיון נהיגה (ריבוי עבירות) לפי סעיף 10(א) לפקודה.
- (5) נהיגה ללא ביטוח (ריבוי עבירות) עבירה לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי.

לנאשם 2

עבירה לפי סעיף 1א64 לפקודה הנ"ל - חובת נוסע להתקשר לגופי הצלה.

ניתנה והודעה היום כ"ב אלול תשע"ו, 25/09/2016 במעמד הנוכחים.

ג'ורג' קרא , שופט, סגן נשיא